



ဘဉ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအိၤဖဲတၢ်မၤလၢကပိၤ
ကညီပိၣ်မုၢ်ကရၢမုၢ်နံၤပဲၤထီၣ်(၄၀)ဝိတဝီ
လါအ့ၢ်ဖျၢၣ်၅သီ,၂၀၂၅နံၣ်

တၢ်ကွဲးခိၣ်တီသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ကွဲးခိၣ်တီ	ကဘျးဟ
တၢ်ကတိၤဆူန့ၣ်	၂ - ၃
တၢ်ကတိၤစံးဘျးဒီးဒုးသ့ၣ်ညါ	၄ - ၅
တၢ်သ့ၣ်ညါဟံးပနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤ	၆ - ၈
တၢ်ကတိၤလၢညါ	၉
တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပိၣ်မုန်ကရၢခိၣ်ထံးတဖၣ်	၁၀
ကညီပိန်မုန်ကရၢလၢအသီ(၁၉၈၅-၁၉၉၄)	၁၀ - ၁၃
ကညီပိန်မုန်ကရၢချးစိးထီၣ်သး	၁၄ - ၁၅
တၢ်ဂီၤတနီၤ	၁၆ - ၁၇
ကညီပိန်မုန်တၢ်အတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိန်မုန်ကရၢအဂ့ၢ်	
လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတဲဖျါဝဲ-ပဒိၣ်နီၣ်ခွဲၣ်ဖိ	၁၈ - ၂၃
ကညီပိန်မုန်ကရၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်အခိၣ်ထံးတကပတီၢ်(၁၉၉၅-၂၀၁၀)	၂၄ - ၃၀
နီၢ်ဒိးဖိအတၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်ယးအတၢ်အိၣ်မူဆိတလဲခိဖျိလၢကညီပိန်မုန်ကရၢအယိ	၃၀ - ၃၁
ယဲမ့ၣ်ပဲ-ပုၤအသီတၢ်လၢအတၢ်အိၣ်မူဆိတလဲအသးခိဖျိကညီပိန်မုန်ကရၢအယိ	၃၂
တၢ်ဂီၤတနီၤ	၃၃ - ၃၉
ကညီပိန်မုန်ကရၢစးထီၣ်ထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤတၢ်ကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ	၄၀ - ၄၉
သရၣ်မုန်စုစုတၢ်လဲၤခိဖျိဒီးကညီပိန်မုန်ကရၢ	၅၀ - ၅၂
တၢ်ဂီၤတနီၤ	၅၃ - ၆၀
ကီၢ်ပယီၤတၢ်ဆိတလဲဒီးကညီပိန်မုန်ကရၢတၢ်ဆိတလဲ(၂၀၁၀-၂၀၂၁)	၆၁ - ၇၇
နီၢ်တၢ်မျိၣ်စိအဂ့ၢ်အကျိၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်	၇၈ - ၈၁
ပယီၤသးအတၢ်ကျဲးစးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီးကညီပိန်မုန်ကရၢအတၢ်ခိဆၢ	၈၂ - ၈၈
ခါဆူညါကညီပိန်မုန်ကရၢ-ဖဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အိၣ်မုၢ်ဂုၤတအိၣ်မုၢ်ဂုၤအဆၢကတီၢ်	၈၉
ပုၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်	၉၀
တၢ်ဂီၤတနီၤ	၉၁ - ၁၀၀



ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ခံစားစိတ်

လိာ်ခါးသးကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ခါးကညီဖိ တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ်

ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ခါး၄၀တၢ်လဲၤကျဲ-အသးဘူးကပျံထဲသးဒီးယၢန့ၣ်လိာ်.တၢ်
ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ယအိၣ်ဖျၢၣ်လိာ်ဝံၤလွံၣ်န့ၣ်အခါ, ဒီးယထံၣ်တၢ်
အံၤဒ်အမ့ၢ်ယတၢ်အိၣ်မူအတၢ်လဲၤကျဲ အတၢ်ဒီးဘၣ်အသးန့ၣ်လိာ်.ဒ်ယၢအသးကညီပိတ်
မုန်ကရုတ်အံၤ အိၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲတၢ်ဟံၤဆၢအဆၢကတီၢ်ဖဲတၢ်ဆဲးကျဲဆဲးကျိးဒီးပျၢတၢ်ချာတန့ၢ်
ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်ထူလံၤလၢအမၤပံးပိတ်မုန်တဖၣ်အမူဒါအခါန့ၣ်လိာ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲ
တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢဒီးတၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်လၢတၢ်မၤလိန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်လၢဟီၣ်
ခိၣ်အံၤဒီးကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ခါးထီၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးဆိတလဲ အသးဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကရုတ်ရံ
တဖၣ်လၢအဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ပိတ်မုန်ဒီးပျၢတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လိာ်.

ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ခါးထီၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးကဲထီၣ်ခါးစးလၢကညီပိတ်မုန်မုၢ်ဆူၣ်
မုၢ်ဂီၤတဖၣ်အဂီၢ်လၢကီၢ်သ့လၢအပူၤဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လိာ်. ပိတ်မုန်
လၢအတီခိၣ်ရိၣ်မဲကညီပိတ်မုန်ကရုတ်လၢဒဲကဝီၤပူၤ. ကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရၢၣ်ဒီးလၢလိာ်ခါးသးပ
တီၢ်ဒ်လဲၣ်မ့ၢ်ဒ်ပိတ်မုန်မုၢ်ဆူၣ်မုၢ်ဂီၤလၢပျၢတၢ်အပူၤန့ၣ်လိာ်. ပျၢအါဂၤဖျိထီၣ်ဒ်တီၤထီ
ကွီၤဒီးတနီၤနီၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒ်လဲၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢလၢ ကမၤလိဖျိထီၣ်ကွီၤဘၣ်. လၢကညီပိတ်
အါမးအဂီၢ်တၢ်ဖျိထီၣ်တီၤထီကွီၤမ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အထီၣ်ကတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်
န့ၣ်လိာ်. ကညီပိတ်မုန်ခိၣ် နၢ်တနီၤနီၤဖျိထီၣ်ဒ် တၢ်သ့ကွဲးသ့ဖး တၢ်မၤလိ, တနီၤတီၤဖျိထီၣ်
ဒီးတီၤခါးသးကွီၤန့ၣ်လိာ်. ပိတ်မုန်ခိၣ်နၢ်အါဂၤမ့ၢ်ပျၢလၢအဖျိထီၣ်ကညီပိတ်မုန်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်

တံမလိကိဒီးပဟ်ကဖာလာဘဉ်ပသးလာတံအံအယိဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ.

ပိပ်မုန်သုဉ်တဖဉ်အံဟဲဟ်ဖိဉ်မသကိးတံဒီးကညီပိပ်မုန်ကရု၊လဲထီဉ်တံအိဉ်ဖိဉ်,ဒီးဟဲကဲထီဉ်ဘဉ်တဆိဘဉ်တဆိဆူခိဉ်န့ဉ်ပတီၢ်န့ဉ်လီၤ. ခိဖျိလုကညီပိပ်မုန်ကရုဟ့ဉ်တံမလိဒီးတံဆိဉ်ထွဲမစၢအယိ,အဝဲသုဉ်တူၢ်ဘဉ်လုအအိဉ်ဒီးတံဂံတံဘါဒီးစးထီဉ်ကတိန့ဉ်ခဲးတံလုပုတတအဂီၢ်,လီၤဆိဒုဉ်တံလုပိပ်မုန်,ဖိသုဉ်ဒီးပုတတလုအလီၤဒုလီၤတီၤတဖဉ်အတံလိဉ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုန်ကရုဆိဉ်ထွဲပိပ်မုန်တဖဉ်လု အတံအိဉ်မူဒီးတစ် ကိးပတီၢ်ဒီးစးထီဉ်လုအအိဉ်လုဟံဖုလု,တုလီၤလုအဖိသုဉ်,ကဲထီဉ်ကိဖိကတီၢ်,ကဲထီဉ်သးစးခိဉ်န့ဉ်ပတီၢ်, အထီဉ်ကတီၢ်ဒီး ကဲထီဉ်ဖဲဆဲကတီၢ်န့ဉ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရုဒုးဒိဉ်ထီဉ်ဒီးဆိဉ်တခုထီဉ်ပိပ်မုန်လုအတံအိဉ်မူကိးပတီၢ်ဒီးအပူၤန့ဉ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုန်ကရုအတံဆိတလဲအသးစးထီဉ်လုမုန်ကရုတဖုလုမုန်ခိဉ်န့ဉ်အဖိအမါလုဘဉ်ပညိဉ်မတံလုပုဂံဝီတံမဒီးခဲအံတုလုဒုးပဉ်ယုဉ်ပဉ်ဂီၢ်ပုလဲလု,ဒီးမုန်ကရုတဖု လုပိပ်မုန်တီခိဉ်ရိဉ်မဲတံခဲလု လုအအိဉ်ဒီး သးန့ဉ်တံလီၤဆိဒီးဂံထံးလုလီၤဆိအံ မုန်တံလုအလီၤလီၤလီၤလးဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ. တနံအံ ကညီပိပ်မုန်ကရု တူၢ်လိဉ်တံလီၤဆိလိဉ်သးလု ပပုတတအပူၤ, ကတိထီဉ်တံလုတံဆိဉ်ထွဲပုဟီဉ်ခိဉ်ဖိတံခွဲးတံယံအဂီၢ်,ကဲထီဉ်ကရုလုတူၢ်လိဉ်မထွဲမုန်ခွါတံတုသးထဲသးအံမုန်တံဆိတလဲသးလုအအိဉ်အယိန့ဉ်လီၤ.

အနံလွံဆဲအတံလဲအံ ဟံဖျါထီဉ်ကညီပိပ်မုန်ကရု အတံလဲထီဉ်လဲထီဘဉ်ဆဉ်တံစံစိအံတပဉ်ယုဉ်ဒီးတံဟူးတံဂဲလီၤတံလီၤဆဲးတဖဉ်ခဲလုဘဉ်. ကညီပိပ်မုန်ကရုအဂံအဘါ လုမုန်မဆါတနံအံ သုဉ်လီၤအသး ခိဖျိပိပ်မုန်လုအကထိလုအအိဉ်လုပုတတအပူၤ,လုကီၢ်ရုဉ်,ကီၢ်ဆဉ်, ကရုဒီးဒဲကဝီတဖဉ်အပူၤ န့ဉ်လီၤ. ဂံခိဉ်ထံးပိပ်မုန်တဖဉ်အံမုန်ခိဉ်တယံခိဉ်သုဉ်လုကညီပိပ်မုန်ကရုအတံမနုၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.ကညီပိပ်မုန်ကရုအံဘဉ်တံကုယံဒီးဟံးစုန့ဉ်ကျဲအံလုတံဘျါခိဉ်သုဉ်,ဖိလစံဉ်ဒီးတံမအကျဲသနုတဖဉ်သးဒီးပိပ်မုန်တဖဉ်ဆဲးဆိဉ်ထွဲမစၢဒီးစိကဖိထီဉ်ပပုတတလုတံဟ့ဉ်လီၤသးကျဲမုဆုအပူၤန့ဉ်လီၤ. လံတဘုဉ်အံမုန်အဝဲသုဉ်အဂီၢ်ဒီးတံဂုတံကျဲခဲလုမုန်တပဉ်ယုဉ်ဘဉ်ဆဉ်မုန်ဒုဉ်အဝဲသုဉ်တံဟ့ဉ်လီၤသးလုပုတတဒီးကညီပိပ်မုန်ကရုအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

နီၢ်ကညီဖိ
ကရုခိဉ်
ကညီပိပ်မုန်ကရု
လီၢ်ခါဉ်သး

လိာ်ခါးသးကညီပိတ်မုန်ကရုတ်စံစိတ်စိ တၢ်ကတိၤစံးဘျးဒီးဒုးသ့ညါ

ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်နံဆးဆၢ(၄၀)ဝိတဝိတုအိၣ်ပျဲဒီးတၢ်သးဖျံဘၣ်ဆၣ်ပ ကွၢ်ကဒါကုပတၢ်လဲၤကျဲအံၤ မ့ၢ်တၢ်လဲၤကျဲလၢ အတလီၤန့ၣ်ဘၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. ပတၢ် လဲၤ ကျဲအံၤ ပျဲဒီးတၢ်တြီၤခိဆၢကုတၢ်, တၢ်ဟံလီၤသးကျၢမုဆုၤ ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး လၢအ တကဒံကဒါဒံသးကညီပိတ်မုန်သ့တဖၣ်ကသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တဘျီအံၤမ့ၢ်လံာ်လၢပဟ့ၣ်လၢကပိကုတၢ်ဂဲၤလိာ်တဖၣ်လၢပဘၣ်လဲၤခိ ဖျိတၢ်,တၢ်မၤနၢတဖၣ်လၢပဒီးန့ၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီးပိတ်မုန်သ့တဖၣ်အတၢ်တူၢ်ခိၣ်ဟံသးလၢ တကဒံကဒါ လၢအသ့ထီၣ်ဒီးဒုးမူပဲ ပတၢ်ကရုကရိအံၤ လၢအပူၤကွၢ်လွံၢ်ဆံန့ၣ် ဘျီၣ် အတီၢ်ပူၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီပိတ်မုန်ကရုလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်နီတမံၤဘၣ်တုၤခဲ အံၤကညီပိတ်မုန်ကရုဒိၣ်ထီၣ်ဒီးအဂီၢ်ဆူၣ်ထီၣ်တန့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်ဒီးမၤနၢကွၢ်တၢ်လၢအ တၢ်တၢ်တၢ်ဒီးအီၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢပယီၤသးမိၤစိၤရီၤတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤနၢအဖီလၢအ မဲာ်ညါတကတီၢ်ဃီ ဘၣ်ဂဲၤလိာ်မၤလီၤပျီၤကွၢ် ခွါဒိၣ်စိသန့ လၢအတြီၤတံာ်ဃာ်တၢ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.ကညီပိတ်မုန်သ့တဖၣ်ဘၣ်လဲၤခိဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ, တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိဒီးတၢ်ကီ တၢ်ခဲတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ဆဲးဂဲၤလိာ်အီၤထီၣ်လၢ တၢ်ကရုကရိထီၣ်သး, တဲန့ၣ်ခဲး တၢ်ဒီးတိခိၣ်ရိၣ်ခဲတၢ်ဒံသးတၢ်တီတၢ်တြီၤ,တၢ်ထဲသးတုၤသးဒီးတၢ်သဘျီ ကအိၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအတြီၤဆၢမၤတံာ်တၢ်လၢဒိၣ်ဒိၣ် မ့ၢ် မ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်ပဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤသ့တဖၣ်လၢပိတ်မုန်သ့တဖၣ်အဂီၢ်ဒံသးအဝဲ သ့ကဲၤဆၢထၢၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်, ဒံသးကဆိၣ်ထွဲမၤစၢလိာ်သး တကဒီးတ ကအဂီၢ်,ဒီးဒံသးကဟ့ၣ်ခိနီၤလီၤမၤစၢကုတၢ်လၢအဝဲသ့ပျဲတတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်, ကရုဖိ ဒီးပူၤလၢအမၤစၢပူၤသ့တဖၣ် လၢတၢ်လီၢ်ကိးပ တီၢ်ဒီးလၢအဟ့ၣ်လီၤသးလၢာ်လၢာ်ဆုဆုဘၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်လၢပတုၤယီၤဆူအနံၣ်(၄၀)အ နံၣ်ဆဲးဆၢတၢ်ပနီၣ်အံၤတသ့ဘၣ်. အဝဲသ့တဖၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး,တၢ်သ့ၣ်ဒုးဒုး ဒီးအတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ် လၢတကဒံကဒါလၢ တၢ်မၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် ပတၢ်ကရုကရိတၢ်ဖံး တၢ်မၤမိၢ်ပျီၤအယီၤတၢ်အံၤလဲၤခိဖျိစၢပူၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအကီၢ်အခဲကတၢ်သ့တဖၣ် ဒီးစိၣ်ခိပူၤဆူတၢ်လီၢ်ဖဲမ့ၢ်တန့ၣ်လၢပအိၣ်ဆိးလၢအကတီၢ်ခဲအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒံပမၤလၢ ကပီၤအနံၣ်(၄၀) တၢ်လဲၤ ခိဖျိအသး ပဟံလၢဟံက ပီၤစုၢ်ကိး ကညီပိတ်မုန်ကရုခိၣ်န့ၣ် သ့တဖၣ်လၢအလီၤမၤသဒၣ်ကွၢ်ပျဲပတၢ်လဲၤကျဲအကတီၢ်တဖၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့မ့ၢ်

ပျသုတ်တဖန်လအသုတ်ထိုင်ဂံခိန်ထံးတံဂုထိုင်ပသီထိုင်လပတံကရုတ်စံအဂီၢ်ဒ်
သီးပဆဲးမဆုတ်ထိုင်ကုတ်ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပသးအိၣ်ယုၣ်ယီၤပတံစံးဘျးစံးဖျိၣ်လသုၣ်ဒီဖျိၣ်သးဒီဖျိၣ်ဆုသရၣ်မုၣ်နီၢ်
ကညီဖီ,သရၣ်မုၣ်ကွၢ်လံဟၢၣ်ထံးဒီးသရၣ်မုၣ်ကွၢ်မသုၣ်တဖန်လအမုၢ်ဝဲပျခိၣ်သုၣ်တ
ဖန်လၢ ကွဲးကဒါကုတ်စံစိတ်စိ အလံာ်တဘျုးအံၤအယိန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလအဝဲ သုၣ်
တဖန်မတံဆုၣ်, အိၣ်ဒီးတံဘျုးလီၤသးလၢတံမပူၤဒီးတံဟ့ၣ်လီၤအသးနီၢ်နီၢ် အယိ
လံာ်တဘျုးအံၤကထိုင်အသးသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါပသးအိၣ်စံးဘျးဘၣ်ပက
ရၢခိၣ်,သရၣ်မုၣ်ကညီဖီခိဖျိ လၢ အသုအတံဆၢကတီၢ်တဖန် အါအါ ဂီၢ်ဂီၢ် လၢတံက
ကျိၣ်ထံကုၤလံာ်အံၤဒီးမၤစၢဝဲဒ်သီးကလဲၤသးဆုမဲၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပစံးဘျးဘၣ်စ့ၢ်
ကီးကညီပိန်မုန်ကရုတ် ပဆုတံကမံးတံကိးဂၤဒီး လၢအတံဟ့ၣ်ခိနီၤလိာ်လၢအလုာ်
ဒိၣ်ပျၤဒိၣ်တဖန်ယုၣ်ဒီးပျၤကိးဂၤဒီးလၢအမၤစၢပျၤလၢကျဲဒီဘိညါ ဒ်သီးလံာ်တဘျုးအံၤ
ကကဲထိုင်အဂီၢ် လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီးပဆဲးဒီးထၢၣ် လၢအဖးဘျုးန့ၣ်ကုၤပျၤလံာ်ဒီး ပျၤလၢက
ရဲၣ်န့ၣ်ပလံာ်ဒီးဒီးကံၣ်ဒီးဝဲၤစၢပျၤတဖန်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. စံးဘျးဘၣ်ပျၤကိးဂၤဒီးခိဖျိသု
တံကျဲးစးဟ့ၣ်လီၤသးဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢအယိလံာ်လၢအရူဒိၣ်တဘျုးအံၤပဒုးမူအီၤသ့
ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပတံလဲၤကျဲးအံၤတဘျုးဝဲဒီးပဖီတၢ်ဒီးဘၣ်, ပတံလဲၤကျဲးအံၤတကတံဒီးဝဲ
ဘၣ်.ဒ်ပကွၢ်ယီၤဆုတံမဲၣ်ညါအသီး,ပဘၣ်မၤလီၤတံကုၤပတံဟ့ၣ်လီၤသးတဖန်ဒ်
သီးကမၤဆုတ်ထိုင်ပတံဂဲၤလိာ်,လၢတံကဒုးသ့ထိုင်ဘၣ်ထိုင်အါထိုင်ပိန်မုန်တဖန်အ
ဂီၢ်ဒီးဆဲးမတံဆုမဲၣ်ညါဒ်သီးကညီပိန်မုန်တဖန်ခဲလၢကအိၣ်ဒီးခါဆုညါတံတုၤသီး
ထဲသီးဒီးတံသဘျုးလၢအမုၢ်အတီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပနံၣ်လၢတပူၤယီၤ,လၢတံသးတဖျိၣ်ယီၤ
ပကဆဲးဆၢထၢၣ်သကိးယုၤယုၤဒုၤ,ဆိၣ်ထွဲမၤစၢလိာ်သးတဂၤဒီးတဂၤ,ဒီးဒုးန့ၣ်ကုၤတံ
ခွဲးတံယံာ်ဒီးသုးသုၣ်လၢကပီၤလၢပပျၤကလုာ်တဖန်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပျၤဒီးတံပာ်ကဲဒိၣ်ဒိၣ်ယိာ်ယိာ်ဒီးတံစံးဘျးအါ,

နီၢ်တံမျိၣ်စီ
နဲၣ်ချဲၣ်
ကညီပိန်မုန်ကရုတ်
လီၢ်ခါသး

လိာ်ခါးသးကညီပိပ်မုန်ကရခိန်နီကညီဖိ တင်သ့ညါပပ်ပနီဒီးတင်ဟ့ညါလကပိ

လကလံတင်စံတဲစိတဘျဲအံအပူန့၊ ယအဲဒီးဟ့တင်ယူးယိဒီးဟ်
လကပပ်ကပိကညီပိပ်မုန်ကရခိန်နီအဆိကတင် ပဒိန်နီစံဖိရစုန် လကအလဲပူကွံ
တကလကအမု်ပုလကအကဲထီဒိဂုတ်ဘျဲ လကညီပိပ်မုန်ကရတင်ကဲခိန်နီဒီးမ
စကညီပိပ်မုန်ကရလကကဲထီဒိကရလကတုလိာ်စုကါ မုန်ခါတဲတုသီးထဲသီးအံ
လကမု်မဆါတနံအံအပိလိာ်. အဲမု်ပိပ်မုန်ခိန်နီလကလိာ်ကွံလိတက, မု်ပုလကအဆါ
ထာ်လကလိာ်ထီထီ ယုဒီးပိပ်ခါ မသကိးတင်တဖုဒီးဒုးနီတင်လကညီပိပ်မုန်အက
လုကဘျဲတင်ကဒိကန့အိ, တင်ကဟ်ကဲအိဒီးတင်ကဟ်လုဟ်ပူအိလကထံရံကီ
သဲးအလိာ်ဆုန်ဆုန်ကလဲန့လိာ်. ကညီပိပ်မုန်ကရခိန်နီအိန်အိန်ကမိအိလကအဲတင်
သ့ညါပပ်ပနီဒီး, အတင်တိခိန်ရိပ်မဲလကအဲသ့ညါထီနီကရလကအမတင်လကမုန်ခါတဲတု
သီးထဲသီးအဂီလကအဂီဆုန်လကမု်မဆါတနံအံန့လိာ်.

အဲအတင်စံတဲစိ လကတင်ကသိပ်လိနီပိပ်မုန်သးစံ ဒီးဆိတခုထီတင်မသ
ကိးတင်လကစသ့ညါတစိဘျဲတစိအဂီအံ လိာ်စံပတြာဒိမးန့လိာ်. အဲဟ့စိဟ့
ကမိပိပ်မုန်သးစံလကဟံးနီတင်တိခိန်ရိပ်မဲမုဒါ, မပုပုတစိဘျဲတစိတင်လိာ်ဖျဲ
လိာ်ဟံ, ဒီးမလိာ်တင်လကညီပိပ်မုန်ကရအံ ကဆဲးမဘျဲဒီးအတင်ဖဲတင်မတဖု
န့လိာ်. တင်ကံထံးလကအဲသ့ညါထီတုဒဲအံ အိန်ဒီးတင်နီနီလိာ်အသးလက ကဟံးနီ
ထံရံကီသဲးတင်တိခိန်ရိပ်မဲမုဒါဒီးဟ်တုကွံကဲ ကညီပိပ်မုန်ကရဘျဲဆုဒီးအဲ
ဆဲးဟံးစုနီကျဲပုလက အတင်ကုန်သ့န့လိာ်. အတင်ကွံနီတင်လကပုအါဂါအဂီဒီးတင်
ဟ့ညါလိာ်သးတုလိာ်တီလိာ်ဆုကညီတင်ဂဲလိာ်အံဟ့ညါဆုထီပိပ်မုန်ဒီးကညီတတ
ဒီးကိပယိဒိတဘျဲအတင်ဂဲလိာ်န့လိာ်. အဲအတင်လဲပူကွံပုဖဲလိပုလံ ၂၄သိ,
(၂၀၂၄)နီအံမု်တင်လိမိဖးဒိဘျဲဆုအဲတင်အိန်မုအဂီအကျိကဆဲးအိန်မုဒီး
န့လိာ်.

ပဟ်လကပပ်ကပိစုကိးသးခိန်ဒိမုန်ရံအိ လကအမလိမိကွံတင်ဟ်လိဆိ
မုန်ခါမုဒါဒီးတင်တြိတင်တင်အံခိဖျိ အဲမတင်လကညီဒိကလုတင်ထုဖျဲသးမုဒိ
အပူဒီးဟံးမုဒါတဘျဲ ခါဒိအလိဘျဲအိအိအသိး ဒီးတင်အံ ပဟ်ဖျိထီလကပိပ်မုန်
တဖုမတင်သ့လကတင်လိာ်ကိးတိဒီးလကအပုဃုာ်လက သးတကပဟ်စုကိးန့လိာ်. အဲ
တင်တဲနံတဲအုတင်သ့, တင်ပုတင်ဆါ, တင်တိခိန်ရိပ်မဲ, တင်သ့ညါဒုးဒုဒီးတင်ဟ့ညါလိ
သးအံဒီးန့ဘျဲတင်တင်ကဲအိလက အပုမသကိးတင်ပိပ်ခါတဖုန့လိာ်. အဲမု်တု
ကညီပိပ်မုန်ကရခိန်နီတကဒီးဟ့ညါလိအသးလကလကဆုဆုလကတင်ဆိထွဲကညီပိပ်

မုန်ကရုတ်ဖုံးတံးမအပူန့ၣ်လီၤ. အတံးသုၣ်သးဆူၣ် လၢတံးပၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤလၢ မၤက မုန်တံးမုၢ်ဒုၣ်လဲၣ်ခိၣ်နီၤအံၤ, မုၢ်တံးန့ၣ်ကျဲၤဒီးတံးပၣ်လုၢ်ပၣ်ပူၤလၢကညီပိပ်မုန်ကရုတ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမုၢ်ဒုၣ်တံးဘၣ်လၢ ကညီပိပ်မုန်ခဲလၢအဂီၢ် ဒီးအတံးလဲၤပူၤကွံၣ်ဟီၣ် ခိၣ်ဖဲလၢမုၢ်ၤၤ, ၂၀၀၇န့ၣ်အံၤမုၢ်တံးလီၤမၤဖးဒိၣ်လၢပပူၤတတၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပပၢ်လၢပၢ်ကပီၤစၢ်ကီးပဒိၣ်နီၤမ့ၣ်ဖိခိဖျိအတံးတိခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးတံးဟ့ၣ်လီၤသး ဒီးကဲထီၣ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်ကျၢ်လၢခ့ၣ် အဲၣ်ယုၣ်- ကညီဒီးကလုာ်စၢ်ဖျိၣ်ကရုတ်အပူၤအယီ န့ၣ်လီၤ. အတံးမၤလၢတံးစိၣ်ကဖိထီၣ်ပိပ်မုန်လၢကညီပိပ်မုန်ကရုတ်အပူၤမုၢ်ဂ့ၤဒီးလၢခ့ၣ် အဲၣ်ယုၣ်အပူၤမုၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တံးဆိတလဲဒီးမၤဆူၣ်ထီၣ်ပပူၤတတၢန့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်နီၤလၢပိပ်မုန်မုၢ်ဝဲကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ခိၣ်အဆိကတံးတဂၤဖဲတံးက့ၤသုၣ်ထီၣ် က့ၤကညီပိပ်မုန်ကရုတ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဆၢထၢၣ်ဂၢ်ကျၢ်လၢ တံးပၣ်လုၢ်ပၣ်ပူၤအဖိခိၣ် ဒီးလၢ အတံးတိခိၣ်ရိၣ်မဲအဖိလၢအံၤ သုၣ်ထီၣ်ပိပ်မုန်တပူၤယီ ဖဲတံးဆၢကတံးလၢအကိခဲအ ကတံးန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ကီၢ်သးတံးဆိၣ်သနးလၢအဖိခိၣ်မုၢ်အိၣ်လၢကမၤလီၤဖးအပူၤတတၢ ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဆၢထၢၣ်လၢတံးပၣ်လုၢ်ပၣ်ပူၤအဖိခိၣ်ဒီးသုၣ်ထီၣ်န့ၣ်တံးယုၣ်တံးဖိလၢပိပ် မုန်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

ပကတံးပိပ်မုန်ကရုတ်အဂီၢ်လၢအတပၣ်ယုၣ်ဝဲဒီး တံးသုၣ်ညါပၣ်ပနီၣ်ပုၤမၤတံးဖိ လၢကတံးယံၣ် သရၣ်မုၢ်န့ၣ်ဖိန့ၣ်တသ့ဘၣ်. အဝဲစးထီၣ်မၤကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ဖဲၤၤၤၤၤၤ န့ၣ်ဒီးမၤစၢ်ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်အတံးဖုံးတံးမၤတုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမုၢ်ကညီ ပိပ်မုန်ကရုတ်ဒီးခိၣ်အဆိကတံးတဂၤ, ဒီးသိၣ်လိမၤယုၤဘၣ်ပုၤမၤတံးဖိတဖၣ်အါမး န့ၣ်လီၤ. အတံးဟ့ၣ်လီၤသးလၢပတံးကရုတ်ရိအပူၤအံၤပဂံၢ်အီၤတလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယအဲၣ်ဒီးပၣ်ပနီၣ်စၢ်ကီး ပုၤမုၢ်သးမၤကလီၤတံး လၢအယံၣ်အထၢ သရၣ်မုၢ်ကွ (Jane) လၢကီၢ်အီးစၢ်လၢယၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစးထီၣ်သိၣ်လိတံးဒ်ပုၤသးစၢ်တဂၤအသးဖဲ ဖူဘီလုၢ်သဝီဒီးဆဲးဆိၣ်ထွဲကညီတံးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တံးကျဲးစးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ် လၢမၤန့ၢ်ပျီလီၤဝံၤလီၢ်ခံအဝဲမုၢ်ပုၤမၤစၢ်ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်လၢတံးသ့တံးဘၣ်တဂၤ, မၤသ ကိးတံးဘူးဘူးတံးတံးဒီးန့ၣ်ရဲၣ်လီၢ်လံၤပဒိၣ်နီၤစံးဖိရဲစ့ၣ်, မၤဆူၣ်ထီၣ်ပပူၤတတၢတံး တိ ခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးယုၤတံးအိၣ်ယၢ လၢအလိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုၢ်ကွအတံးဟ့ၣ်လီၤ သးလၢကတံးယံၣ်, တံးသ့ပၣ်ကီၤလံၣ်လဲၣ်ဒီးတံးဂ့ၢ်တံးကျိၤလီၤတံးလီၤဆဲးဒီးအတံးဂံၢ် န့ၣ်လီၤအသးလၢကညီပိပ်မုန်ကရုတ်အဟံၣ်ဖိယီဖျိအကျါအံၤပၣ်ဖျါထီၣ်အဝဲမုၢ်ပုၤလၢအ လုၢ်ဒိၣ်ပူၤဒိၣ်တဂၤလၢပတံးလဲၤကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်, အံၣ်(Eve) လၢအမုၢ်ပုၤမၤစၢ်က ညီပိပ်မုန်ကရုတ်လၢကတံးယံၣ်အံၤစၢ်ကီးကြးဝဲဒီးပတံးဟ့ၣ်လၢကပီၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲၤၤၤၤၤၤန့ၣ်အပူၤ, ပုၤမုၢ်သးမၤကလီၤတံးသရၣ်မုၢ်ကွလ်(Jill)ဟဲလၢကီၢ်အဝဲရ ကၤတဂၤစးထီၣ်မၤသကိးတံးဒီးပုၤဒီးအဝဲမုၢ်ပုၤတဂၤလၢအဆိၣ်ထွဲၤစၢ်ကညီပိပ်မုန်က ရုတ်တပယုၣ်ယီန့ၣ်လီၤ. အဝဲလၢအမုၢ်သရၣ် ကွ(Jay) ဒီးအီၤခံၤအံၤ ကိးန့ၣ်ဒီးဟဲဆူ ပ အိၣ်ဒီးမၤစၢ်ပုၤလၢတံးသ့တံးဘၣ်, ဆူၤစၢ်ပုၤတံးကူၣ်တရဲးတံး မၤရဲၣ် ကျဲၤတံး ရဲၣ် တံး

ကျွေး၊ မေစာ ပျလုလတ်သုတ်ထိုင်တတ်တီခိင်ရိပ်မဲဒီး မေဂုထိုင်စာပျမေတ်ဖိ အတ်သုတ် ဖုတ်ဘတ်တဖုတ်န့လီ။ အဝဲအတ်မေလုမေစာပျလုလတ်သုတ်ထိုင်ကျိပ်စုဂုဝီလုကလံ ကျါအံ့မုတ်လုအလုပျဒိုင်ဝဲဒိုင်မးန့လီ။

ပသးအိပ်စံးဘျူးဘတ်ပျမုတ်သးမေကလိတ်ခံဂ (Jane & Jill) အံ့လု အဆိပ် ထွဲပတ်ထိုင်စိ၊ ဖိတုတ်၊ တတ်ဟုတ်လီသးဒီးဆိပ်ထွဲပျလုလတ်အိပ်သးကိးကမးဒီးအယိ န့လီ။ ပစံးဘျူးအါထိုင်ဘတ်စုကိး ပျမုတ်သးမေကလိတ်ဒ်အမုတ် (Lisa Houston) လံ စာဟူးစတုတ်၊ ခဲးသရံတြိန်၊ လုအမေစာတုတ်ပျလု နံင်လုအခိင်ထံးဝဲပကျဲးစးယု ကျဲ လုကဆဲးကျိးဒီးပျတုတ်ချုအဆုကတီန့လီ။ ပစံးဘျူးဘတ် (VSO) လုအဟုတ်ပျပျမုတ် သးမေကလိတ်လု အိပ်ဒီးအတ်သုတ်ဘတ် ဒ်အမုတ် (Fiordaliza Lopez) လုကီဝဲလံး ပံးဒီးရံလုကီအဲကလံး (UK) ဒီးဖံဖံကွဲးကံး လုကီခဲနဒ် လုအမေဆုတ်ထိုင်စာပတ် သုတ်ဘတ်ဒီးမေစာပျလုပဆုထိုင်လုပခိင်ကသုအဂီန့လီ။

ပျမုတ်သးမေကလိတ်ဖိသုတ်တဖုတ်အံ့အတ်ဟုတ်လီအတ်ဆုကတီ၊ တတ်ဂံ တတ်ဘါ၊ တတ်သုတ်ညါနုဟံလုတဟံးန့ကွံင် ကညီပိတ်မုက်တတ်တီခိင်ရိပ်မဲဒီးတမဟးဂီ ပတ်တီခိင်ရိပ်မဲဘတ်န့လီ။ အဝဲသုတ်ဟံကဲ ပတ်လိပ်ဘတ် ဒီးဆုထိုင်သယဲဒီးပျဒီး ကတိနုခဲးတတ်လုပတ်ဂဲလိပ်အဂီန့လီ။

လုဒဲကဝီအပူထိုင်ဘတ်စံင် (TBC) မုက်ကရုတ်ဖုလုအရုဒိုင် လုတတ်ဆိပ်ထွဲ ကညီပိတ်မုက်ကရု ဒီးပိတ်မုတ်ခိင်နုတဖုတ် လီဆိဒ်တတ်လုဒဲကဝီအပူန့လီ။ တတ်မေ စာအံ့မုတ်အခိင်သုတ်လု မေဆုတ်ထိုင်ပိတ်မုတ်အမုတ် လုပျတုတ်အပူ ဒီးလုကညီပိတ် မုက်ကရုအပူန့လီ။

အနံင်လွံဆံအတ်လဲကျဲလုအအိပ်ဒီးတတ်မေနုဒီးတတ်လဲထိုင်လဲထီအံ့ကဲ ထိုင်အသးသုခိဖျိ ကညီပိတ်မုက်ကရုခိင်နု၊ ပျမေတ်ဖိ၊ ပျတုတ်ဖိ လုအအိပ်လုကီ သု လုဒီးဒဲကဝီခဲလုတ် ယုတ်ဒီးလီကဝီခိင်နုဒီးပျအိပ်လုဟိပ်ခိင်ဒီးဘုတ် အတ်ဆိပ်ထွဲ မေစာအယိလီ။ ပစံးဘျူးဘတ်သုကိးဂဲဒီးလီ။ နမုတ်ပျလု အပတ်ယုတ်လုအနံင်လွံဆံ အတ်လဲလုအယံလုအံ့ လုတတ်ဒုးသုတ်ထိုင်ဘတ်ထိုင်၊ တတ်တုသိးထဲသိးဒီး တတ်သ ဘျုလုကညီပိတ်မုက်ကိးဂဲဒီးအဂီန့လီ။

ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်စံစိတ်စိတ် တက်ကတိလျာညါ

ကညီပိတ်မုက်ကရုတ် တုယုယုအနံလွှာဆံအနံဆဲးဆဲး လာတနံအံနံလီ. ပ
ဒိတ်ထိတ်ထိတ်, အိတ်ဒီးတက်ဂံဆုတ် ဒ်တက်ကရုတ်ဖုအသီးဒီးဒ်ပိတ်မုက်အသီးဒီးတက်မုတ်
အိတ်နိးပကျဲဘတ်ဆတ်ပဒီသဘတ်ပတ်လီတက်ကျဲ. တက်ဆဲးတက်လုဒီးတက်နုသိတဖတ်
နုလီ. နံဆဲးဆဲးအံမုတ်တံးတက်ယတ်လုပဂီ လုပကမလုကမီဒီးကွက်ကဒါကုပ
သးဒီး တက်ကဲထိတ်အသးလုအဒုးတုပုဆု မုတ်မဆိတနံအံအသီးနုလီ. ပအိတ်ဆဲး
ထုတ်လုကညီပိတ်မုက်တဖတ်အံဘတ်ခိတ်ဒီးအစုတီလီ လုအဝဲသုတ်ဒုးဒိတ်ထိတ်ဒီးသုတ်
ထိတ် နုပ ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်အံနုလီ. ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်အံ ဆဲးသုတ်ထိတ်, တီခိတ်ရိတ်
မဲပိတ်မုတ်ဒီးပုမတက်ဖဲလုလုအမုတ်ပိတ်မုတ်လုအအိတ်လုတက်သဘတ်သဘတ်အပုဖဲပ
ကညီပိတ်အံ ဒုးဖျိးကွတ်ပယုသုးမိဖိရိအခါဒီးအိတ်စုကီးလုဒဲကတီပုလုအအိတ်လု
ပုလုထုဆုတ်တက်ဒုးယတ်လီ ဒီးတက်ခွဲးတက်ယတ်စုဒိတ်မး မုတ်မုတ်ပုလုတအိတ်ဒီးထံကီ
ဘတ်. တအိတ်ဒီး တက်လုတက်ကုအလံာ်ဒီး လံာ်လုတက်မနီမယု တအိတ်နီတမံဘတ်
အဆဲးကတီနုလီ. ပိတ်မုတ်သုတ်တဖတ်အံ အိတ်လုတက်ဘတ် ယိတ် လုတက်ကဖိတ်အီ, ဂဲ
ဆဲး ထုတ်ထိတ်တက်ဖဲတက်မုတ်ဆိတ်လီအီအခါ ဒီး ယုထိတ်တက်မစုဖဲအဝဲသုတ်လိတ်ဘတ်ဝဲ
အဆဲးကတီနုလီ.

တက်စံစိတ်ဖုတ်ကိတ်အံ မုတ်ဒုတ်တက်မသီထိတ်ကု တက်စံစိတ်လုအပုကွတ်လုတက်
ကွဲးတုအီဖဲ(၂၅)နံ, အနံဆဲးဆဲးနုလီ. ပဆဲးမုတ်လုလုပတ်စံစိတ်အလံာ်တဘတ်
အံကမုတ်ကျဲလုသးစုလုခံတစိဒီးပုလုဆိတ်ထွဲပုတဖတ် ကမလုအီထိတ်ဘတ်ပတ်
စံစိတ်စိတ်, တက်အိတ်သးလုပတ်မခါဆုညါအဂီနုလီ. ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်အိတ်ဒီး
တက်စံစိတ်စိတ်လုတက်ဟုတ်လီသး, တက်တီခိတ်ရိတ်မဲဒီးတက်မနုတက်အါမးနုလီ. တက်
စံစိတ်ဝဲ အံမုတ်ဒုတ်တက်မ အသး လုအ လီဆိတဖတ်နုလီ. မုတ်တက်အရုဒိတ်လု တက်က
သုတ်ထိတ်ခါဆုညါတက်အိတ်သးလုအဂုနုလီ. ပအိတ်ခိးကွတ်လုခါဆုညါဒ်ပကွတ်ကဒါ
ကု ဒီးမလုနုတက်အဂီနုလီ.

တၢ်သုၣ်ထီၣ်ကညီပိန်မုန်ကရအခိၣ်ထံးတဖၣ်(၁၉၄၉)

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီပိန်မုန်ကရအခိၣ်ထံးဖဲ၁၉၄၉န့ၣ် ဒီးဘၣ်တၢ်ကိးအမံၤ လၢကီၢ်သုၣ်လုၢ်ပိန်မုန်ကရဒီးအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးကညီပိန်မုန်ကရလီၤပၣ်ယုၣ်လၢက ညီတၢ်ဟံၤဆၢအပူၤခိဖျိဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်ကညီတၢ်ဟံၤဆၢစးထီၣ်သီသီဒီးပယီၤပဒိၣ်အံၤတ ဟံၤပနီၣ်ကညီပုၤထူလံၤဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကအိၣ်မူၣ်ပုၤတကလုာ်ဘၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဒီးကလုာ်စာဖျိၣ်ကရၢ, ခိၣ်န့ၣ်အဆိကတၢ်လၢအမ့ၢ် ကီၢ်ခိၣ်စိဘးအူကွံးစး ထီၣ်သုၣ်ထီၣ်ကညီပိန်မုန်ကရ ဒီးအမၤလၢအမ့ၢ်နီၣ်န့ၣ်ထီၣ် မ့ၢ်ဝဲကညီပိန်မုန်ကရ . အ ကရၢခိၣ်န့ၣ်လီၤ.စးထီၣ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်ကညီပိန်ကရၢဝံၤလၢ(၃၅)န့ၣ်အတီၢ်ပူၤ,တၢ်မၤ တဖၣ်မ့ၢ်ဒ် တၢ်မၤစၢပုၤဂီၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢ ကညီတတၢ်အပူၤ ဒီးဆိၣ်ထွဲကညီ တၢ်ဟံၤဆၢတၢ်ဂၤလိာ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤစၢတၢ်အိၣ်ဒီး မၤစၢသုးဖိသံၣ်ဖိတဖၣ် ဒီးမၤအါထီၣ် ကျိၣ်စ့လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲကညီတၢ်ဟံၤဆၢအယိၣ်လီၤ. ကညီပိန်မုန်ကရတမ့ၢ်ကရၢဖးဒိၣ်တ ဖုဘၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆိလီၤတဆံးတက့ၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

ကညီပိန်မုန်ကရလၢအသိ(၁၉၈၅-၁၉၉၄)

ကညီပိန်မုန်ကရဘၣ်ကွၢ်ဆၢခိၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ဒီးပုၤလၢပကကၤယၢ်တၢ်ဟူး တၢ်ဂၤလၢကီၢ်သုၣ်လုၢ်ဒီးတဘျီအပူၤ လၢ(၃၅)န့ၣ်အတီၢ်ပူၤဖဲ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်သီသီဝံၤ အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤပိန်မုန်တဖၣ် ဟံၤဖျါထီၣ် အတၢ်တူၢ်တၢ် ဒီးလဲၤခိဖျိတၢ်န့ၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၤလီၤသးကျၢမုဆုၤလၢကရဲၤလိာ်လၢကသုၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤကညီပိန်မုန်က ရၢန့ၣ်လီၤ.ဖဲ(၁၉၇၀)န့ၣ်န့ၣ်ပယီၤသုးစးထီၣ်သုၣ်ဝဲတၢ်လံာ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကညီ ဖိတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသုၣ်ထီၣ်ဒုး, မၤဆါမၤပယွဲ, မၤတရီတပါဒီး န့ၣ်အူကွံးဝဲ သဝီတဖၣ်ဒ်သိးကဒိၣ်တၢ်ကွံာ်တၢ်အိၣ်,ကျိၣ်စ့,တၢ်ဂီၢ်တၢ်ကျိၤဒီးပုၤကညီဂံၢ်ဘါလၢက ညီသုးမ့ၢ်ဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသုၣ်စံၣ်ညီၣ်ပုၤကမ့ၢ်ဒီးဖုအံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤဟးဂီၢ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ မၤနၢပျီကဲ ထီၣ်လီၤခါၣ် သး လၢကညီတၢ်ဟံၤဆၢအဂီၢ် အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး ဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ် လၢဟီၣ်ခိၣ် ဒီး ဘၣ် ပိန်မုန်တၢ်ဟူးတၢ်ဂၤ လၢဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဆိတလဲလၢ ပိန်မုန်အမူ အ ဒါ လၢဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ် လီၤ.တၢ်အံၤအဖိခိၣ်ကညီဒီးကလုာ်စာဖျိၣ်ကရၢ,န့ၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရီဝဲၤ ကျိၤမၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီပိန်မုန် လၢတၢ်ကရၢကရီထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး တၢ်ကွဲးဟံၤလီၤ တၢ်ဘျါခိၣ်သုၣ်လၢကညီပိန်မုန်ကရအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိန်မုန်အိၣ်ဒီးတၢ် အိၣ် ဖျိၣ် ဖး ဒိၣ်ဖဲလၢအူဖျိၣ်၅သီ,၁၉၈၅ န့ၣ် ဒီး အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်တၢ်ဘျါခိၣ် သုၣ် အ သီ ဒီးတၢ် သုၣ် ထီၣ်ဆိလီၤလၢပၣ်ယုၣ်ဒီးပၤဆုၤတၢ်ကမံးတံာ်(၁၁)ဂၤဒီးထီၣ်ကမံးတံာ်ဒီးကီၢ်ရူၣ်,ကီၢ် ဆၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆိလီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤလီၤဆိခံၣ်ဘၣ်လၢအမ့ၢ်ကီၢ်မူ ရၢဒီးမၤနၢပျီန့ၣ်လီၤ.ဟီၣ်ကဝီၤလီၤဆိခံၣ်ဘၣ်အံၤမ့ၢ်ကညီပိန်ဒီးသုးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤလၢ

တအိၣ်လၢကီၢ်ရၣ်တၢ်ပၤတၢ်ဆၢအပူၤနီၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်တၢ်ယုၤထၢထီၣ်အီၤလၢထီၣ်တၢ်ကမံးတံၢ်ဒီးပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ကညီပိပ်မုက်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်အဖိအမၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်အဆၢကတီၢ်ပဒိၣ်သၢအိၣ်လၢအမ့ၢ်ကီၢ်ခိၣ်(၂).ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရုတ်ပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤခံၤတက့ၢ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲဒ်အဖိလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

“ခိၣ်န့ၣ်ဒီးခၢၣ်စးခဲလၢၣ်သ့ၣ်စၢ - လီၢ်ခၢၣ်သးပိပ်မုက်ကရုတ်တၢ်ကဘၣ်ကရုတ်ရီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤယုၤထၢထီၣ်အီၤဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်ကရဲးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်.တၢ်ဘျီအိၣ်ဝဲလၢလီၢ်ခၢၣ်သးပၤဆၢတၢ်ကမံးတံၢ်မ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤယုၤထၢထီၣ်အီၤသ့စ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.အယိခဲအံၤပဝဲလီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ပကိးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပကယုၤထၢထီၣ်သကိးအီၤန့ၣ်လီၤ.နီၢ်နီၢ်တခီတၢ်ယုၤထၢထီၣ်လီၢ်ခၢၣ်သးပိပ်မုက်ကရုတ်အခိၣ်အနၢ်အံၤန့ၣ်ကဘၣ်ဟဲထီၣ်အသးလၢအသးဝီဆူကီၢ်ဆၣ်.ကီၢ်ဆၣ်ဆူကီၢ်ရၣ်ဒီးကီၢ်ရၣ်ဆူလီၢ်ခၢၣ်သးတဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်လီၤ.ပကွၢ်ကဒီးလၢကီၢ်ရၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီၢ်ပိပ်မုက်ကရုတ်တဆိလီၤအီၤခဲလၢၣ်ဒီးဘၣ်.ကီၢ်ရၣ်လၢအဆိလီၤပိပ်မုက်ကရုတ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဘျး/ဒဝဲၢ်ကီၢ်ရၣ်.န့ၣ်ယုၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၣ်ဒီးမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်တယံၣ်ဘၣ်တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလီၤ.လီၢ်ခၢၣ်သးမၤန့ၣ်ပျီမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတခါလၢအအိၣ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်လၢအတီခိၣ်ရိၣ်မဲပပုၤကလုာ်ဒီကလုာ်အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.ပဝဲလၢတၢ်ကရုတ်ရီၣ်ဝဲကျိၤပကွၢ်ခၢၣ်စးတဖၣ်ဒ်သိးကဟဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီအံၤဒီးပအိၣ်ဒီးတၢ်တယၢ်လီၤပၤစၢပိပ်မုက်ကရုတ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒ်ပထံၣ်လၢအကြးအဘၣ်ဒီးမူဒါတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ပယုၤကညးဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးခၢၣ်စးတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ထီၣ်သကိးအတၢ်ထံၣ်.အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢတၢ်ယုၤထၢထီၣ်တဘျီအံၤမ့ၢ်ထံၣ်လၢတၢ်ကြးဘျီအီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.ယုၤထၢထီၣ်ပုၤအသိးတဖၣ်အမံၤဒီးအမူအဒါဘၣ်တၢ်ပၤဖျါထီၣ်အီၤဒ်လၢအသိးအံၤလီၤ.”

“ကီၢ်ခိၣ်,ခိၣ်န့ၣ်,မိၢ်သးပုၤ,မိၢ်သးစၢဒီးဒီပုၤဝဲခဲလၢၣ်သ့ၣ်စၢ- တနံၤအံၤလၢပကီၢ်ခိၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးရဲၣ်ကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိပ်မုက်ကရုတ်.ကရုတ်ရီၣ်ထီၣ်ဒီးယုၤထၢထီၣ်လီၢ်ခၢၣ်သးကီၢ်သုလုၤပိပ်မုက်ကရုတ်အခိၣ်အနၢ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ်အံၤယဒီးန့ၣ်ယဲဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢယဘၣ်ပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤအယိယသးခုဒိၣ်မးလီၤ.ယစံးဘျးဘၣ်သုဝဲလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအီၤတဖၣ်ဟဲထီၣ်သကိးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီအံၤယုယုဖိးဖိးအယိလီၤ.”

“ဘၣ်မနုၤအယိပဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိပ်မုက်ကရုတ်လဲၣ်.ဒီးအဘျးအဖျိၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်.-ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤပတၢ်ပၤဆၢလၢဆၢကတီၢ်အပူၤကွၢ်န့ၣ်ဖဲတီအူမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဆၢကတီၢ်လၢခံမ့ၢ်ဂ့ၤပိပ်မုက်ကရုတ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤသန့ကတၢ်တကရုတ်ရီၣ်ထီၣ်အီၤလၢလၢပျဲပျဲဘၣ်.အ

တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤစ့ၢ်ကိးတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဟံၣ်စ့ၢ်ကိးအမူအဒါလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်. လၢခံကတၢ်လီၤမၤကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤလၢပကီၢ်ခိၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအယိ ပကဆီလီၤပိတ်မုတ်ကရကရိ လၢလီၤခါၣ်သးအပတီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢပပုၤက လုာ်အနီၣ်ဂံၢ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်တၢ်တယးလၢကအိၣ်နွံကကွၢ်ဘျဲၣ်ဒီးပိတ်မုတ်အနီၣ်ဂံၢ်ကအိၣ်တတ်ဘျဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိတ်မုတ်အနီၣ်ဂံၢ်အါန့ၣ်ဒီးပိတ်ခွါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤပတၢ်ဟံၣ်ဆၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ထဲပိတ်ခွါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အလီၢ်အိၣ်သပျံၣ်ကတၢ်လၢ ပိတ်မုတ်တဖၣ်ကန့ၣ်လီၤဟံးန့ၣ်သကိးမူဒါ လၢပတၢ်ဟံၣ်ဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုၤတကလုာ်အသိး လၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ဒီး တၢ်ထီၣ်ပဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးပုၤကကသုကထီၣ်ဘးအဂီၢ်ပမၤဒၣ်ပတၢ်တဂၤတသ့ဘၣ်. ပဘၣ်အိၣ်ဒီးပတၢ်ကရကရိလီၤတၢ်လီၤဆဲးလီၤ. ထဲန့ၣ်မးပမၤတၢ်ကသုဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်, တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ကအိၣ်ထီၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပိတ်မုတ်ကရဘၣ်တၢ်ကရကရိထီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပိတ်မုတ်အါဂၤဖျိးစိလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤအယိ ကဲထီၣ်ပုၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤတကးဘၣ် တနီၤကဲထီၣ်ပုၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲထံကီၢ် ဒ်ထံကီၢ်နီၢ်ပမုၢ်. ကိတိၣ်ခိၣ်ကျိၢ်တဖၣ် (အဒိ- ကီၢ်အဲကလံးနီၢ်ပမုၢ်အဲလံစဘဲ, ကိတိၣ်ခိၣ်ကျိၢ်မၤကရဲးသဲးခါ, ယုၣ်ကိၣ်စလးဘယၣ်ကိတိၣ်ခိၣ်ကျိၢ်ဒီးအဂုၤအဂၤတဖၣ်) အသိးန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုၤကလုာ်မုၢ်အဂၤမၤဝဲသ့အသိးပပုၤကလုာ်မုၢ်စ့ၢ်ကိးမၤဝဲကဘၣ်သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်ကရကရိထီၣ်ပိတ်မုတ်ကရခဲအံၤတၢ်ကွၢ်စိမ့ၢ်ဒ်သိးပိတ်မုတ်တဖၣ်ကသုဟံးန့ၣ်မူဒါလၢအပုၤကလုာ်အဂီၢ်ဒီး လၢအတၢ်ဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆုး အတၢ်ယုၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါထံရံၢ်ကီၢ်သး တၢ်မၤဒီးတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်အယိ အသုးအသ့ၣ်အလၢကပီၤကအိၣ်ဖျါထီၣ်, တၢ်ကဟံးန့ၣ်အလီၢ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်အပူၤဒီးထီၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်လၢပိတ်ခွါတဖၣ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤကိးကပၤဒဲးကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပိတ်မုတ်ဂ့ၢ်ဝီ, ပိတ်မုတ်နီၢ်ပမုၢ်အါကတၢ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤဝဲသ့ကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိတ်မုတ်ကရမ့ၢ်အိၣ်လၢပိတ်မုတ်တဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအယိဖိတဖၣ်ကသုၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤလၢ တၢ်ဟံၣ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီး ပတၢ်ဟံၣ်ဆၢကဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢ တၢ်ကိးကပၤဒဲးဒိၣ်န့ၣ်ဂုၤန့ၣ်ခါခါအံၤသပျံၣ် ကတၢ်လီၤ. ယန့ၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ ခီဖျိပိတ်မုတ် ကရအတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲဒီးအတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအယိ ပိတ်မုတ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤ ကလဲၤသးဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါဂုၤန့ၣ်ခဲအံၤလၢကီၢ်ဒီးဘၣ်ညါအပူၤလီၤ. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ် ပိတ်မုတ်ကရမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် ပိတ်မုတ်တဖၣ်တၢ်မ့ၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၣ်, မၤတရီၤအပါအီၤသၢပျုၤ ပိတ်မုတ်ကရဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဆူပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်သ့ဒီး ဟံးန့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပၤပြဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါန့ၣ်ပိတ်မုတ်ကရဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်လၢတၢ်ကဘျိးလီၤဘျိးဘၣ်က့ၤအဂီၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပိတ်မုတ်ကရမၤစၢၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးဟံးယၢ်ကျၢၤစၢၤသဝီတၢ်ဘျၢ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်သ့အမဲၣ်ညါဘျိးလီၤဘျိးဘၣ်က့ၤသိၣ်ဒူခိၣ်နီၢ်တဖၣ်လၢအတဖၣ်ကန့ၣ်မၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ကရကရိထီၣ်ပိတ်မုတ်

ကရအယိပိတ်မုန်ပိတ်မာတဖန်တရ်လိတ်မုန်လိတ်သးကဂုထီၣ်,တၢ်နၢ်ဟံၣ်လိတ်သးကအါထီၣ်ဒီးလၢအတၢ်နၢ်ဟံၣ်လိတ်သးဂုထီၣ်အါထီၣ်အဖီခိၣ် အတၢ်မၤစၢၤကွၢ်ထွဲလိတ်သး, အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိတ်သးကဂုန့ၣ်ခဲအံၤဒီးတမ့ၢ်ဖျါထီၣ်တဖျါဒီးတဖျါအဘၣ်စၢၤလၢဘၣ်. မ့ၢ်တခါ ကမ့ၢ်လၢထံကီၢ်ဒီးဘၣ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးဒုသဝီဟီၣ်ကဝီၤတၢ် သုၣ်ဖျါသးညီ/ တၢ်သုၣ်အုးသးအုး(သၢရေး/နၢရေး)ဂုၤကျိၤ. တၢ်ကဆဲကဆီဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂုၤဝီအဖီခိၣ် ပိတ် မုန်ကရမ့ၢ်အိၣ် မၤဝဲသ့ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါပိတ်မုန်ကရဖီၣ်ယၢ်(ထိန်းသိမ်း) က့ၤပိတ်မုန်လၢအတပိတ်ကျဲလုၣ်လုၤကျူဆုၤတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်က့ၤဝဲတၢ်သုၣ်ညါနၢ်ဟံၣ်သ့,ဟံးဝဲအရုစုၢ်ကီးသ့န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢပိတ်မုန်ကရဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အယိ အစုဟ်ဖျါကအိၣ်ထီၣ်ဒီးခိဖျါအစုဟ်ဖျါန့ၣ် မၤ စၢၤဆီၣ်ထွဲပတၢ်ဟံၣ်ဆၢအတၢ်လိၣ်, ပတၢ်ဟံၣ်ဆၢအတၢ် ကီတၢ်ခဲ သ့ဝဲ န့ၣ်လီၤ.(အဒိ-မၤစၢၤသိၣ်ဒုဆူးဆါတဖၣ်လၢအတၢ်အိၣ်တၢ်အီ)တၢ်လဲၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢတၢ်ဒုးပျီပူၤဒၣ်လဲၣ်သ့လီၤ. ပိတ်မုန်တဖၣ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤခံဒီးဖီစၢၤမ့ၢ်,အၣ်စၢၤထံ, ယု စၢၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီသ့စုၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. လၢကျဲဒ်အံၤအယိ ပသိၣ်ဒုတဖၣ် အသးသဟီၣ်ကဂုထီၣ်ကဆူၣ်ထီၣ် ဖဲအထံဘၣ်အပူၤကလုၢ်မုန်တဖၣ် ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ် ဖဲတၢ်သ့အိၣ်ဒီးအဝဲသ့အယိန့ၣ်လီၤ. ပနၢ်စုၢ်ကီးလၢပိတ်မုန်ကရတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပိတ်မုန်တဖၣ်ကဂုၤကျဲးစးယုသ့ညါနၢ်ဟံၣ်ထံရံၢ်ကီၢ်သးဒီး လၢအတၢ်သုၣ်ညါနၢ်ဟံၣ်အါထီၣ်အဖီခိၣ် အတၢ်သုၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤကအါထီၣ်,ကနုၤလီၤဟံးန့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဆၢမူဒါလၢဝဲၤကျိၤဝဲၤဒုတဖၣ်လၢတၢ်နၢ်ဟံၣ်အပူၤအယိတၢ်ဟံၣ်ဆၢကဂုထီၣ်ပသိထီၣ်ဆူညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိတ်မုန်ကရအယိ ပိတ်မုန်တဖၣ် အတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိး, တၢ်ထံၣ်လိတ်အိၣ်သ ကိး, အတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်ဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိတ်သးအယိကဒီးန့ၢ်တၢ်ယုတၢ်ဖိးလၢ-(၁)တၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိအပူၤ(၂)တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးဒီး(၃)တၢ်ဒိကနုၤမၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.တၢ်ယုတၢ်ဖိးဒ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်လၢပိတ်မုန်တဖၣ်အသိးအကျါသၢပူၤ တၢ်ဟံၣ်ဆၢကမၤနၢၤ တၢ်အချူ ကတၢ်အဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်တခါဒီး မ့ၢ်စုၢ်ကီးခိၣ်တယၢ်တခါလီၤ. ဆၢကတီၢ်လၢအပူၤကွံၣ် မ့ၢ်လၢပိတ်မုန်ကရတအိၣ်ဘၣ်အယိ ပိတ်မုန်တဖၣ်တဲတၢ်, ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တသ့တညီကဲၣ်ဆိးဘၣ်. ခဲအံၤမ့ၢ်လၢပိတ်မုန်ကရ ဘၣ်တၢ်ဆီလီၤအီၤလံအယိ ပိတ်မုန်တဖၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဂုၤဘၣ်ထွဲဒီးသးဂုၤဝီသ့, ပၤပြဲးဂုၤဝီတၢ်မၤ,တၢ်ကရကရိတၢ်မၤဒီးထံရံၢ်ကီၢ်သးတၢ်မၤသ့လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်ဖျါအပူၤ ပိတ်မုန်ဘၣ်စးတဖၣ် ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါသ့လီၤ. လၢဘျံး/ဒဲၣ်ကီၢ်ရၢၣ် မ့ၢ်လၢပိတ်မုန်ကရဘၣ်တၢ်ဆီလီၤအီၤအယိ လၢကီၢ်ရၢၣ်ခိကရဲးအဆၢကတီၢ် ပိတ်မုန်ဘၣ်စးထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါသ့လီၤ.ခိဖျါတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိတ်မုန်ကရဒ်အံၤအယိ ပထံၣ်စိလၢမုၢ်ကအိၣ်ဝဲတန့ၢ်ပိတ်မုန်တဖၣ်ကနုၤလီၤဟံးန့ၢ်သကိးမူဒါလၢပတၢ်ဟံၣ်ဆၢအပူၤဒီးကကဲထီၣ်ခိၣ်နၢ်တုၤလၢလီၤခၢၣ်သးအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတၢ် ယအဲၣ်ဒီးတဲဒ်အံၤလီၤ. လၢတၢ်ကရကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်လီၤခၢၣ်သး

ကိတ်သူလှပိပ်မုန်ကရုတ်အံ့န့ၣ်မုၢ်ပကီၢ်ခိၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲၣ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်အကျဲသန့
ဟံ လီၤဝဲလၢ တၢ်ကဘၣ်က ရၢကရိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိၣ်တဖၣ်(အဒိ-ပိပ်မုန်ကရု,
သးစၢ်ကရၢကိၣ်သရၣ်ကရၢ,ပုၤထူစံၣ်ဖဲးခးကရၢ,ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ)အသိးန့ၣ်လီၤ.ယၢန့ၣ်
လၢ ခိဖျိတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိပ်မုန်ကရုအံ့န့ၣ် တၢ်ကဲ ဘျုးကဲဖျိၣ် ကပိၣ်ထီၣ် အခံသပျံၢ် က
တၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ကညီပိပ်မုန်ကရုချုးစိးထီၣ်အသး

ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအခိၣ်သ့ၣ် တဖၣ်မုၢ်ဝဲတၢ်ဖိဒုးအိၣ်ပုၤဆါတၢ်အိၣ်,တၢ်ထီၣ်တၢ်
အိၣ်ဖျိၣ်,လဲၤလီၤကရၢကရိၣ်လၢလီၤကဝီၤပုၤဒီးဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူပိပ်မုန်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်
ဖိတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုန်ကရုမၤစၢ်ကိးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဒီးနံၤဒိၣ်နံၤထီၣ်တၢ်
မၤလၢကပီၤအမူး,တၢ်တူၢ်လိၣ်တမ့ၢ်တပျီၤ,တၢ်ဖိအိၣ်တၢ်အိၣ်,တၢ်မၤတၢ်ကဆဲးကဆိတ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုန်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဟဲဆူဝဲၤအးတနွံသၢဘျီဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်မၤ တၢ်
ပုၤဆၢပုၤကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်ကရၢကရိၣ် လိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စုလၢ ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိၣ်ဒီးကမၤတၢ်ဟူး
တၢ်ဂဲၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒုး အိၣ်ထီၣ် ကျးလၢကိၢ်ရၢၣ်ဒီးဒုသဝီ လၢတၢ်ဆါတၢ်အိၣ်
တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဟံၣ်တဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်တၢ်ယုၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကဘၣ်ဆိၣ်
ထွဲကညီပိပ်မုန်ကရုန့ၣ်လီၤ.အဆိကတၢ်ဖဲဟံၣ်တဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်ဖိအိၣ်မုၢ်လၢဟံၣ်အခါ အ
ဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်စ့ၤထီၣ်ဟုသးတဖျီ ဒီးဟံၣ်ဝဲလၢကညီပိပ်မုန်ကရုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တလါတ
ဘျီ အဝဲသ့ၣ်ကဟဲစိၣ်ဟုသးတဖျီအံၤ ဆူကညီပိပ်မုန်ကရုအအိၣ် လၢတၢ်ကဆါအိၣ်အဂီၢ်
လီၤ.ခံခါတခါ,ဟံၣ်တဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်တၢ်မၤအဝဲသ့ၣ်ဘုၣ်ဆိခံဘုၣ်,တဘျီလၢကညီပိပ်မုန်
ကရုအဂီၢ်ဒီးအဂၤတဘျီလၢတၢ်ဟံၣ်ဆါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဆိအံၤတုၤအဒိၣ်ထီၣ်လံၤဒီးတၢ်က
ဆါအိၣ်ဒီးစုတဖၣ်ကမ့ၢ်ဝဲစုပၢ်ကီၤလၢကညီပိပ်မုန်ကရုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လီၤခံကတၢ်တခါ,
တၢ်မၤစုၢ်ကိးပုၤသူ မိၢ်ဟဲသၣ်ၣ်ထူၣ်ဒီးတကီၤသၣ်(၅)ထူၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်
မုၢ်ဒီး မိၢ်ဟဲသၣ်ဒီးတကီၤသၣ်လံၤဒီးတၢ်ကဆါအိၣ်န့ၣ်လီၤ.စုလၢတၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ် လၢတၢ်ဟူး
တၢ်ဂဲၤ ခဲလၢကအပူၤတဖၣ် တၢ်မၤစၢ်ကုၤပုၤလၢ အလီၤဒု လီၤတီၤဒီးလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢ် လၢပ
ပုၤတတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကညီပိပ်မုန်ကရုစးထီၣ်သီအဆၢကတီၢ် မၤဝဲတၢ်ဆးစဲးတၢ်မၤလိ ဒီးတၢ်ထါ
တၢ်တၢ်မၤလိဒ်အမ့ၢ်တၢ်စုသ့ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်မၤလိတခါန့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုန်
ကရုဒုးအိၣ်ထီၣ်စုၢ်ကိးဘီအၣ်တဖျါၣ်လၢမၤစၢ်ဖိသၣ်လၢထီၣ်ကိၢ်ခိဖျိမိၢ်ပၢ်ဒီးပုၤတတၢ်မၤ
စၢ် ဝဲတန့ၢ်အယီၤလီၤ. စးထီၣ်ကရၢကရိၣ်ထီၣ်စုၢ်ကိး သးမုၢ်လၢကကဲထီၣ်ကသံၣ်သရၣ်
မုၢ်လၢကညီဒီးကလုၢ်တၢ်ထူၣ်ဖျးသးမုၢ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ခိန်နဲဖဲတၢ်ကုးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကုးကညီပိပ်မုန်ကရုလၢအသီအဆၢကတီၢ်

- သရၣ်မုၢ်လၢ်ဖိ – ကရုခိၣ်(မၤသုးခိၣ်ကျၢ်ဖိရဲၤဘိၣ်မုး
- သရၣ်မုၢ်ကဖြၢ် – ကရုခိၣ်(၂)(မၤပဒိၣ်န့ၣ်ယးဟဲ)
- သရၣ်မုၢ်စံးဖိရုစုၣ် – နဲၣ်ရဲၣ်(သုးခိၣ်ကျၢ်တၢ်မျၢ်ဘီအဖိမုၢ်), ဖဲ(၁၉၈၇)နဲၣ်န့ၣ်
အဝဲဟးထီၣ်ခိၣ်ဖျိသိၣ်လိတၢ်ပျဲဆၢပျဲကတီၢ်
- သရၣ်မုၢ်ရဲၣ်ရၣ် – နဲၣ်ရဲၣ်(မၤသုးခိၣ်ကျၢ်ဖိရဲၤဖိ), န့ၣ်လီၤဟံးန့ၣ်ကုးသရၣ်မုၢ်
စံးဖိရုအလီၢ်
- သရၣ်မုၢ်သုလုၤ – ပုၤဂ့ၢ်ဝိဝဲကျိမူဒါခိၣ်(မၤပဒိၣ်ဘီယုၢ်ဖိ)
- သရၣ်မုၢ်ဆဲးပလံ – ပုၤသမံသမိးစု
- သရၣ်မုၢ်မွဲၣ်ဖိ – လီၤခၢၣ်သးထီၣ်တၢ်ကမံးတံးဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးဘီရီလုၢ်ကညီပိပ် မုၢ်ကရုခိၣ်
(မၤသုးခိၣ်ဒိၣ်ဖိလုဒိၣ်မူ)
- သရၣ်မုၢ်ကူဝဲဝဲဒီး – လီၤခၢၣ်သးထီၣ်တၢ်ကမံးတံး, မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတီၤထီၣ်သရၣ်မုၢ်
- သရၣ်မုၢ်သးဆၢ – လီၤခၢၣ်သးထီၣ်တၢ်ကမံးတံး, မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကသံၣ်သရၣ်မုၢ်တ
ဂၤ(မၤသုးခိၣ်ကျၢ်ဂီၢ်ဂ့ၢ်လးထု)
- သရၣ်မုၢ်ဖိကွီၤ – လီၤခၢၣ်သးထီၣ်တၢ်ကမံးတံး(မၤသုးခိၣ်ကျၢ်ဖိတၢ်မျၢ်ဘီ)
- သရၣ်မုၢ်ခွီၣ်သု – လီၤခၢၣ်သးထီၣ်တၢ်ကမံးတံး(မၤဒီးကထၢၣ်မၤတၢ်)န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ၁၉၈၉နဲၣ်န့ၣ်တၢ်မၤကညီပိပ်မုန်ကရုခိၣ်ကရဲးအဆိကတၢ်တၢ်ဘျီဒီးကညီပိပ်မုန်ကရုဆိတလဲ
ကုး “ကီၢ်သုလုၤပိပ်မုန်ကရု” ဆူ “ကညီပိပ်မုန်ကရု” ဖဲသိးကဒုးပုၤ ယုၢ်ပိပ်မုန်ခဲ လၢၣ်လၢ အ
အိၣ်လၢကီၢ်သုလုၤအချၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရုဆဲးမၤခိၣ်ကရဲးဖဲ၁၉၉၃, ၂၀၀၀, ၂၀၀၄,
၂၀၀၈, ၂၀၁၂, ၂၀၁၇ဒီး ၂၀၂၃နဲၣ်န့ၣ်လီၤ.



တၢ်မၤလၢကပိၤကီၢ်သုလုၤပိပ်မုန်ကရုမုၢ်နဲၣ်ဆၢကုးအလီၢ်ပျဲထီၣ်(၄)ဝိတဝီ
၉.၄.၁၉၈၉



သုခိန်ကျန်စိရိဘိဉ်မွဲးကတိလီတော်ဖဲကညီပိန်မုန်ကရုတ်အိန်ဖိုင်ဖးဒိုင်အခိန်ထံး(၁)ဘျီ
၁၅.၅.၁၉၈၉



ကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံင်ကမံးတံင်တံင်အိန်ဖိုင်(၉)ဝိတဝီ.နံင်ရွဲင်သရဲင်မုန်ရဲရဲ.ကရုတ်ခိန်
သရဲင်မုန်လင်ဖိဒီးဖူပျာယာ်ကီရဲင်ကညီပိန်မုန်ကရုတ်နံင်တနီ (၄.၁၀.၁၉၉၄)



လီၤခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်ခဲၣ်သရၣ်မုာ်ရှံၣ်,ကရုာ်ခိၣ်သရၣ်မုာ်လၢၣ်ဖိ



လီၤခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်ထီၣ်တၢ်မံးတၢ်သရၣ်မုာ်ခိၣ်သ့

ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိအတိတ်အသက်တံစိအတိတ်အသက်တံစိအတိတ်အသက်တံစိအတိတ်အသက်တံစိ စာအုပ်ဝဲတံဖျါဝဲ - ပဒိန်နီမုန်



ပဒိန်နီမုန်,သရုပ်မုန်အဲဒါပလံးဒီးသရုပ်မုန်လုပ်မိ(၁၉၈၅)နီ

ယစးထီၣ်နီၣ်လီၤမတၢ်လၢ ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိဖျါဝဲတံစိအိၣ် ထီၣ် ကျဲးကညီပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိ ၁၉၈၅နီၣ် အဆၢက တီၢ်နီၣ်လီၤ.ခွဲၣ်အဲၣ်ယူၣ်ခိၣ်နီၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ်ကရုတ်စံတံစိ,ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤဒီးပနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသးဆူၣ်အယိယနီၣ်လီၤဆူ ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိလီၤ.ဖဲခွဲၣ်အဲၣ်ယူၣ်ခိၣ်နီၣ်တဖၣ်ကိးဖျါဝဲဖျါဝဲဒီးဟ့ၣ်တၢ် သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိသးခိၣ်ကျိၢ်ဘိၣ်မုၢ်အနီၣ်က စၢ်ဒၣ်ဝဲတဲယၤလၢနီၣ်နီၣ်နီၣ်ကတၢ်ကရုတ်စံတံစိဒီးယတဲအိၣ်လၢယမၤတဘျီဘၣ်ဒီး အဝဲစံးဝဲလၢမတဘျီဘၣ်,မတသ့ဘၣ်နီၣ်နီၣ်နီၣ်ဆၢဘၣ်.တၢ်မၤနီၣ်ကသိၣ် လိၤနီၣ်လီၤ.ဖဲနီၣ်ယတတဲဆၢနီၣ်တမံၤဘၣ်.တၢ်တၢ်ယုထၢထီၣ်ခိၣ်နီၣ်ဝဲ,တၢ်အိၣ်ဖျါဝဲရီ ဖျါဝဲအိၣ်သကိးမုၢ်အိၣ်သကိးထံဝဲပုၤက့ၤသကိးဒီးတုၤပတၤဟဲ က့ၤနီၣ်ပကွၢ်တခီ ဧါ,ပသးခုတခီခီဖျါမုၢ်တၢ်လီၤဆိတခါလၢပဂီၢ်အယိပတဲပုၤဒီးပတဲပုၤနီၣ်လိာ် သုနသးနီၣ်,နဆိကမိၣ်နဲနမတၢ်သုခါနီၣ်,နမၤသ့ထီၣ်နသးလၢပုၤသ့ၣ်က့ၤသးပုၤ အမဲၣ်ညါ,နနီၣ်နီၣ်လိာ်သုနသး,နတဘျီမၤဘၣ်တၢ်အဝဲအံၤဘၣ်ဒီးစးထီၣ်ဖဲနီၣ်တၢ် တဲအါလိာ်သးအိၣ်ထီၣ်ကိးနံၤဘၣ်ယးလၢပိတ်မုန်ကရုတ်စံတံစိအံၤနီၣ်လီၤ.တဲဝဲခဲ အံၤခဲအံၤအယိယကနီၣ်တမုၢ်လၢဒီးဟံလီၤသးလၢတမၤလၢဘၣ်ဒီးကကွဲးယုဟး ထီၣ်သးနီၣ်လီၤ.ကိးမုၢ်ဂီၤဒီးနီၣ်သးခိၣ်ကျိၢ်ဘိၣ်မုၢ်ဒီးအမၤသရုပ်မုန်လုပ်မိမုၢ်က လဲၤတၢ်မၤနီၣ်ဟဲပတုၣ်ချဲဖဲဘိၣ်လီၤဒီးဟဲအိၣ်ယၤနီၣ်လီၤ.တဂီၢ်နီၣ်ယဆၢထၢကွဲးယု ဟးထီၣ်သးဒီးယဝဲသံကွၢ်ယၤ“မိၣ်မိ,နကွဲးနီၣ်ကီၢ်ခါ”ဒီးယစံးဆၢအိၣ်လၢ“ကွဲးဝဲ,

တံပဝတအံဉ်ဘဉ်ဒီးပကတဲလပဝတအံဉ်ဘဉ်” ဘဉ်မနုလဲဉ်န့ဉ်တုပကွဲးယု
ဟးထီဉ် လံန့ဉ် တံဂုကဘဉ် အိဉ်ဝဲအသိးပမုာ် တဲလပဝတအံဉ်ဘဉ်ဒီးဖုသုးခိဉ်
ကျါဘိဉ်မုးမုာ်သုဉ်ညါလပဝတအံဉ်ဘဉ်ဒီးဒ်အဝဲသုဉ်မုာ်သုးဒီးဘဉ်ထွဲလိာ်သးအ
သိးကသံကွာ်လိာ်အသးအယိ ယဝတဲဝဲလတဘဉ်ကွဲးလၢတဂုဒီးယတဲအီလၢ“
ဘဉ်ကွဲးဝဲယၢတံနတဲလပလိာ်သုပသးပကနဉ်တမုာ်,ဘဉ်ယုဟးထီဉ်ဝဲသၢဉ်”ဒီး
အဝဲတဲဝဲလကွဲးယုဟးထီဉ်လၢတဂုဒီးဖဲန့ဉ်ယတကွဲးယုဟးထီဉ်လၢဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဖဲတံဒုးအိဉ်ထီဉ်ကဒါကုၤ ကညီပိတ်မုက်ကရအဆၢကတီၢ် ခုဉ်အံဉ်ယုဉ်ခိဉ်
နံဒီးကညီပိတ်မုက်ကရခိဉ်နံသုဉ် တဖဉ် ဟံဂံၢ်ဟံဘါလိာ်သးယၢခိယၢခိဒီးလဲသ
ကိး,မၤသကိးတံယုဒိဉ်မးန့ဉ်လီၤ.ဖဲကညီပိတ်မုက်ကရမုာ်လီၤတံက ရကရိအ ဆၢ
ကတီၢ်ခုဉ်အံဉ်ယုဉ်ခိဉ်နံသုဉ်တဖဉ်လီၤသကိးယုဉ်ဝဲ အိဉ်ဒီးတံဟံးန့ဉ်တံဘဉ်တံ
ဘၢလၢတံလဲတံကုၤ,တံအိဉ်တံဆိးဒီးတံရဲဉ်တံကျဲအကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.ဖဲန့ဉ် အ
ဆၢကတီၢ်ပဒိဉ်စကီၤလၢတံမုာ်ဝဲခုဉ်အံဉ်ယုဉ်တံကရကရိဝဲကျဲခိဉ်ဒီးပဒိဉ်ကိာ်စိ
မုာ်ဝဲတံကရကရိဝဲကျဲန့ဉ်လီၤ.ဖဲတံလီၤတံကရကရိတဘျီလၢလံအဝဲ
သုဉ်လဲယုဉ်ဝဲဒီးခိဉ်နံဒိဉ်ထီအဂၤဒ်အမုာ်သုးခိဉ်ကျါစိရိဘိဉ်မုးဒီးပဒိဉ်ဘးသုဉ်
စုဉ်ဒီးအဂၤအါဂၤယုဉ်ဒီးသုးမုဉ်သုဉ်တဖဉ်,သုးဖိသုဉ်တဖဉ်အါဂၤလဲသကိး
တံလၢတံလဲတဘျီဘဉ်တဘျီန့ဉ်လီၤ.

ဖဲလီၤတံကရကရိအဆၢကတီၢ်ဘဉ်လဲခိဖျိတံလီၤပျံလီၤဖုးအိဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်
လီၤ.ယသုဉ်နီဉ်ထီဉ်တဘျီဖဲပလီၤတံကရကရိဆုသုးကု(၇)တဘျီန့ဉ်ပလဲယုဉ်ဒီး
ပဒိဉ်ဘးသုဉ်စုဉ် ဒီးဖဲန့ဉ်အခါမုာ်ဆၢကတီၢ်လၢတံကိာ်ခါ ထံဆံးလီၤအယိ မုာ်တုထံ
ဘူအ လီၤန့ဉ်ဒ်သိးချံကဖုံအဂီၢ်ပစံဉ်လီၤခါလပခိဉ်ဒီးလဲတံဘဉ်ဆဉ် မုမုာ်ဖုပဒိဉ်
ဘးသုဉ်စုဉ်တခီအနီၢ်ယၢအယိဂဲဆၢထၢဉ်တညီတဘျီဒီးအိဉ်လၢချံပူန့ဉ်လီၤ.လဲ
ဒီးချံဒီးထံထီဉ်လၢချံပူ,ဘဉ်တံထီဉ်ကုထံဒီးဘူးဘဉ်သးလၢချံန့ဉ်ကဘျီဒီးလၢ
န့ဉ်အိဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ.ယသုဉ်နီဉ်စုဉ်ကိးတဘျီဖဲတံလီၤတံကရဆုဘုသိဉ်ကိာ်ဆဉ်,
မဲၢ်ပြဲးခံလီၢ်ကဝီတဘျီအဆၢကတီၢ်ပလဲယုဉ်ဒီးပဒိဉ်ဝံ,ပဒိဉ်ဘီယုဖိ,ပဒိဉ်လးဟဲ
နရံဉ်,သရံဉ်မၤတံ,ဖုသုးခိဉ်ရးဖိသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.ပလဲသကိးဒီးပိတ်မုဉ်သုးတ
ဆုဉ်ခံဆုဉ်ဒီးသရံဉ်မုဉ်ခိဉ်သုလၢအမုာ်သရံဉ်မၤတံအမၤပဉ်ယုဉ်စုဉ်ကိးန့ဉ်လီၤ.လၢ
မုာ်ဆါခိပဟ့ဉ်တံသုဉ်ညါနံၢ်ဟံအိဉ်ဒီးတံအိဉ်ဖျိဉ်ရိဖျိဉ်ဒီးလၢမုာ်နၢအကတီၢ်ပယီ
န့ဉ်လီၤခးတံဒီးမုာ်တံလီၤပျံလီၤဖုးန့ဉ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ပဝဲတခီပသုဉ်ညါဆိတံဂုၢ်အံ
ဒီးဘဉ်တံမပကသုးကစီဆိကွံာ်ပသးအယိပပူဖျးပဝဲဒဉ်ကိးဂၤဒီးန့ဉ်လီၤ.

ဖဲတံလီၤတံကရကရိဖဲ မဲၢ်ပြဲးခံတဘျီအံးဒဉ်ဒါပယီနံၢ်ဟူဝဲလၢ ပှၤဟဲလီၤ
ထဲအပိတ်မုဉ်အယိအဝဲသုဉ်ဟံဝဲဖုံညီညီဒီးဟံလီၤအသးလၢကနဉ်လီၤဖိဉ်မူဒီးဝဲ
ဒဉ်ပိတ်မုဉ်တဖဉ်အယိ လၢအဝဲသုဉ်ဟဲအကတီၢ် တဟဲဝံယုဉ်ဒီးအထၢဉ်အမိာ်ဘဉ်,

စိတ်ဒုက္ခကျိတခိင်လၢအလီၤဘၣ်ဆၣ် တုၤအနၢ်လီၤဝဲတခိတ်ဒုးတၢ်ခးလိာ်သး အိၣ်ထီၣ်ဒီး အပူၤ ဘၣ်ဒိအါအယိက့ၤဆုၤက့ၤအပူၤဆါတဖၣ်ဆူတယီၤခိၣ်လၢကျဲးဒီး ပုၤမၤသ့ၣ်မုၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် နၢ်ဟူၤလၢအဝဲသ့ၣ်တဲာ် “တော်သေးတာပေါ့၊ အမျိုးသမီးတပ်မို့လို့ဒီလောက်ငါတို့ကြာနေရတာ၊ အမျိုးသားတပ်ဆိုရင်တော့မလွယ်တော့ဘူး” နီၣ်နီၣ်တခိၣ်ပုၤခိးခးလိာ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်သးမုၣ်တဖၣ်ဘၣ်.

တဘျီဖဲပလီၤတၢ်ကရိလၢသးရၣ်(၂၀), ဘုသိၣ်ကိာ်ဆၣ်အကတီၢ်ပလဲၤယုၣ်ဒီးဖုပဒိၣ်ဘီယုၢ်ဖိဒီးလၢဂီၤခိအဆၢကတီၢ်အဝဲယိးထီၣ်ဒီးကျိထူထူတခိၣ်, ကွဲထီၣ်ဒီးသးခိၣ်ကွဲသးဒီးတဲာ်ဟံာ် “ချီထီၣ်ယာ်ထံချီနီၣ်” ဒီးပချီယာ်လီၤ. တုၤအဟံာ်က့ၤတုၤဒီးသံကွၢ်ဝဲ “သုချီထံချီကလၢလံၤခါ” ဒီးပစံးဆၢအီၤလၢ “ထံချီကလၢလံၤ” ဒီးအဝဲတဲာ် “ထံချီမ့ၢ်ကလၢလံၤထၢန့ၣ်လီၤလၢဖး” ဒီးပနံၤထီၣ်သကိးန့ၣ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်အဝဲတဲာ်ဟံာ်ချီထံချီလၢတၢ်မံၤလၢအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ခိဖျိခးတၢ်မံၤလၢတန့ၢ်အယိဘၣ်ထၢန့ၣ်က့ၤလၢဖးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်လီၤနံၤဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပသးပုၤနီၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤကညီပိတ်မုက်ကရုတ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လၢကညီပိတ်မုက်ကရုတ်ဟံးမူဒါအါကတီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲစၢတၢ်ဟံၣ်ဆၢဟံၣ်ဖိယိဖိလၢလီၤဒုလီၤတီၤသ့ၣ်တဖၣ်, ကွၢ်ထွဲဒုသဝီတၢ်ကဆုၤကဆိဒီးဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချၢတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ဟံၣ်ဒ်အမ့ၢ်အးတဖျါဘၣ်တဖျါကဘၣ်သုတၢ်ဟးလီၤ, ကဘၣ်ချီအိၣ်ထံချီမံးဒီးကဘၣ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသတၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သးဖိလဲၤတၢ်မဲာ်ညါသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဟံးက့ၤန့ၣ် ပဆျၢန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်, ဆဲးက့ၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကူကလၢအညာ် ဒီးယုဒုးအိၣ်စ့ၢ်ကိးသးဖိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. သးဖိလဲၤတၢ်မဲာ်ညါမ့ၢ်ဟံးက့ၤလၢတၢ်မၤန့ၤဒီးပတူၢ်လိာ်မၤလၢကပီၤအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲသးဖိလဲၤလၢတၢ်မဲာ်ညါအကတီၢ်ပဆျၢန့ၣ်စ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်အိၣ်ယု, ညၣ်အုၣ်ကွီၣ်, ညၣ်ယုကွီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကယၤန့ၣ်ဖဲလီၤတၢ်ကရု ကရိတဘျီလၢလၢဘၣ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်မိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကဆုၤအဖိလၢကွီၣ်လၢကီၣ်လၢကမၤလိမၤဒီးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်မိာ်ပာ်အါဂၤဟံးယာ်တၢ်ကတိလၢ “သုလံာ်အိၣ်မ့ၢ်, တသုလံာ်အိၣ်မ့ၢ်” အယိပိတ်မုက်ကရုဘၣ်ဟံးမူဒါဒီးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွီၣ် ပုၤအိၣ်အါဂၤလၢသုတၢ်ဟးလီၤတမ့ၢ်ဘၣ်, မ့ၢ်ဘၣ်အီၤလၢဟးလၢတၢ်ချၢဘၣ်ဆၣ် ခိဖျိပိတ်မုက်ကရုဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ဟံၣ်လၢ ကဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟးလီၤ, ကဘၣ်သုတၢ်ဟးလီၤဒီးခိဖျိပျံၤဘၣ်ပိတ်မုက်ကရုအယိချၢတၢ်ဟးလီၤ, သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဒုတၢ်အိၣ်ဖျါလီၤ. တသုဝဲဒုဘၣ်ဒီးဟးဒုတၢ်လၢတၢ်ချၢဒီးလီၤသးအန့ၤကစီဒီဘၣ်ဆၣ်လီၤနံၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တချုးလၢပိတ်မုက်ကရုအိၣ်ထီၣ်ဒီးအဆၢကတီၢ်န့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကိသးဖိဟံၣ်ဖိယိ

ဖိအင်္ဂါနဲ့ အိပ်ဝဲထိဘိအမုန်သုးဖိအိပ် လာမူဒါပူ၊ လဲလောတမ်ညါဒီးလဲလီခံဖိ လံမုန်ဆူးကုဆါဘိမုန်ဂု၊ ဟံဉ်ပူဃီပူသုဉ်မုဉ်ယိဉ်ဝဉ်၊ ဟံဉ်ခိဉ်လဉ်မုဉ်လိဉ်ကတိာ် မဉ်လိာ်အဝဲလောကဟဲကွဲမသုဉ်မုဉ်ယိဉ်ဝဉ်၊ ဟဲကွဲထာလဉ်ဆဲးလဉ်၊ ဟဲကွဲကွဲ ဟံဉ်ကွဲဃီဒီးဖိဝဲတဖဉ်ကဘဉ်ယုဒဲးခဲအံခဲအံန့ဉ် မုဉ်တမ်ကိတခါဒီးမုဉ်စုကိးတမ် လီ၊ ဖျဉ်လီဟိလာသုးမုဉ်ဒိဉ်တမ် ဟဲဆုရဲဉ်ကျဲအပူအယိ ဖဲပိပ်မုဉ် ကရုအိဉ် ထီဉ် ဝံ အလီခံန့ဉ် ဘျါဆဲးစာတမ်ဂုကိသုဉ်တဖဉ်အံဒီးကဲထီဉ်တမ်မာ စာလာဟံဉ်ဖိဃီဖိတ ဖဉ်အင်္ဂါဒီးကဲထီဉ်စုကိးတမ်မာစာတမ်လာသုးမုဉ်ဒိဉ်အင်္ဂါန့ဉ်လီ၊

ဒ်သိးကညီပိပ်မုဉ်ကရုစုဟ်ကိကအိဉ်အင်္ဂါဖဲန့ဉ်အဆာကတိာ် ဘဉ်တမ် သူ ဝဲဟုတစျါတမ်ရဲဉ်တမ်ကျဲန့ဉ်လီ၊ ဟံဉ်ကိးဖျဉ်ဒဲးဖဲကဖိအိဉ်မုဉ်ဒီးဝဲထီဉ်ဟုသးလာ သ ဟပူဝံ ကစျါထီဉ်ဝဲတစျါဒီး ဟ်ယာ်ဝဲတဘျီဘဉ်တဘျီ တုအအါထီဉ်ဒီး ဟ်ဖျဉ် သ ကိးဝံဆါကွဲအိဉ်စုလာအန့ဉ် ဟ်ယာ်အိဉ်ဒ်ကရုစုဟ်ကိလာ တမ်ကသူအိဉ် လာ တမ်လိဉ်အင်္ဂါန့ဉ်လီ၊ တမုဉ်လာကဘဉ်ဟံးထီဉ်စျါထီဉ်ဒီးန့ဉ်ဘဉ်၊ ဖိမုဉ်တဘျီဟ်ယာ် တစျါ၊ ဖိမုဉ်တဘျီဟ်ယာ်တစျါယံဉ်ထီဉ်ဒီးအါထီဉ်ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီ၊ ကရုဖိတဖဉ်တဖဉ် တဖးန့ဉ် ဘဉ်သုဉ်တကွဲပျဲခိဉ်ပျဲခိဉ် လာတမ်မာအါ ထီဉ် ကရုစု အင်္ဂါန့ဉ် အိဉ် ဝဲ ဒဉ် လီ၊ ဒ်န့ဉ်အသိးတမ်န့ဉ်လီစုကိးလာကရုဖိဟံဉ်တဖျဉ်တနံဉ်န့ဉ်ကဘဉ်ဘုဉ်ဆိခံ ဘုဉ်န့ဉ် လီ၊ ဆိတဘုဉ်န့ဉ်ကမုဉ်လာ ပိပ်မုဉ်ကရုအင်္ဂါဒီး အဝဲတဘုဉ်န့ဉ်ကမုဉ်ဝဲလာ ကညီတမ် ဟံဆါအင်္ဂါန့ဉ်လီ၊ ဖဲန့ဉ် အဆာကတိာ် တမ်တယးဟ်လီလာတနံဉ်န့ဉ် ဆိ အစိကအိဉ်ဝဲ လာ၇၅ကွဲးသါ(တကံလိခိဉ်ယာ) ဒီးဆါဝဲကန့ဉ်တဘုဉ်ခံဆံယံးဘး န့ဉ်လီ၊ တနံဉ်တိာ်ပူဟံဉ်တဖျဉ်ကမာစာဘဉ်ပိပ်မုဉ်ကရုလာဆိတဘုဉ်အပူ ၂၅ဘး ဒီးမာစာကညီတမ်ဟံဆါလာဆိတဘုဉ်အပူ ၂၅ဘးစုကိးန့ဉ်လီ၊

လာတမ်ယုအါထီဉ်ကျိဉ်စုအင်္ဂါ နူသဝီသုဉ်တဖဉ် အိဉ်ဖျဉ်ဒီးမာဝဲဒ်အက စ် ဒဉ်ဝဲတမ်သုတမ်ဘဉ်အသိးန့ဉ်လီ၊ လာယတမ်သုဉ်နီဉ်န့ဉ်ဖျဉ်လူဉ်သဝီန့ဉ်သုဉ်ဝဲနံဉ် သိဒီးပဟံဉ်လူဉ်တခီ ဘုဉ်ဝဲမဲဉ်တဲးလဲး၊ သုဉ်ဝဲလိဒီးတကွဲတဖဉ်န့ဉ်လီ၊ ယသုဉ် နီဉ် တမ်အံန့ဉ်မုဉ်လာသရဉ်မုဉ်ကပြဉ်လာအမုဉ် မာပဒိဉ်န့ဉ်ယးဟဲန့ဉ်ထီဘိတဲး သ ရဉ်မုဉ်နီဉ်ကျိဉ်(မာပဒိဉ်မာရဉ်လါဖါ) လာ အအိဉ်လာပဟံဉ်လူဉ်လာပ ဝဲဖျဉ်လူဉ် ပ သုဉ်နံဉ်သိဒီးတုနံဉ်သိအခါဘဉ်န့ဉ်ပကကံနံဉ်သိထံဒီးပကဖိအိဉ်ဒီးနမဲဉ်တဲးလဲး ကဘဲဒိဉ်မး၊ ပဝဲကိးဂပနံသကိးတဘျီလ်လ်ဖဲ အဝဲတဲးဒ်န့ဉ်အခါန့ဉ်လီ၊ ကရု ဖိတဖဉ်ကဘဉ်ထာလဉ်၊ ခဲးလဉ်၊ ဆါကွဲဝဲဒီးမာစာကွဲတမ်န့ဉ်အိဉ်ဝဲန့ဉ်လီ၊

ဖဲတချုးမာနုပျီလီဒီးဘဉ်အခါ ပလဲလီတမ်ကရုကရိဆုသုးကု(၁)၊ ဖဉ် အဉ်ကိာ်ဆဉ်ဒီးပဉ်ယုဉ်ဝဲဒဉ်ဒီးပဒိဉ်လုဝံ(ပဒိဉ်ဝံ) န့ဉ်လီ၊ ပလီတမ်ကရုကရိန့ဉ် ပ လဲဆုသဝီတဖျဉ်ဘဉ်တဖျဉ်ဝံလာဟါခိတချုးပမံဒီးဘဉ်အကတိာ် ဖု ပဒိဉ်ဝံန့ဉ် အိဉ်ဖျဉ်ဒီးတဲးသကိး၊ ဝဲထံနီဉ်ဖးကွဲတနံဘဉ်တနံတမ်ဂံဆုဉ်တမ်ဂံစ်သုဉ်တဖဉ် န့ဉ်လီ၊ လာပလဲသ ကိးတမ်အကျါခိဉ်နီဉ်လာဟံးန့ဉ်ပူတမ်ဘဉ်တမ်ဘာတဂမ္ဘာဖဲကလဲ

တုၤသဝီတဖျါၣ်လၢ်လၢ်ဆဲးကျၢဆိယၢ်တၢ်လၢၤစးကတိၤတၢ်အယိၤသဝီကိးဖျါၣ်ခိးလီၤအခိၣ်ဒီးသံးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဖုၣ်ပဒိၣ်ဝံၣ်ထံနီၤဖးဒီးတအဲၣ်ဒီးတူၢ်လိာ်လၢသုးခိၣ်တဂၤအံၤဘၣ်. တအဲၣ်ဒီးလဲၤကိးလၢသုးခိၣ်တဂၤအံၤဒီး တဲ သကိးလၢ အဲၣ်ဒီးဟံၣ်တၢ်က့ၤသုးခိၣ်အံၤဘၣ်. ဒီးဖဲန့ၣ်ယဟံၣ်ဖျါထီၣ်ယတၢ်ထံၣ်လၢပဟဲတၢ်ဒ်သိးသိးအယိၤပဟံၣ်တၢ်လိာ်သး တကြးဘၣ်ဒီးအဝဲတဲဝဲ မ့ၢ်တကြးဘၣ်သုးခိၣ်အံၤ မတၤကဟံးမူဒါဒီး တဲနီၤဟံၣ်အိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤလဲၣ်. ဖဲပုၤတဲသ ကိး တၢ်အခါ သုး ခိၣ်အံၤတပၣ်လၢပုၤကျါဘၣ်. အဝဲမူဒီးမံၣ်ဒၣ်ယဲးယဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ယတဲဆၢဖုၣ်ပဒိၣ်ဝံၣ်လၢ ယကဟံ မူဒါဒီး တုၤတၢ်အိၣ်ဖျါဝံၣ်န့ၣ် ယလဲၤယုသုးခိၣ်ဝဲန့ၣ်လၢ အသံးခံကၣ်လၢဒီးသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ယၤ တဘျီ ဘၣ် ဆၣ် ယယုသုးဖိတဖၣ်ဒီးတဲအိၣ်လၢသုးခိၣ်မ့ၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်န့ၣ်တဲအိၣ်လၢယဟံးဟံးဒီးမၤအဟဲဟံၣ်က့ၤလၢယအိၣ်န့ၣ်လီၤ.တုၤသုးခိၣ်န့ၣ်မံၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒီးယလဲၤလၢအအိၣ်ယတဲအိၣ်လၢပတၢ်လဲၤတဘျီအံၤနတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢတၢ်လဲၤတဘျီအံၤဖးဂ့ၢ်ညါလီၤ. ပတသၣ်ဝံၣ်လီၤဒိဘၣ်ဘၣ်, ပအိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဂ့ၤ,နဟံးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအယိၤပပူၤဖျးဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.ပအိၣ်လၢလီၤခၢၣ်သးဒီးပဟဲလီၤအယိၤကြးလၢပပုးဒီးပုးတဲၣ်လၢအဂ့ၤလီၤ.သံးတခါန့ၣ်သုၤလၢအိၣ်အါအါလၢတဂ့ၤ. နမ့ၢ်တသုၤလၢအိၣ်နီတဲးဘၣ်န့ၣ်ဂ့ၤကတၢ်လီၤ. ယတဲတၢ်ဒီးအိၣ်ဝံၣ်ပလဲၤလူက့ၤအသံးတခါန့ၣ်လီၤ.ဖဲယတဲတၢ်ဒီးအိၣ်ကတီၢ်ပတလူက့ၤသံးတခါန့ၣ်ဒီးဘၣ်.ပကန့ၣ်ကွၢ်မ့ၢ်အကတဲအါတၢ်တမံၤမံၤဒါ,မ့ၢ်လၢတတဲအါတၢ်နီတမံၤအယိၤပလဲၤလူကွၢ်အတၢ်ခဲလၢဒီးပဆဲးလဲၤကဒီးပတၢ်လဲၤဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲမၤန့ၢ်ပျီလီၤဝံၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လီၤမုၢ်ပြဲၤ,ဒီးဖဲတၢ်လီၤမုၢ်ပြဲၤဝံၣ်အလီၢ်ခဲခိၣ်နီတဖၣ် ကၤဟံၣ်ဖျါဒီးက့ၤမၤဘၣ်က့ၤတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤဝံၣ်အလီၢ်ခဲအလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဘၣ်ဆီလီၤလီၤခၢၣ်သးဝဲၤဒီးန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်သရၣ်မုၢ်စံးဖိရဲလၢအမ့ၢ်ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်န့ၣ်ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် ထံၣ်လိာ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်န့ၣ်ခိၣ်ကျါပဒိၣ်ဘးသ့ၣ်စ့ၣ်ဒီးယုဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဘၣ်ယးတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤဝဲၤဒီးအဂ့ၢ်ဒီးပဒိၣ်ဘးသ့ၣ်စ့ၣ်ဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲးလၢကသုၣ်လီၤဆီလီၤဝဲၤဒီးဖဲ (မုၢ်ယုၢ်) အယိၤသုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤဝဲလီၤခၢၣ်သး ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်ဒီးတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

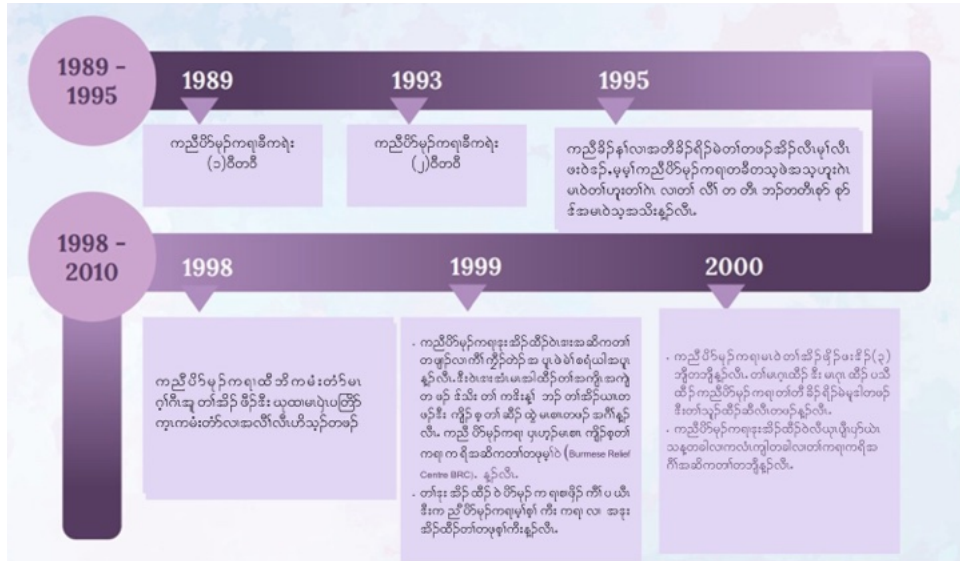
ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤကညီပိတ်မုက်ကရုတ်ၤ၁၉၈၅န့ၣ်ဝံၣ်အလီၢ်ခဲကီၢ်ရူၣ်တနီၤယုထၢထီၣ်အခိၣ်အနီၤလၢပိာ်မုၢ်တန့ၢ်တဘျီယိအဖိခိၣ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ခိၣ်နီၤလၢကီၢ်ရူၣ်ပူၤတဖၣ်မၤစၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးဖိၣ်ယၢ်န့ၢ်အိၣ်ပိာ်မုၢ်ကရုတ်ဖံးတၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ရူၣ်တဘျးဘၣ် ဒီးကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ပိာ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဒုသထူၣ်ကီၢ်ရူၣ်န့ၣ် ကီၢ်ရူၣ်တၢ်ကရၢကရိဝဲၤကျိၤခိၣ်(ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်) ပဒိၣ်တ့ၣ်စိ ဖိၣ်ယၢ်န့ၢ် အိၣ်ပိာ်မုၢ်ကရုတ်ဖံးတၢ်မၤအနံၣ်တဆဲဆူ ခံ

ဆံ အပူယုယုန့လီ. လီၤခါးသးမ့ၤတနံတ ဘျီတၢ် အိၣ် ဖျိၣ် မ့ၤဂ့ၤ, လွံနံတ ဘျီတၢ်ယုထာမ့ၤဂ့ၤကီၢ်ရၢၤတၢ်ကရၢကရိၣ်ကိၣ်ခါးန့ၣ်ပိတ်မုက်ကရၢ အဂီၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီ. လၢပိတ်မုက်တဖၣ်ကတိခိၣ်ရိၣ်မဲန့ၣ်ပိတ်မုက်ကဒဲကဒဲတန့ၣ်လီ. အသးဒီးယုၤဖျဲးအသးဒီးဖျိဆိ က မိၣ်ဝဲလၢ အမၤတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲတန့ၣ်ဘၣ် အယိ န့ၣ်လီ. နီၢ်နီၢ်တခါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် မၤတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲန့ၣ်လီ. ပမ့ၢ်ကွၢ်ဒုၣ် ဒါမၤ အဝဲ သ့ၣ် ကဲတလါတဘျီမ့ၤတမ့ၢ်တဆံယံၢ်သီတဘျီသဝီသးပုၤန့ၣ် အဝဲ သ့ၣ် မၤဝဲန့ၣ် ဂ့ၤဂ့ၤလီ. အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်အံၤန့ၣ် အဖီခိၣ်မၤဝဲကညီပိတ်မုက်ကရၢအတၢ်မၤကဘၣ်န့ၣ် ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီ. ဖဲယလဲၤအိၣ်လၢ(WLB) ယဟဲက့ၤဖဲ ၂၀၀၃န့ၣ်အကတီၢ်ယကွၢ်ကီၢ်ရၢၤ တဘျီအံၤဒု ပုၤမၤအီၤတန့ၣ်နီတဘျီဘၣ်, ဖဲန့ၣ်ယၤဒီးဝဲအးဖိလၢအမ့ၢ်သရၣ်မုၢ်ထူ ဝါ ဖိတူတူ , သရၣ်မုၢ်အဲလံးစံဖိလံသ့ၣ် တဖၣ်ယုၤဒီးပဒိၣ်သီသံၣ် ဘျဲ လၢ ခုၣ်အဲၣ် ယုၣ်တကပပလဲၤလီၤတၢ်ကရၢကရိၣ်. ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဝံၤပမၤတၢ်ယုထာဒီးယုထာထီၣ် က့ၤကညီပိတ် မုက် ကရၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် လၢပိတ်မုက်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီ. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ် မၤ နၢအပနီၣ်အကျါတခါဖဲယမၤတၢ်အကတီၢ်န့ၣ်လီ.

လၢကညီပိတ်မုက်ကရၢအိၣ်ထီၣ်ဒီး တုၤလၢခဲအံၤန့ၣ် ထံၣ်ဘၣ်လၢပိတ်မုက်သ့ၣ် တဖၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီး အါထီၣ်ဝဲလၢတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲအပူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံၣ်ကီၢ်သးတၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သနၢၣ်ကိးသနၢၣ်အပူမ့ၢ်ဂ့ၤအါမးန့ၣ်လီ. ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤလၢဖၣ်အၣ် ကီၢ်ရၢၤသရၣ်မုၢ်ဆံၣ်အိၣ်လၢတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲပတီၢ်ဒီးမၤအမူဒါလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ် လီ. ပုၤတနီၤန့ၣ် ဘၣ်လီၤဆုၣ်နီၤဝံၤက့ၤအိၣ်လၢအးဘၣ်ဆၣ် အဝဲတမ့ၢ်ပုၤဒ်န့ၣ်တက လုၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်ပုၤလၢအဟ့ၣ်လီၤအသးသပျီကတၢ်န့ၣ်လီ. ဟံးန့ၣ်တၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲလၢ ပိတ်မုက်မ့ၢ်ဂ့ၤပိတ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤအဖီခိၣ်န့ၣ်ခဲလၢဒီးဘၣ်တၢ်ပၣ်ကဲဘၣ်အီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီ.

လၢအပူကွံၣ်ပိတ်ခွါတဖၣ်, ဝဲတဖၣ်တဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပိတ်မုက်တဖၣ်, မၤတ ဖၣ်လၢကမၤပိတ်မုက်ကရၢတၢ်မၤဘၣ်. ထံၣ်ဝဲလၢပိတ်မုက်ကရၢန့ၣ်ဟးယုထံၣ်ပုၤတၢ်က မၣ်, ဟးလူကိးသိၣ်သီပိတ်ခွါလၢအီၤသးအီၣ်တဖၣ်, ပိတ်ခွါ လၢမၤနၢဖိမၤနၢမၤသ့ၣ် တဖၣ်အယိတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢပုၤထီၣ်ပုၤဖဲဘၣ်ခိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်, တူၣ်ဘၣ်ဝဲတမ့ၢ်ဒီးတပျဲ အဖီအမၤလၢက မၤပိတ်မုက်ကရၢတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤထံၣ်ဘၣ်လၢနၢပၢၢ်ထီၣ်က့ၤပိတ် မုက်ကရၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဖိမၤအါထီၣ်. မျးကယၤမ့ၢ်တထီၣ်ဘးဘၣ် ဆၣ်အါထီၣ်အယိမ့ၢ်တၢ်သးခုဒီးတၢ်မၤနၢတခါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီ.

ကညီပိတ်မုက်ကရၢအတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်, အဖီလစံၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤ တ ဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒိၣ်မးဘၣ်ဆၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤလၢမၤတၢ်ဖဲအသးဒီးတမၤတၢ်ဒ် တၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်ဆိလီၤပၣ်လီ. ဒ်ဖီလစံၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးဝဲအါမး အဖီခိၣ် မူဒါ အိၣ်လၢပ ကဘၣ်ဟူးဂဲၤဆူၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဒ်သိးပတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်ဒီးပဖီလစံၣ်အိၣ်ပၣ်ဝဲဒၣ်အ သိးန့ၣ်လီ.



ကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်အိၣ်ထီၣ်လၢအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ထီၣ်ထံးတကပတီၢ် (၁၉၉၅-၂၀၁၀)

ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢ ကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်အိၣ်ထီၣ်လၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်ကီၢ်ဆၢ, ဒီးဒဲကဝီၤဟဲဒိၣ်ထီၣ်စးထီၣ်လၢ (၁၉၈၀)နံၣ် ဘူးကလၢကအပူၤတၢ်ဒီး ဖဲ (၁၉၉၀) နံၣ်ထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢပယီၤသးဆဲးထီၣ်ဒုးမၤအၢၣ်ကမၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ(၁၉၉၅)နံၣ်န့ၣ်ခိဖျိလၢကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်အိၣ်ထီၣ်လၢပကိးညီန့ၣ်လၢခိၣ်ဖျိဘီ,မၤသကိးတၢ်ဒီးပယီၤသးအယီၤ,ဟဲဒုးက့ၤကညီတၢ်ဟံၤဆၢအလီၢ်ခၢၣ်သးဒီး မၤန့ၣ်လီၤလီၤတၢ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်ကရၢ အလီၢ်ခၢၣ်သးဘၣ်လီၤမၤကွၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအကထိ ဘၣ်ယုၣ်ထီၣ်ကွၢ်လၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်ခိဖျိပယီၤသးဒီးအသိၣ်မ့ၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကဘီယုၤဒီးကျိးဒိၣ်ဒီး ခးအဲၣ်သ့ၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တၢ်လီၤသအုးသပျီအဆၢကတီၢ်လၢကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၣ်တၢ်ဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဘျုးဖျါန့ၣ်လီၤ.လၢပုၤယုၣ်ထီၣ်ကွၢ်အကျါတကလၢအမ့ၢ်ဝဲသရၣ်မုၢ်စံးဖိရၤစ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲမ့ၢ်ကွၢ်သရၣ်မုၢ်ဒီးဘၣ်ယုၣ်ထီၣ်ကွၢ်တဘျုးနံးဒီးတုၤယီၤဝဲဆူမဲၤရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤတၢ်တဖၣ်လီၤမ့ၢ်ပြီၣ်ဝဲဒီးပုၤအါဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်တုၤဘၣ်နးနးလၢတသ့ၣ်ညါတၢ်ကမၤအသးဒီးအိၣ်လၢခါဆူညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.သရၣ်မုၢ်စံးဖိရၤအံၤတဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ယီၤပုၤကလၢဒီးတမၤတၢ်နီၤတမၤဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်.လီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်အိၣ်ဖျိလၢတပာ်ယုၣ်ဒီးပိပ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်.သရၣ်မုၢ်စံးဖိရၤစ့ၣ်ထီၣ်တဲာ်တၢ်ဒီးပိပ်မုၢ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်လၢအလီၢ်ကဝီၤပုၤဒီးပုၤလၢအိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်တဖၣ်လၢကရၢဖိဒီးယုၣ်ထီၣ်လိာ်အိၣ်သကိးလိာ်သးန့ၣ်

ကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံင်စိတ်စိ

တၢ်ကရုတ်စံင်ကညီပိန်မုန်ကရုတ်ဆၢကတိၢ်ပနီ	
ဘျံးဒဲးကိၢ်ရၢၣ်သ့ၣ်ထီၣ်အသး	၁၉၇၁
ဘျံးဒဲးကိၢ်ရၢၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤလၢပဲၤ	၁၉၇၉
မုၢ်တြီၢ်ကိၢ်ရၢၣ်	၁၉၈၅
ချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ကိၢ်ရၢၣ်	၁၉၈၅
တီအူကိၢ်ရၢၣ်	၁၉၈၅
မုၢ်တြီၢ်ရၢၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢ	၁၉၈၆
တီအူကိၢ်ရၢၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢ	၁၉၈၆
ဖူပျၢၣ်ယၢ်ကိၢ်ရၢၣ်	၁၉၈၆
ချၢၣ်လွံၣ်ထူၣ်ကိၢ်ရၢၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢသၢဘျၢၣ်	၁၉၈၇
ဖၣ်အၢၣ်ကိၢ်ရၢၣ်ကပကယုၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢ၅ဘျၢၣ်	၁၉၈၉
မၢ်လးကပကအိၣ်ထီၣ်	၁၉၉၆
မၢ်ရၢမိၢ်ကပကအိၣ်ထီၣ်	၁၉၉၆
ဘျံးဒဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢလွံၣ်ဘျၢၣ်	၁၉၉၇
ဘၣ်ဒိၣ်ယၢ်ကပကအိၣ်ထီၣ်	၁၉၉၇
နီၣ်ဖိကပကအိၣ်ထီၣ်	၁၉၉၇
ထၢမဟ့ၣ်ကပကအိၣ်ထီၣ်	၁၉၉၈
မိကၢဒီးကိၢ်မူရၢဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးကဲထီၣ်အူပုၣ်ကပက	၁၉၉၉
ဖူပျၢၣ်ယၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢကိၢ်ဆၢလွံၣ်ဘျၢၣ်	၂၀၀၂
မုၢ်တြီၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကပကလၢမၢ်ခါစလၢဒီး လၢခံ သးက့ၤ သးဆူ မၢ်လးအူဖဲ ၂၀၀၇နီၣ်	၂၀၀၃
ဖူသတူၢ်ကပကအိၣ်ထီၣ်ယုၢ်ဒီးကိၢ်ဆၢသၢဘျၢၣ်	၂၀၀၃
အံၤတူၢ်ထီၣ်ကပက	၂၀၀၆

လီၤ. ပိတ်မုက်လၢအကယၤဟဲပာ်ဖျိၣ်လိာ်အသးဒီး ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဝဲန့ၣ်အပူၤ ကညီပိတ်မုက် ကရတၢ်စံင်စိတဲစိလၢအသိအိၣ်ထီၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ပိတ်မုက်တဖၣ်ဆၢတဲာ်သကိးလၢက လဲၤဆူဟံၣ်တဖျါၣ်ဘၣ်တဖျါၣ် ဒီးယုသ့ၣ်ညါဟံၣ်ဖိယီဖိ တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်ဟဲက့ၤစိာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီး တီၣ်ထီၣ်ဝဲဆူ (TBC) အအိၣ်လၢအလူယုသ့ၣ် ညါတၢ်လၢကမၤစၢၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢတၢ်လိာ်ဘၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုက်စံးဖိရၤစ့ၣ်အံၤ ဘၣ်ပတုာ်ကွံာ်အတၢ်သိၣ်လိာ်မၤဒီး အဝဲဟး ထီၣ်လၢဒဲကဝီၤချးဒီး လဲၤကတိၤတၢ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်လၢကိၢ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတဲဘၣ်ယးတၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်ဒီးအဝဲဒိကန့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကျဲးစးယု သ့ၣ်ညါအါထီၣ်လၢပုၤတၢ်လိာ်ဘၣ်အိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤဆူ ကညီပိတ်မုက်ကရၢခိၣ်န့ၢ်အအိၣ်ဒီးမၤအကိးဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖဲထံကပျၢၤလၢကညီပိတ် မုက်ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်ကဆၢတဲာ်သကိးတၢ်လၢကမၤတၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိတ် မုက်လၢဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ် စးထီၣ်မၤစၢၤတၢ်လီၤဖျါၣ်လီၤဟံၣ် လၢဒဲကဝီၤအပူၤဒီး မၤစၢၤဟံၣ်ဖိ ယီၤဖိ လၢ အနးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်အိၣ်, ကသံၣ်ကသီ, ကွီၤဒီးကတိၤန့ၢ်ခဲး တၢ်လၢပုၤတတၢ်လိာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအခိၣ်ထံးအနံၣ်(၁၀)န့ၣ်, ကညီပိတ်မုက်ကရၢလၢ အချးစိစးထီၣ်အိၣ်ထီၣ်အသးလၢကိၢ်ရှၢ(၇)ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

နံၣ်စ့ၢ်နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ် ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးကညီပိတ်မုက်ကရၢ ကျဲးစး ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူပုၤတတၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ(၁၉၉၈)နံၣ်အံၤသရၣ်မုက်စံးဖိရၤစ့ၣ် စး ထီၣ်လူၤယုတၢ်မၤစၢၤလၢ တၢ်ချၢလၢ တၢ်ကဒီးန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်မၤစၢၤ အတက့ၢ် ကလဲာ် ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.(BRC)န့ၣ်လီၤမၤစၢၤဒီးဆဲးမၤစၢၤဘၣ်ကညီပိတ်မုက်ကရၢလၢတၢ်သုထီၣ် ကညီပိတ်မုက်ကရၢချးစိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၉နံၣ်အပူၤအဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤကညီပိတ်မုက်က ရၢလၢသုထီၣ်ဘၣ်ဝဲၤဒီးလၢဒဲကဝီၤချးဖဲခိၣ်န့ၢ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးလီမုၢ်အူ, လီ တဲစိ, အုၣ်ထၢၣ်နဲးဒ်သိးကယုအါထီၣ်စ့ဒီးမၤဒိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ် ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒ်အံၤအဖၢမုၢ်ကိၢ်ကွီၣ်တဲာ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါမၤန့ၢ်ဆူဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ခဲလၢက က့ၤပာ်ဖျိၣ်အသးဒီး ကးတံာ်ကွံာ်ဝဲတနီၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒဲကဝီၤလၢအသိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုး တၢ်ယၤ လၢထံလိာ်ပုၤအံၤအိၣ်ဒီးအါမးလီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးဒ်လဲၣ်အဖိခိၣ် ကညီပိတ် မုက်ကရၢမၤဘၣ်တၢ်ယုထၢဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ်လၢဝဲၤကျိၤလွံၢ်ဘိအဖိလၢဒ် အမ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, ပုၤဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ် သ့ၣ်ညါန့ၢ်လၢပုၤတတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပသုၣ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ကျဲၤဒီး တၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဖဲလၢ တၢ်နး တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်လီၤမၤအဆၢကတီၢ်ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပာ်လုာ်ပာ်ပူၤတၢ် ဖဲးတၢ်မၤ တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဖိၣ်စၢၤပုၤတတၢ်ပုၤယီၤဒီးတၢ်ကွၢ်ကပာ်အီၤတသ့ဘၣ်.

ကညီပိတ်မုက်ကရၢစးထီၣ်ထံၣ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢ တၢ်ကမၤလီၤန့ၢ်တၢ်အဂီၢ်, တၢ်လီၢ်လၢပိတ်မုက်တဖၣ် ကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်သ့တၢ် ဘၣ်, တၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်ပူၤဖျဲး, တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်တၢ်မၤကွၢ်အီၤဒီး မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အီၤ



သုအလီနဲ့လီ၊ ပတ်တိုက်ကျအါမးအံ့ဘတ်တံးစးထီၣ်ဖဲဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီအပူ၊
ဒီးပမးလဲၣ်ထီၣ်အီဆူကီၣ်သူလုၤဖဲပသုၣ်ညါလၢပကဘၣ်မၤဒဲလဲၣ်အခါန့ၣ်လီ၊ဒဲကဝီ
ပူမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢပစးထီၣ်ပဆူရဲၣ်ကျဲဟံၣ်အိၣ်ကဒုလၢပိာ်မုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ထံး
မုၢ်ခွါတၢ်စုဆူခိၣ်တကးလၢပယီၤသုးမ့တမ့ၢ်ပပုၤကညီတဝါအပူတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီ၊ပ
စးထီၣ်မၤပဲတၢ်လီၤဟံၣ်လၢတၢ်ကျၢ်ဘၣ်ကျၢ်သုတဖၣ်ဒီးစးထီၣ်အိးထီၣ်ဖိသုၣ်ဆံးက
တံးဆိကွံၢ်, ကျၢ်သုပိညါလီၤဆိတၢ်တိုက်ကျဲ, ဘီၣ်လၢကွံၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်သုၣ်ထီၣ်
တၢ်သုတၢ်ဘၣ်အကံၢ်အစီဒီးအဂၤတဖၣ်အါမးန့ၣ်လီ၊

တၢ်တိၣ်ကျဲလၢအရူဒိၣ်ကတၢၢ်အကျါတခါ လၢကသုၣ်ထီၣ်ပိၣ်မုၢ်တၢ်ပၣ်ယုၣ်လၢပုၤတတၢ်အပူၤမ့ၢ်ဝဲကညီပိၣ်မုၢ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိၤကို လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၀၁ နံၣ်လၢမဲၤရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤအပူၤဒီးကိုအံၤအိၣ်ဖဲန့ၣ်တုၤ ၂၀၁၇နံၣ်ဒီးသးက့ၤအသးဆူကီၢ်သုလ္လံၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ကိုတနံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအံၤသိၣ်လိၤန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်သးစၢ်တနံၣ် ၂၅တုၤ၁၅ဂၤဘၣ်ယးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, ဒံၣ်မိၣ်ကရူၣ်စံၣ်, ကညီတၢ်ဟံၢ်ဆၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ, မုၢ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိး, ပိၣ်မုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, ဝဲၤဒးတၢ်သုတၢ်ဘၣ်, တၢ်ထါတၢ်ဒီးတကတီးန့ၣ်ခဲးတၢ်ဒီးအဂၤတဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. သးစၢ်ပိၣ်မုၢ်အါန့ၣ်ဒီး၅၀၀ဂၤဖျိထီၣ်ကိုဒီးအဝဲသုၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ကတဲၣ်ကတီးသးလၢ ကမၤစၢၤကညီတၢ်ဂဲၤလိၢ်ဒီး မ့ၢ်ပုၤသုၣ်တဖၣ်လၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤလၢကတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲရိၣ်ဖျိတၢ်ဂဲၤလိၢ်န့ၣ်လီၤ.

၆၂၀၀၆ နှစ်အပူထဲကတိုင်းကမ္ဘာ့ (INGO) ဒီးဘီမိုကရေစီကရားလမ်း
ဘက် ကိုဘက်ခံအိတ် (UNHCR) ဆိုင်ထိုင်ကွက် ခုတ်အပ်ယူင် လာဘက်ကိုဘက် ခံဒဲကဝီ အပူ
နုင်လီ၊ လာအခိုင်ထံးခုတ်အပ်ယူင်ဟုင်မူဒါ (KRC) လာကကွာထွဲဘက်ကိုဘက်ခံဒဲကဝီဒီး
လာခံအဝဲသုင်ထုးယံ၊ ထိုင်အသးဒီးခုတ်အပ်ယူင် ဒ်သီးကဟးဆွဲး တာ်ပက်က မင်အိတ် လာ

မုတ်ထံရှုကိတ်သုံးကရအယိန့လီ။ အဝဲသုဂ်စးထိဂ်တဲဝဲခွ်အဲဂ်ယုဂ်ခိဂ်နာတဖဂ်လၢ တဘဂ်ဟဲလၢဒဲကဝီပူဘဂ်ဒီး ဆိဂ်သနးစွာကိး ကညီပိတ်မုက်ကရလၢကပတုတ်မၤတၢ် လၢဒဲ ကဝီပူဒီးကဘဂ်မၤတၢ်ထဲဒ်ကိတ်သူလၢပူန့လီ။ အဝဲသုဂ်အဲဒီးဒုးအိဂ်ထီဂ် ကရအသီလၢဒဲကဝီပူလၢကကိးဝဲလၢပိတ်မုက်ဂုၢ်ဝီလၢအအိဂ်လၢကညီဘဂ်ကိဘဂ် ခဲဒဲ ကဝီပူအဖီလၢန့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရဒဲတၢ်အံးဒီးဆိဂ်ဖျိးကွံာ်တၢ်အံးဒီးအဲဒီး မုတ်ဒ်ကရတဖုယီလၢအအိဂ်ဒီးပိတ်မုက် အဂံၢ်လၢအပၢ်ဖျိဂ်ထီဂ်သးလၢတၢ်ယုတၢ်ဖိး အ ပူဒ် ကညီပိတ်မုက်အသိးအတွးတအိဂ်လၢ အအိဂ်လၢတၢ်လီၤဖဲလဲဂ်ဘဂ်န့လီ။ တၢ်အံး မုတ်တၢ်ဆၢ ကတီၢ် လၢအကိခဲကတီၢ်မုတ်လၢ ကညီပိတ်မုက်ကရတုတ် ဘဂ်လၢတၢ်ဆိဂ် သနး အိဂ်လၢပဖီခိဂ်ဒိဂ်ဒိဂ်မုတ်မုတ်လၢပဘဂ်ဆိတလဲပသးအံးန့လီ။ တၢ်ကျဲးစးအံးမုတ်ဒ်သိး က ဒုး အိဂ်ထီဂ်ဒဲကဝီပူ လၢအပူဖျိးဒီးထံရှုကိတ်သုံးန့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရနာလၢ တၢ်နီၢ်နီၢ်တခါ,ကမုတ်ဝဲပိတ်မုက်တဖဂ်အကလုာ်ကစၢ်လီၤဒီးကမုတ်ညီကဒ်လၢတၢ်တဖိ က နဂ် ပိတ် မုက်အကလုာ်ဘဂ် န့လီ။ မုတ်စွာကိးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢခွ်အဲဂ်ယုဂ် စွာကိးထုး ဖိဂ်ကွံာ်လၢဒဲကဝီပူန့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရဆၢထၢဂ်ထဲတဖုဒီးထီဒါတၢ်အံးန့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရနာပၢ်လၢတၢ်ဟ့ဂ်တၢ်ဆိဂ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်ကတိၤန့တၢ်လၢပပုတတၢ်အ ဂီၢ်အံးမုတ်ဒ်ထံရှုကိတ်သုံးအန့ဆၢဂ်တခါလၢ အပၢ်ယုဂ်လၢကမုာ်အတၢ်ယုထၢန့လီ။ က ညီပိတ်မုက်ကရတတုတ်ဘဂ်လၢဒဲကဝီပူတလိဂ်လၢ (INGO's) အနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲမုတ် ထံ ရှု ကိတ် သုံး ကရတဖုဒီး မုတ်တဲလီၤအသးလၢအပူဖျိးဒီး ထံရှုကိတ်သုံးအံးမုတ်ဒ် အလီ လီၤအနီၢ်ကစၢ်အသးန့လီ။

လီၤခါဂ်သးကညီပိတ်မုက်ကရ ထံဂ်လိာ်သးဒီး ကညီပိတ်မုက်ကရခိဂ်နာလၢဒဲက ဝီ ပူဒီးတၢ်ပိတ်သကိးတၢ်ဂုၢ်အံးဒီး ဖိဂ်ယံးယာ်တၢ်ကရကရိ တဖုယီယံး ယိဂ်ဒိဂ် န့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရတိဂ်ထီဂ်စွာကိးတၢ်ဂုၢ်လၢကညီသးပျံဟ့ဂ်ကူဂ်တၢ်ကရၢဒီးအဝဲ သုဂ် မုတ်ပူဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတၢ်လၢ ကညီဘဂ်ကိဘဂ်ခဲကမံးတံာ်(KRC) န့လီ။ ကညီ ပိတ် မုက်ကရနာဒါအဲဂ်ကျၢ ပၢ်ဖျါထီဂ်တၢ်ဘဂ်ယိဂ်ဘဂ်သး ကညီဘဂ် ကိဘဂ် ခဲက မံး တံာ်တၢ်ဟ့ဂ်ကူဂ်လၢကညီပိတ်မုက်ကရတဘဂ်မၤတၢ်လၢဒဲကဝီပူဘဂ်တၢ်ဂုၢ်န့လီ။

ကညီပိတ်မုက်ကရနဲဂ်ရွဲဂ်သယဲ(၁), သရဲဂ်မုက်ဘျုးမုးနဲးစၢ် လၢအမၤစုာ်ကိး တၢ်လၢ(KRC) နဲဂ် ရွဲဂ်သယဲဆိဂ်ထွဲစၢၤကညီပိတ်မုက်ကရတၢ်ဆၢထၢဂ်န့လီ။ တၢ်ပၢ်ဖျါ ဒီးတၢ်တၢ်ပိတ်တဲသကိးဝံးအလီၢ်ခံ (KRC) အၢဂ်လီၤလၢကညီပိတ်မုက် ကရကဆဲးမၤတၢ်ဒ် အအဲဒီးမၤဝဲအသိးလၢဒဲကဝီပူန့လီ။

ကညီပိတ်မုက်ကရကူဂ်သုပိညါလီၤဆိတၢ်တိာ်ကျဲးန့ ဘဂ်တၢ်စးထီဂ်အီၤဒ်တၢ် တိာ်ကျဲးအဂၤအသိးဒီးသန့ထီဂ်အသးလၢတၢ်လိဂ်နီၢ်နီၢ်အယိလီၤ။ သရဲဂ်မုက်စံးဖိရၢဒီး ခိဂ် နာအဂၤထံတၢ်ဂုၢ်ကိလၢဖိသဂ် လၢအိဂ်ဒီးနီၢ်ခိ, ခိဂ်န့တၢ်တလၢတပျဲ(ပူဖၢစၢ်ဖိ)တ ဖုဂ် န့လီ။ အဝဲသုဂ်ဟံဂ်ဖိယိဖိကျဲးစးအဂၤကတၢ် ဘဂ်ဆၢဂ်တၢ်တဆိဂ် ထွဲမၤစၢၤအဝဲ သုဂ်လၢကမၤဂုၤထီဂ်အဖိအတၢ်အိဂ်မူအကံၢ်အစီဘဂ်. ကသံဂ်ပူမၤတၢ်ဖိလၢဒဲကဝီပူအ

ပူတဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိလၢကဘၣ်ကွၢ်ထွဲပှၤဖၢၣ်ဘၣ်ဒီးမၤစၢအဝဲသ့ၣ်တသ့ဘၣ်. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်စံင်လူယုတ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢကမၤစၢမၤပှၤကွၢ်တၢ်လီၤဟံၣ်လၢပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤကမၤၤသဘျၢ ကရု(INGO), လၢအမ့ၢ်(world Education) ဒုးအိၣ်ထီၣ် ကူၣ်သ့ပိညါလီၤဆီ လၢဒဲကဝီၤလၢကလံၤထံး ယဲၣ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤမ့ၢ်ဆံးဘၣ်ဆၣ်စးထီၣ် အသးသီသီန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် အၢၣ် လီၤလၢကမၤစၢကညီပိပ်မုက်ကရုတ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်စံင်ထီၣ်ကူၣ်သ့ပိညါလီၤဆီတၢ်တိၣ်ကျဲၤ လၢမဲၤရၢမိၢ်ဒီးမဲၤလးအူၤဒဲကဝီၤပူၤဖဲ(၂၀၀၃)န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုက်လူလုၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်မုက်တဂၤဒီး ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ဟ့ၣ် ကူၣ်တၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချၢတဂၤလီၤ. အဝဲဒီးသရၣ်မုက်စံးဖိရၢ မၤလိအသးလၢပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မၤစၢအံၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုက်လူလုၣ်ဒ်အတၢ်သ့ၣ်ညါအိၣ်လၢကသံၣ်တၢ်မၤလိတကပၤအၢၣ်လီၤလၢကမၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤမူၤဒါခိၣ်အဆိကတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ပှၤသးစၢအသီခံၣ် ဂၤလၢအမ့ၢ် စံးဖိရၢခွၢ်ဒီးနီၢ်ဆၢန့ၣ်ဖီ ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆုၢ်ပှၤခံၣ်ဂၤ အံၤလၢကလဲၤမၤလိသ့အသးလၢ(WE)တၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢမဲၤလးအပူၤလၢတဘျုးလၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်လၢဖံၣ်ကွဲးကံးအဖီလၢလၢအမ့ၢ်ပှၤလၢအတၢ်လဲၤခီဖျိဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်မၤစၢကူၣ်သ့ပိညါလီၤဆီလၢကီၢ်ခဲန့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်တိၣ်ထီၣ်ယုထီၣ်ဝဲ (VSO) လၢကမၤစၢဖံၣ်ကွဲးကံးလၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤအဝဲန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်မၤတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါလၢဒဲကဝီၤအပူၤဘၣ်ဃးတၢ်လိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖံၣ်ကွဲးကံးမ့ၢ်ပှၤလၢအဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ဒီးတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအဝဲကမၤလိသကိးလၢကဘၣ်မၤပှၤတတၢ်ဘၣ်ဘၣ်မၤစၢ တၢ်မၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၣ်စုတ်ဃးတၢ်စုၤအဖီခိၣ်ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ညိၣ်တၢ်မၤစၢထဲဖိသ့ၣ်ဒီးတပၣ်ယုၣ်ဒီးသးပှၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ဒီးန့ၣ်အါထီၣ်စုၤလၢ (TDH-NL) ဒီး(Planet Wheeler) လၢန့ၣ်လၢအဟဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ကိးအါထီၣ်နီၢ်ဖီဂုၤထူ လၢကမၤစၢတၢ်တိၣ်ကျဲၤအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်မၤလိဒီး တၢ်မၤအလဲၤမၤလိ န့ၣ်တၢ်လၢ ကူၣ်သ့ပိညါ လီၤဆီတၢ်လီၤဒီးတၢ်မၤဂုၤ ထီၣ်ကုၤသး တၢ်လီၤ တဘျုးတီၤ လၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်ဘၣ်စုၢ်ကိးတၢ်မၤလိလၢ မိၤထဲစိရဲၤ (Montessori) အကျဲၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်အရ့ၣ်ဒိၣ်လၢကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ကမၤပိၣ်ထွဲဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၤအသးတဘျုးန့ၣ်ဝံၤဒီး(WE)ဝီအဲၤန့ၣ်ရှၢၣ်ဟ့ၣ်လီၤအးလၢပတၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢဒဲကဝီၤအဂၤယဲၣ်ဘၣ်လၢကလံၤစိၣ်အံၤဆူ ကညီပိပ်မုက်ကရုတ် အအိၣ် ဖဲ(၂၀၀၇) န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ကူၣ်သ့ပိညါတၢ်တိၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အံၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤနၢၤဖးဒိၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢတၢ်စးထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် ကူၣ်သ့ပိညါလီၤဆီတၢ်တိၣ်ကျဲၤအံၤကညီပိပ်မုက်ကရုတ်မၤစၢဘၣ်ဖိသ့ၣ်, အမိၢ်ပၢ်တဖျၢန့ၣ်ဒီး၁,၄၅၀၀၀ လၢကူၣ်သ့ပိညါလီၤဆီဒီးပှၤတတၢ်မၤဂုၤထီၣ်ကုၤသးအပူၤဘၣ်. ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်အိၣ်စုၢ်ကိးဒီး (VSO) ပှၤသ့ပှၤဘၣ်လၢအမၤစၢမၤဒိၣ်ထီၣ်စၢတၢ်တိၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒ်

တော် (VSO) ပျာမုန်သးမကလီတော်လအမုန် ဒီရုံတက ဟဲမသကိး တော်ဒီးတော်တိတ် ကျဲအံလတနံအတိတ်ပူန့လီ. အဝဲမုန်ပျာတကလအနီဘဉ်တော်သုတော်ဘဉ်လကူသု ပိညါလီဆိတော်တိတ်ကျဲဒီးတော်မဂုထီဉ်ကုပူန့လီ. အဝဲကွဲးတော်မလီ. တော်မအကျဲတ ဆိဘဉ်တဆိလပူတဂီမုန်တော်အရုဒိဉ်မးလတော်တိတ်ကျဲအဂီန့လီ. တော်တိတ်ကျဲအံဆိဉ်ထွဲကညီပိပ်မုန်လကမစာတော်လပပျာတတအပူအံန့လီ.

နီဒီဖိ-အတော်လဲဒီဖိဘဉ်ဃးအတော်အိဉ်မူဆိတလဲဒီဖိလကကညီပိပ်မုန်ကရုအဃိ



ဖဲနီဒီဖိအမိအအီအခါအပာသံကွံဒီဖိ ကဆိဆဲးသံအီဖဲအဝဲလဲဖိဉ်ကဆိလကီသုလုပူ အ ခါန့လီ.နီဒီဖိအိဉ်ဖျဉ်ထီဉ်ဖဲမဲလး ဒဲကဝီ အ ပူဖဲ(၁၉၉၃)နံ န့လီ.အဝဲတနဟုတ်ဘဉ်ဒီးအ မိတ် တော်အီဒီးအ ဖဲအဖုသးပုလအ ကွာ် လုာ် ဒိဉ် ထီဉ်အီ လာဒဲ ကဝီအပူ န့လီ. အ မိတ်ဟံးကုအတ လအသီဒီးအိဉ်ဒီးအဖိအဂလွံဂလအဲကဝီအချာ ဒီးဖဲနီဒီဖိအိဉ်၅နံ၆နံ အဆကတိတ်အမိတ်ဟဲကု ကိးအီလကလဲမစာအတော်လတော်ချာန့လီ.အဝဲ ဘဉ်ကျိသုဉ်မုန်,မကဆိတော်,ဆျဉ်တော်ကူတော်ကဒီး ကွာ်ထွဲစာအပုလအဆဲးတဖဉ်န့လီ.

လအဝဲအဂီမုန်တော်လအနးဒီးတုာ်ဘဉ်လ ဘဉ် အိဉ်သယုာ်သညိထဲတကဒီဖိလအမိတ်ဒဲလဲတအဲအီဒီဖိမုန်တကဘဉ်ဒီးထံဉ် အီဒီဖိပျာတကအသီးန့လီ.ဖဲကညီပိပ်မုန်ကရုကူသုပိညါတော်သုဉ်ထီဉ်အီလအဲကဝီ ပူဒီးနီဒီဖိလဲထီဉ်ပူနီတဟုဘဉ်အကွဲတသုဖဲအသုဘဉ်ဆဉ်အါဘျီအမိတ်ကိးအီလ ကဘဉ်လဲမစာအီလတော်ချာန့လီ.ဖဲ ၂၀၁၆နံ,ကညီပိပ်မုန်ကရုနဲဉ်သရဉ်မုန် ကညီဖိလဲဃုာ်ဒီးပူတမုံလကီနီဉ်ဒီးလဲဟးဘဉ်လကူသုပိညါလီဆိတော်မ လီလီန့လီ.ဖဲန့နီဒီဖိအိဉ်လဟံဉ်အိဉ်ကဒုမုန်လအမုန်ဂဲတဲလဲလအဟးဆုဉ်တလ ဒီးကကဲတန့ဘဉ်အဃိလီ.အဝဲသုဉ်ဘဉ်ယိဉ်လအနီဒီဖိတော်ဘဉ်တဘာအဂီဖဲအဟး လာဒဲ ကဝီပူအခါ န့လီ. အမုန်မကညီပိပ်မုန်ကရုလကကွာ်ထွဲနီဒီဖိအဂီလီ. ဖဲန့နီ ကညီပိပ်မုန်ကရုဟံးမုဒါဒီးဟံးအီဖဲဟံဉ် အိဉ် ကဒု န့လီ. လာခဲ အမုန်လဲဆူ ကီသဘုဉ်တဘုဉ်ဒီးအဝဲတပဉ်ဃုာ်လအကျါဘဉ်.နီဒီဖိဟးဒုးနဲဉ်ပူတမုံလကူသ ပိညါလီဆိကွဲတဂီတဖဉ်လအတုဝဲန့လီ.သရဉ်မုန်ကညီဖိသုဉ်ညါဝဲတဘျီယီလ နီဒီဖိအံမုန်ပျာတကလအကဲဘျးကဲဖျဉ်ဒိဉ်မးလကညီပိပ်မုန်ကရုအဂီလီ.ပလိဉ် ဘဉ်ပူလကတုတဂီလဖိးမဲလိဉ်သးဒီးလီကဝီတော်အိဉ်သး လာ ဖိသုဉ် ဆဲးတော် ယဲ

ပူဖိတ်ဖန်ဒီးတံာ်ဟ့ၣ်တံာ်သ့ၣ်ညါဆူပှါတတအပူအ
ဂီၢ်လီၤ. နီၣ်ဒီဖိမ့ၢ်ပှါတဂၤလၢအတုတံာ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်
န့ၣ်လီၤ. ဖဲသရၣ်မုၢ်ကညီဖိဟဲက့ၤတဲသကိးတံာ်လၢ
လီၤ ခၢၣ်သးဝံၤအလီၤ ခံၣ်နီၣ်ဒီဖိဟဲထီၣ်မၤတံာ်လၢလီၤ
ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၢ်ကရၢဝဲအးဒ်ပှါမၤတံာ်ဖိတဂၤဒီး
ပှါတုတံာ်ဂီၢ်ဒီးပှါမၤစၢၤသရၣ်မုၢ်ကညီဖိတဂၤန့ၣ်
လီၤ. ခဲအံၤအဝဲအိၣ်ဒီးအအးဆဲးဆဲးဖိတဖျၢၣ်ဒီးအဝဲ
သ့တုတံာ်ဂီၢ်လၢခိၣ်ဗျူၣ်ထၢၣ်အပူဒီးတုလၢစုစုကိး
န့ၣ်လီၤ. အတံာ်သးဒူဒီးတံာ်န့ၣ်လီၤသးလၢန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ
လၢကညီပိာ်မုၢ်ကရၢအအိၣ်အံၤခဲအံၤကဲဘျူးကဲဖျိၣ်
ဝဲလၢကညီတတအပူန့ၣ်လီၤ.



ယဲမုဝဲ-ပုအသီတဂလအတအိဉ်မုဆိတလဲအသးခိဖျိကညီပိပ်မုန်ကရုအယိ



ယဲမုဝဲမုဖိသုလအလီၤဘျူတဂဒီးအိဉ်မုဘဉ်နးနးလအပုဉ်ဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤအမိၤအဟံၤတၢ်အိၤဒီးအဒိပုဝဲ(၈)ဂန့ၣ်လီၤအဖံဒီးအဖုကွၢ်ထွဲက့ၤအဒိပုဝဲခဲလၢဒီးအိဉ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲအါမးန့ၣ်လီၤယဲမုဝဲအိဉ်ဘဉ်ဝဲနးနးလအပူၤထဲတဂလအဖံအဖုဟံၣ်လီၤခဲတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤအမံလၢကညီကုဉ်သုပိညါလီၤဆိကိအခါန့ၣ်လီၤမုဖိသုတဂလအတၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်အိၤအိဉ်မုလီၤကံၤဒ်ဆဉ်ဖိကိဖိအသးလီၤဖဲ(၂၀၀၉)န့ၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲဆၢထၢတသ့ဒီးဟးတသ့စ့ၢ်ကီးဘဉ်အဝဲသးအသး

သ့ဖဲဒုလၢကြးလီၤလၢတၢ်ဖိလၢန့ၣ်လီၤအကူထီၣ်ကထီၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်တသ့ဘဉ်ဒီးလဲၤတၢ်ဟးလီၤမုၢ်ဂုၤမၤကဆိအသးမုၢ်ဂုၤတသ့ဘဉ်အဝဲတလဲထီၣ်တၢ်လိာ်ကွၢ်တၢ်မၤလိလၢကုဉ်သုပိညါလီၤဆိကိနီတၢ်မုၢ်မုၢ်လၢလဲတဂတသ့ဒီးအဟံၣ်ဖိပိတလဲဆၢအိၤနီတၢ်ဘျီဘဉ်အယိလီၤဖဲတၢ်အိဉ်သးအိဉ်ဖျါတြၢ်ကလၢလၢအဟံၣ်ဖိပိကွၢ်ထွဲအိၤတသ့လၢဘဉ်ဒီးကုဉ်သုပိညါသရၢမုဉ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်အိၤတၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤကုဉ်သုပိညါလီၤဆိကိသရၢမုဉ်မၤလီၤတၢ်လၢအဝဲသ့လဲအိဉ်သကိးအိၤတန့ၣ်တၢ်မၤမၤဆဲကဆိစၢအဟံၣ်လီၤမံဒီးဆုဉ်န့ၣ်အတၢ်ကူတၢ်ကန့ၣ်လီၤအါန့ၣ်အန့ၣ်တၢ်လဲအိဉ်သးအါထီၣ်အိၤတန့ၣ်တၢ်မၤဒီးတၢ်လဲအိဉ်သကိးတၢ်ဘျီတၢ်ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်၁-၂န့ၣ်ရံၣ်ဒီးအသရၢမုဉ်ရဲၣ်က့ၤန့ၣ်အိၤနီၢ်တဂတၢ်ကုဉ်ဘဉ်ကုဉ်သုတၢ်ရဲၣ်တၢ်က့ၤလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ

ဖဲ(၂၀၀၉)န့ၣ်အလၢန့ၣ်ယဲမုဝဲအတၢ်အိဉ်သးအိဉ်ဖျါဂုၤထီၣ်ဒိဉ်မးန့ၣ်လီၤအဝဲဟးလၢအကစၢ်ခိဉ်သုလၢတၢ်ဟးခိဉ်န့ၣ်လီၤအဝဲကူထီၣ်ကထီၣ်သ့ဒီးအဝဲမၤကဆိအသးသ့ဒီးဖုထီၣ်ဖိအၢ်သ့န့ၣ်လီၤအသရၢမုဉ်မၤစၢအိၤဒီးအဝဲဟးကယိကယိသ့ဒီးလဲၤဝဲဆုတၢ်လိာ်ကွၢ်အလီၤဖဲကုဉ်သုပိညါလီၤဆိကိဒီးပုဉ်ယုာ်လၢတၢ်ဟးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤအဝဲနံၤကမ့ၢ်ဒီးနံၤဖးဒိဉ်သ့ဒီးပုၤတပျံၤအိၤနီၢ်တဂတၢ်အဝဲအတၢ်အိဉ်မုဆိတလဲအသးဖးဒိဉ်န့ၣ်လီၤ



တၢ်ကူၣ်အၣ်ကူၣ်သ့ဝဲၤကျိၤ

- ပျာဘဉ်ဘျူးဘဉ်ဖိုင်လီလီမဲလန်
၂၂,၀၃၅၀
- တာ်တိာ်ကျဲမဲလန်ဆိုင်(၄)ခါ



၁၉၉၅-ခုနှစ်

[illegible]

၁၉၉၉-၁၀

[illegible]

၂၀၀၀-ခံအံ

ကညီဝိမုဂ်ကရုဒုး ဆိပ်ထိပ်ဝဲဒီး
တုတ်ခိပ်ပျဲတၢ်သုက္ကးသုဖးတၢ်တိ
ကျဲလၢဒဲးကတိဝဲလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ
တၢ်တိကျဲအံၤပညိပ်ဝဲဒီးဝိမုဂ်ပူၤ
သုဂ်တဖၣ်ကသုက္ကးသုဖးဝဲအနီၣ်
စၢ်ဒုၣ်အကျိပ်အဂီၢ်ဒီးဝိမုဂ်တနီၤ
ပၣ်သုၣ်မၤသကိးတၢ်စုၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ။

၂၀၀၃-ခဲအံ

[illegible]



သရၣ်မုန်မရါယၢၣ်ထွၣ်မိၣ်ဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိန်မုန်ကရုတၢ်စိကမံးတံၢ်န့ၣ်ကတၢၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်
(၂၀၀၁)



သရၣ်မုန်မ့ၣ်ခၢၣ်ဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိန်မုန်ကရုတၢ်စိကမံးတံၢ်န့ၣ်ကတၢၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်
(၂၀၀၁)



လိၢ်ခၢၣ်သးကညီပိန်မုန်ကရုတၢ်စံၣ်စိတၢ်စိ
(၂၀၀၀)နံၣ်



လိၢ်ခၢၣ်သးကညီပိန်မုန်ကရုထီၣ်တၢ်စံၣ်စိတၢ်စိ
လါအူၣ်ၣ်, ၂၀၀၂နံၣ်

ကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ်စိ



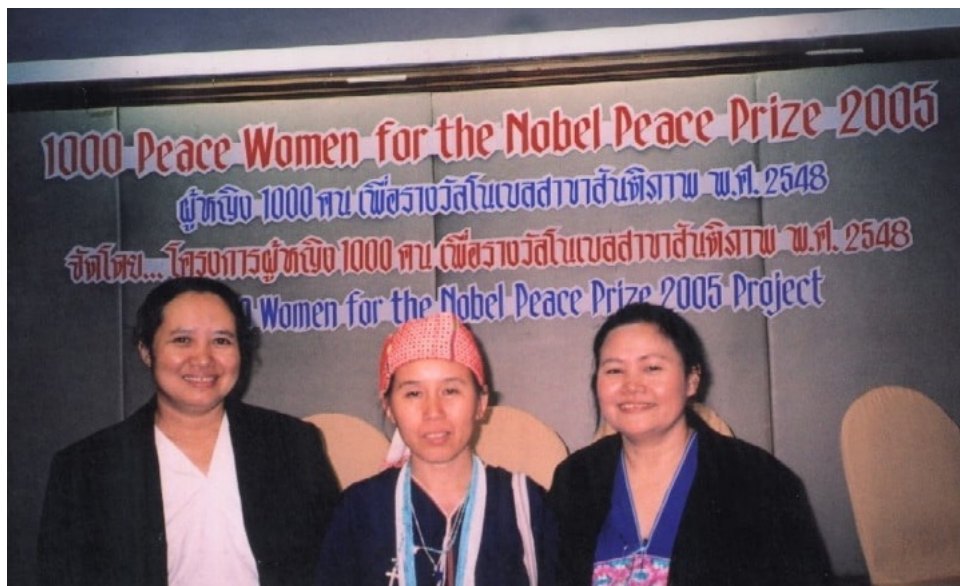
လိာ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်ထီဘိကမံးတၢ်တနီၤ(၂၀၀၄)နံာ်



လိာ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်ထီဘိကမံးတၢ်



လီၢ်ချာ်သးကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံနီတဲစိ
ကီၢ်ပယီၤစံနီတဲစိမုန်ကရုတ်စံနီတဲစိ(၁)တဝီအဆာကတီၢ်(၂၀၀၁)



လီၢ်ချာ်သးကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံနီတဲစိ
လၢ“ပိန်မုန်၁၀၀၀ကလၢတၢ်မုန်ကရုတ်စံနီတဲစိ”

ကညီပိ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိလၢ



ကညီပိ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိလၢလီၤခၢ်သးပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်(၂၀၀၀နံၣ်)



ကညီပိ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိလၢလီၤခၢ်သးပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်(၂၀၀၀-၂၀၀၁)နံၣ်



ကညီပိန်မုန်ကရားထိန်ထံဂုဏ်လင်ကတီးနွဲ့ခဲးတၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ
ဖဲၤ၉၉၉နံၣ်

ဖဲၤတူဝ်န့ၣ်ပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရလဲၤဆူကီၢ်နီၣ်ဝုဒီးလဲၤထီၣ်ဝဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပိာ် မုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်လၢခၢၣ်စးလၢထံကီၢ်ဖၣ်ဘၣ်လဲၤထီၣ်အါန့ၣ်လီၤ.တၢ်လဲၤတၢ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်လဲၤချ့ ချ့ ဖိပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢတူဝ်န့ၣ်တၢ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်အတၢ်လဲၤဆူ ကီၢ် နဲၣ်သလဲ, ကွၢ်မနဲၣ်, ဘဲလံကွၢ်ဒီးကီၢ်ယုၣ်ခ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်လိာ်အသးဒီးပဒိၣ်ခၢၣ် စးတဖၣ်, ကမျါသဘျူ ကရၢဒီးပှၤဟံးတၢ်ကစီၣ်ဖိတဖၣ်ဒီးရလဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကဲ ထီၣ်အသး, ပိာ်မုၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ကကဲထီၣ်သးထီၣ်ရီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိတၢ်ဟးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်အလံ ပှၤမၤစၢၤတၢ်လၢအမ့ၢ်မါမါခွဲး(Mama Cash)စးထီၣ် မၤ စၢၤပဝဲၤအးတၢ်လဲၤတရံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤဆူထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤဒီးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်အံၤမၤအါထီၣ် ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲ လၢကပတုၣ်ကွံာ်တၢ်သအုးသပ္ပိၤလၢပယီၤသုးမၤဝဲတဖၣ်န့ၣ် လီၤ. နီၢ်ကညီဖိစးထီၣ်လဲၤဆူထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤဖဲၤတူဝ်န့ၣ်ဖဲတၢ်မၤဝဲအၣ်စံၣ်ယၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် (ASEAN People's Summit)လၢကီၢ်ဖဲလံးပံး ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်အ သးဒီးယုထီၣ်ဝဲလၢအၣ်စံၣ်ယၣ်ထံကီၢ်သုတဒုးပၣ်ယုၣ်ပယီၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဂ့ၢ်ဒီးဟၤ ကီၢ်တဖၣ်စးထီၣ်သုတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး ဆူပှၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်လဲၤ ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ် အတၢ်စးထီၣ်အသး လၢထံ ကီၢ်တဘျူးဘၣ်အ ဆိက တၢ်စးထီၣ်အသးလၢပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရစ့ၣ်လၢခံသရၣ်မုၢ်ကညီဖိ, သရၣ်မုၢ်တၢ်မျါစီ, သ ရၣ်မုၢ်ဝါခုၣ်ဆုံ, သရၣ်မုၢ်ဖိဆဲးဆၢ, သရၣ်မုၢ်ထူဖိဒီးသရၣ်မုၢ်ဆၢဆၢလၢဒုးသ့ၣ်ညါ အါ ထီၣ် ကီၢ် ပ ယီၤ, ကညီကီၢ်, ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ, ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်တၢ် အိၣ်သးဒီးတ က တီၢ်ဃီယုစုၢ်ကီးကျိၣ်စုတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤအံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးလွံၢ်န့ၣ်တဘျီတၢ် လဲၤထီၣ်ကမံးတံာ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤအါလၢကညီပိာ်မုၢ်ကရၢဒီးကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၢ်စၢၤ ဖျိၣ်အခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုၢ်ကညီဖိကတိၤဘၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤဘီမုၢ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢပှၤဟီၣ် ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်ကိၣ်ကး ဖဲၤၤတဘျီတဘျီဒီးဖိဝဘျီတဘျီ ဒီးယုထီၣ်လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ကီၢ်ပယီၤတၢ်ဂၤလိာ်ဒီးတၢ်ကပတုၣ်မၤစၢၤကီၢ်ပယီၤသုးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လဲၤလၢတၢ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢကီၢ်အမဲရကၤအဆိကတၢ်တဘျီမ့ၢ်ဝဲ ၂၀၀၂ နံၣ်, ပဒိၣ်နီၣ်စံးဖိရလဲၤဆူကီၢ် ကွၢ်ထၢၣ်မၢ်လၢၣ်ဒီးထံၣ်လိာ်အသးဒီး ဘၣ်ကီဘၣ် ခဲ ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်ယးဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတၢ်က့ၤကတဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲတ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အိၣ်သးအံၤကဲထီၣ်တၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢပကညီပိာ်မုၢ်က ရၢစူးကါဝဲ လၢတၢ်ကတဲာ်ကတီၤသးလၢတၢ်ပၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်ဘၣ်ယးတၢ်က့ၤကတဒါက့ၤလၢပတၢ် အိၣ်သးလၢခံန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤမၤလိန့ၢ်ဒီးမၤသ့ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်လီၤ. ၆(၁၉၉၉)နံၣ်,သရၣ်မုၢ်ကညီဖီလဲၤထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်သးစၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်ဖဲဘီ

ကိုး၊ ဖဲ နှုတ်အဆာကတိတ် အဝဲတဲသကိးဘၣ်ယး ပိပ်မုက်တၢ်တူၢ်ဘၣ်၊ ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ထုလုဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲသကိးစ့ၢ်ကိုး ဘၣ်ယးခဲၣ်ဖု လၢ တၢ်ပတုၣ်ကွံာ်ခိပနံၣ်တဖၣ် လၢကဟးထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ ဒ်မ့ၢ်ခိၣ်ခါခိလၢဒီး တၢ် ကူၣ်တၢ်ကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိလဲၤထီၣ်ဘၣ်ယး ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်တၢ်မၤလိလၢစ ရံၣ်လဲခၢ်, သရၣ်မုက်တၢ်မ့ၢ်စီဒီးဝါခုၣ်ဆုံတခါ လဲၤထီၣ်ဝဲလၢဒါဝု, ကီၢ်အီးစၢ်လၢယၢ် န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်နီၣ်စံးဖိရၢလဲၤထီၣ်စ့ၢ်ကိုးဒ်မိၣ်ခြးတံၣ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်မၤလိဒီးပဒိၣ်တၢ်ဟတၢ် ပြးဖဲ ၂၀၀၂ နံၣ် ဒီး လဲၤထီၣ်စ့ၢ်ကိုး ဘီၣ်မၤစုၤကရၢပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ် ကီၣ်ကး တၢ် အိၣ်ဖျိၣ်ဖဲ ၅၆ဝိတဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၁ န့ၣ်အဝဲလဲၤဆူ ကီၢ် ကွဲးမနံၣ်ဒီးဘဲလဲကွဲးယၢ်, လၢတၢ်မၤလိၣ်အါထီၣ်ဒီးမၤန့ၢ်ဟံးသးအါထီၣ်ဘၣ်ယးဖဲၣ်ဒရၢၣ်သန့ဒီးလၢခံၣ်နီၣ်ကညီဖိ စ့ၢ်ကိုးလဲၤထီၣ်မၤလိဘၣ်ယးဖဲၣ်ဒရၢၣ်အံၤဖဲထံကီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်နီၣ်စံးဖိရၢလဲၤမၤ လိန့ၢ်စ့ၢ်ကိုး တၢ်လၢကီၢ်စရံၣ်လဲခၢ်ဘၣ်ယးဒီး ပိပ်မုက်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဖဲန့ၣ် ဖဲတၢ်ပတုၣ် တၢ်ခး ဝံၤအလီၢ်ခံ ဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဟံးလီၢ်ကျိၣ်စ့ လၢကဆိၣ်ထွဲပိပ်မုက်ဒီးတၢ်မၤမုၢ်မၤဝဲၤ တၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤမၤလိန့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ကတိတ်န့ၢ်ခဲးတၢ်ဒီး မၤအါထီၣ်ကညီပိပ်မုက်ကရတၢ်န့ၢ်ဟံးဒီးတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုက်ကရၢခၢ်စးတဖၣ်လဲၤဆူထံချၢကီၢ်ချၢတပူၤယီၤဒီး ကီၢ်ယီၤပဒိၣ် ဟ် ဖျိၣ် (NCGUB) ဒီးကီၢ်ပယီၤပိပ်မုက်စာဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤထီၣ်ဘီၣ်မၤစုၤ ဖျိၣ်ကရတၢ် အိၣ် ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်, လဲၤဆူကီၢ်အဝဲရကၤယုၣ်ဒီးဟံၣ်ဝါ, လဲၤကတိတ်တၢ်လၢကဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဘၣ် ယးတၢ်ဒုးန့ၢ်တၢ်လၢဒ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်အဂီၢ် ဒီးရၢလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယး ပယီၤသုးတၢ် မၤက မၣ်ကီၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.



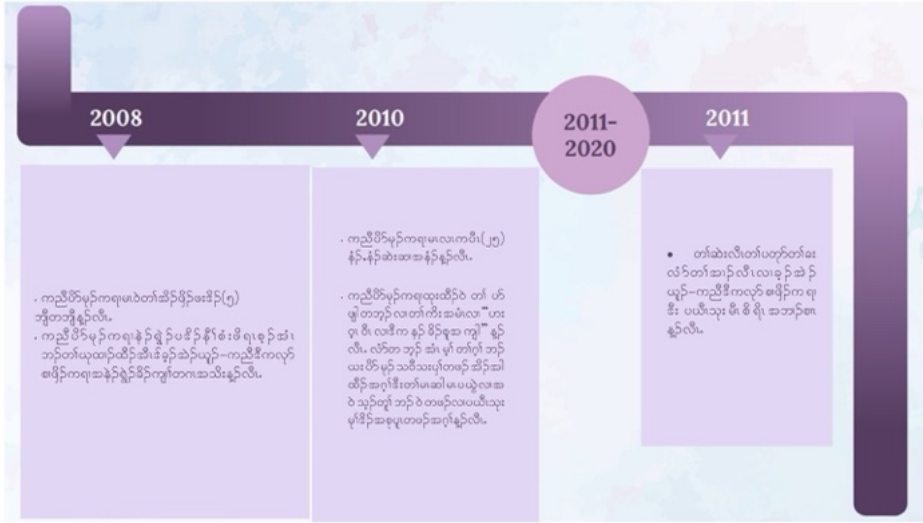
၆၂၀၀၄နှစ်ကညီပိတ်မုက်ကရထူးထိပ်တံပတ်ဖျါလာအမှတ်တံပတ်ဖျါတံပတ်ဘွန်
တံ ဘွန် တံပတ်ဖျါဝံအလီခံ, သရန်မုက် တံပတ်ဖျါစိလဲစုကီးလာ ကျန်နံဘုန်, ကိစွဲစ
လဲနံ ဇီးကတိတံဘုန်သးတံပတ်သုသုတံပတ်ဂံအံဇီးကတိနံခဲးတံလာ တံ ကဟံးဂံဝီ
ပယီသုးတဖန်နံလီ.

ကညီပိတ်မုက်ကရလဲထံလိာ်အိန်သကိးစုကီးဇီးကညီပုတတတဖန်လာအ
လဲအိန်ဆိးဆူထံသဘုန်ကိသဘုန် နံလီ. တံလဲအဆိကတံမုက်၆၆၂၀၀၄နှစ်ဇီး
တံလဲဆူကိအိးစတြလယာ်, လဲထံလိာ်သးဇီးကိပဒိန်ပုဘုန်မူ ဘုန်ဒါ ဇီး ပုတ
တတဖန်လာတံကဲထိန်အသးဇီးယုနံတံဆိန်ထွဲနံလီ. သရန်မုက်ကညီပိတ်လဲစုကီး
လာကိအိးစတြလယာ် လာတံဟုန်တံသုညါ, တံလဲလာဘုန်တံဆိန်ထွဲအီလာ
(IWDA) ဇီးလဲဟုန်တံသုညါဇီးယုအါထိန် ကျိန်စုတံမုက်နံလီ. တံလဲတဖန်
အံမုက်တံအရူဒိန်လာတံသုညါထိန်အါထိန် တံဆိန်သနံးလာ ပယီသုးတဖန်အိန်ဇီး
တ ကတိယံ တံယုစုကီးကျိန်စုလာကမုက်ပုဘုန်ကိဘုန်ခဲ, ပုလီအိန်ကမုက်တဖန်
နံလီ. မုက်စုကီးတံအရူဒိန်လာတံဟုန်တံသုညါဘုန်သးပယီသုးအတံသုသု
ထံး မုက်ခွါတံစုဆူခိန်တကးဒ်အမုက်တံစုကဲလာတံဒုးတံယု အပူဇီးတံအါတံ
သီ လာအဲသုန်မဲတဖန်နံလီ. ကညီပိတ်မုက်ကရ, ဇီးကိပယီပိတ်မုက်စုဖျိန် ခုန်စး
တ ဖန် မုက်ပုအရူဒိန်လာတံမုက်အါထိန်တံ သုညါနံဟံဘုန်သးစံနံ တံပတ် ဖျါထိန်
တံမလိန်ထိန်ဖးထိန်တံအိန်သးနံလီ.

ကညီပိတ်မုက်ကရမတံလာ တံမတဘျူးခါလာ ကမဆူထိန်ပိတ်မုက် အမူဒါ
တံဖံးတံမတဖန်နံလီ. ကိပယီပိတ်မုက်စုဖျိန် (ကိပယီ) ဘုန်တံဒုးအိန် ထိန်အီ
လာကညီပိတ်မုက်ကရဇီးကလုန်ပိတ်မုက်ကရအကတဖန်လာအဟဲလာကိပယီအပူ
၆လါဒိန်စုဘုန်(၁၉၉၉)နှစ်နံလီ. အါတကွာ်ကညီပိတ်မုက်ကရဆူထိန်ခုန်စးလာက
မတံလာ(WLB) လာခံဆံယံနံအတီပူ နံလီ. ပုသုန်တဖန်အံပပ်ယုန်သရန်မုက်
ခွန်ဖိ, သရန်မုက်စုနံဒ်ဝါ, သရန်မုက်ဖိဆဲးဆဲး, သရန်မုက်ဝါခုန်ဆုံ, သရန်မုက်ဆဲးဆဲး
သရန်မုက်ထံမူနံလီ. သရန်မုက်ထူဖိစုကီးလဲဟံးမူဒါပုဆဲးပုကတိဖဲနံတဘျူး
နံလီ.

- ကိပယီပိတ်မုက်ကရစုဖျိန်အိန်ဇီးအတံပညိန်(၃)ဘုန်ဒ်အမုက်-
- ၁. ကမတံလာပုတတတံလဲထိန်လဲထိန်ဇီးပိတ်မုက်အတံပတိကထိထိန်အဂီ
 - ၂. ကမတံလာတံမအါထိန်ပိတ်မုက်တံပပ်ယုန်မသကိးတံလာပုတတတံအိန်မူ ကိ
ကမဇီးအပူ
 - ၃. ကမတံလာတံမအါထိန်ပိတ်မုက်တံပပ်ယုန်မသကိးတံလာတံဂဲလိာ်လဲဒိန်မိန်
ကရုန်စံနံ, တံမုက်တံခုန်ဇီးတံကျဲဘုန်လိာ်ထံကိအဂီနံလီ.

ကိပယီပိတ်မုက်စုဖျိန် ဟုန်ကျဲကျဲလာ ကလုန်လီဆိလိာ်သးတဖန် လာက
တဲတံလာကလုန်တဖျိန်ယီလာတံကတိနံခဲးတံလာပုဟီန်ခိန်ဖိတံခွဲးတံယာ်ဇီးတံ



မုတ်တံခွန်အင်္ဂါနှင့်လီ။ အဝဲသုဉ်မုတ်ကရကရိစူဖုအကျိတဖု လာအဒူးယူဖီးက
လှာ နှိုက်ကရူတဖုဦးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဦးဆိုင်ထွဲပတာ်လီ၊ ဆီလာ တံဆဲးတံလး၊ ကျိ
တဖုဦးပတာ်မုတ်တဖုန့ၣ်လီ။ ပတာ်မုနာတဖု အါဒိုင်န့ၣ်ဒီးလေပကကွဲးလီ၊ အီဖဲ
အံၤ ဘၣ်ဆၣ် အဝဲမုဒီးတံကရကရိ အရူဒိုင်လာအ တီခိၣ်ရိၣ်မဲပုဆူမံၣ်ညါ တံလးပ
ကမအီတဖုန့ၣ်လီ။

ဒ်ပတ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်အသိး, ပမၤသကိးတၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၣ်စၢ်ဖျိၣ်လၢ
တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအမ့ၢ်အတီၤလၢပုၤတတၢ်အပူၤတဖၣ်ဆူထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်အိၣ်
ဖျိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤစၢၤလၢတၢ်ကွဲးတၢ်ဟ်ဖျါမ့ၢ်ဂုၤဒီးလၢတၢ်တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟ်ဖျါတ
ဘျုးဘျုးလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သူတၢ်ဖီၣ်ဆူၣ်မၤတရီၤတပါဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအစုက
ဝဲတခါလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီးတၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဆူပိာ်မုၣ်အဖီခိၣ်အံၤ အိၣ်ဒီး
တၢ်ပညိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ကမၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

၆၂၀၀၈ နံနက်ပညာထိပ်ဘက်နီထူဖီလာ ကမ္ဘာသက်တမ်းစီးကီပယီစာဖိုင် ပိတ်မှတ်ကရုလားတံကွဲးပတြိတ်တံဘျာခိပ်သုင်လားအပင်ယုင်ဖဲဒ်ရုင်ကီစာဖိုင်လားပက ညီဖိဒုးန့အီန့လီ.

နီၵ်ဆါဆါအံၤတၢ်ဆူထီၣ်အီၤဆူကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၢ်စၢ်ဖျိၣ်လၢကကဲထီၣ်ကညီၣ်ပိာ်မုၢ်ကရၢဗၢၣ်စးဒီး လၢခံအဝဲကဲထီၣ် ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ရွံၣ်ခိၣ်ကျါန့ၣ်လီၤ. အဝဲကဲထီၣ်ဗၢၣ်စးလၢကလုာ်ဖျိၣ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်လၢထံၤဂ့ၤကီၢ်ဂၤတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျုးခါ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးဖဲဖဲကွံၣ်(Fiji) (UPR) တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤလၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးမိၢ်သီမိၢ်လၢအပုၤဖဲဘီၤကီးဒီးတဲဘၣ်ဃးပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒီးဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတၢ်အိၣ်သး, ကျၢၣ်န့ၣ်ဘၣ်ခိတၢ်အိၣ်ဖျိၣ် လၢအဘၣ်ဃးဒီးဖိသုၣ်သုး, စံၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤဖဲကျၢၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

ဒ်ပုကတိဟ်ဖျါထီၣ် တၢ်မဟးဂီၤပိတ်မုက်ခွဲးယၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ, ပိတ်မုက်တၢ်တဲသ ကိးတၢ်အိၣ်ဖျါမလ့ၣ်ရၢလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဟ်ဖျါတၢ်တဲန့ၣ်ခဲးတၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ် လၢအၣ်စံၣ်ယၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဒီးသအပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးတၢ်ထံၣ်လိာ်ဖဲကီၢ် အုၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒ်ပုကတိတၢ်တဂၤဒီး မၤသကိးတၢ်ဒီးဝံၣ်(WEAVE) ကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်လၢ အၣ်စံၣ်ယၢ်(ASEAN)ထံကီၢ်ကရၢဖိတဖၣ်လၢဘၣ်ဃးဒီးသုးတၢ်ရၢလီၤသး,တၢ်တ ဟံး ဂ့ၢ်ဝီလၢတၢ်မၤကမၣ်ကွီၢ်မ့ၣ်တဖၣ်ဒီး သ့ၣ်ထံးတၢ်စုဆူခိၣ်တကးတဖၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ.အဲကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်လၢဘီၣ်မၤစုၣ်ကရၢတဖၣ်အအိၣ်.မိၢ်သီမိၢ်လၢ,ဘီၣ်မၤစုၣ် ဖျါကရၢပုဟ်းမူဒါလီၤဆိတဖၣ်ယုၣ်ဒီးပုၤမၤစုၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Women's Protection:

တၢ်ဒီးသအပိတ်မုက်ဒီးဖိသၣ် လီၤဆိဒ်တၢ် ကလုာ်ဖျါပိတ်မုက်အံၤ လဲၤခီဖျါဘၣ် တၢ်စုဆူခိၣ်တကးလၢအအါဒီးတဒီးန့ၣ်တၢ်စံးဆၢလၢအကြးကီၢ်လိာ်အသးလၢတၢ် တီတၢ်တြၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဝဲသ့ၣ်လဲၤဒီးန့ၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. လၢကီၢ်သူလုၤအ ပူၤတၢ်စုဆူခိၣ်တကးအံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢပယီၤသုးဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ် ပ ဟ်ပနီၣ်စ့ၢ်ကိးလၢသ့ၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူခိၣ်တကးအံၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢပပုၤတဂၤအ ပူၤဒီးအါဒ်တၢ်တက့ၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢဝၤမၤအါဒ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ ပိတ်မုက်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပူၤဖျဲးလၢ ပယီၤသုးတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲ သ့ၣ်မုၢ်ဒီးဒ် ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအကစၢ်အဝၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤပိတ်ခွါလၢအပုၤတဂၤအပူၤ မ့ တမ့ၢ်ယီၤကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရၢစ့ၣ် မ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢ ထီၣ်ဘီၣ်ယိၣ်တၢ်လၢပုၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူခိၣ်တကးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီးန့ၣ်ဟံၣ်ဒ်လၢ တၢ်စုဆူခိၣ်တကး အံၤဒုးအိၣ် ထီၣ်ဒီးတၢ်မဟးဂီၤ,တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး မ့တမ့ၢ်တၢ်သံတၢ်ပုၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဲမ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢ အုၣ်ဒိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီး မၤ လီၤတၢ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်ယၢ်လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲပုၤတူၢ်ဘၣ် တၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစုၣ်တအိၣ်ဒ်လဲၣ်နီၣ်တခါအဆၢကတီၢ်,အဲဒီးပုၤမၤ သကိးတၢ်ဖိတဖၣ်, မၤတၢ်လၢာ်သ့ၣ်လၢာ်သးလၢကယုၣ်ကျဲလၢဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဒီးသအဒီး တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစုၣ်,တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါဒီးရၢလီၤတၢ်ဟ်ဖျါဆူကမုၢ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါဒီးက တိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်လၢပုၤမၤကမၣ်တၢ်အံၤတၢ်ကဟံးဂ့ၢ်ဝီအီၤအတွဲးတအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်မ တၢ်လဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိတ်မုက်ကရၢတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ဒ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢတဖုလၢအဟ့ၣ်တၢ်က ဟုကယၢ်ဒီးတၢ်မၤစုၣ်ဆူပိတ်မုက် ဒီးဖိသၣ်လၢပုၤလီၤဒုလီၤတဖၣ် အအိၣ်လၢအပၣ် ယုၣ် ဒီးပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူခိၣ်တကးစးထီၣ်လၢပဒုးအိၣ်ထီၣ် ပတၢ် ကရၢကရိလၢအပူၤကွံၢ်အနံၣ်(၇၀) နံၣ်လံၤလံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံးထွဲကွံၢ်ထွဲပတီၢ်လၢပ ဟ့ၣ်အီၤအံၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်အိၣ်ယၢ်အိၣ်ဒီးပုၤအပတီၢ်ထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်သ

နက်ကု ပိပ်မုန်လအအိန်လတ်ကိတ်ခဲအပူတဖန် ထိဘိတ်ဟုန်အိတ်အိန်ကဒု လာ
အးပူလအမုန် ပုတတအအး မုတမုန်ခိန်နီအအးန့လီ. စးထိန်လ ၂၀၀၁နံ ဝဲလဲလဲ
လာဒဲကဝီတဖန်အပူ, ကညီပိပ်မုန်ကရုစးထိန်ပအုတ်တိတ်ကျဲလအ အဘိတ်ဆိန်
ထွဲအိတ်လအမုန် “ဟံနီအိန်ကဒု” တိတ်တိတ်ကျဲလအအိန်ဒီးအတ်ပညိန်လတ်ကမဂု
ထိန်အါထိန် တိတ်ဟုန်တဆိန်ထွဲမစာဆူ ပုတုတ်ဘိတ်တဖန်အအိန်ဒီး မဒိန် ထိန်ပ
တိတ် ဟူးတိတ်ဂဲလအ ကဒိသအဒီး ခိဆတ်မူးဘိတ်ယး သွံနီထံမုန်ခွါတစုဆုန်ခိန် တကး
တဖန်န့လီ. ၁၂၀၁၇နံအပူပကုကျဲဘိတ်ကုပတ်သုန်ထိန်ဆိလီဒီးမဘိတ်ကုပ
တိတ်ပအုတ်ရဲ ကျဲဒီးကျိန်စုတ်မစာလအ “ဟံနီအိန်ကဒုတိတ်ကျဲ” လာဒဲ ကဝီလအ
အိန် လက်ကိတ်တိတ်, ကိတ်ပယိတ်ကိတ်ဆဒီး ပိပ်မုန်တိတ်ဒိသအတ်ဖဲတိတ်မ လက်ကိတ်သူလ
အပူန့လီ. ပသုန်ထိန်န့ပတ်မရဲကျဲ လအဂံဆုန် လပပ်ယုဒီး ပုမတ်ဖိလ
အိန်ဒီးတိတ်သုတ်ဘိတ်, ပုတတတိတ်ခိဆတ်ကျိအကျဲ, တိတ်ဖဲတိတ်မအလံနဲကျဲဒီးတိတ်
ကုန်ဘိတ်ကုန်သုအလံပီးလိတဖန် လတ်ဟုန်တသုန်ညါနီဟ် လပပုတတအပူ
န့လီ. လတဘျးနံအတိတ်ပူကညီပိပ်မုန် ဒုတ်လအကအိန်ဒီးတိတ်ဆိန်ထွဲမစာ, တိတ်
မသကိတ်တိတ်ဒီးတိတ်ဒိသအတ်ပိပ်မုန်လအဂုဒိန်ထိန်န့လီ.

တိတ်ကတိတ်နီခဲတိတ်မုန်တိတ်မအဂုခိန်သုတ်တခါ, စးထိန်လတ်လဲစာပိပ်မုန်
လာသဲစးမုတမုန်တိတ်အိန်ဆုန်အိန်ချ အလီ. ဒီးဆုတ်မသကိတ်တိတ်ဒီးပုတတလတ်ပိပ်မုန်
တိတ်ကရုကရိလအအိန်လက်ကိတ်ပယိတ်အပူ, တိတ်ဟုန်တဆိန်သနဲ လတ်ကမဂု ထိန်
သဲစးတဖန်ဒီးဖိလစံတဖန်လတ် တိတ်တိတ်တြိအတ်သုန်ထိန်ဆိလီအပူန့လီ. ပ
တိတ်တိတ်ကျဲ လတ်မစာအိတ်အဲ ပညိန်ဒုထဲဟံနီအိန်ကဒု ဒီးတိတ်မစာလတ်ဟံနီဘိတ်
ဆိန်ပမလဲထိန်ပတ်ဟူးတိတ်ဂဲလအပုတုတ်ဘိတ်တိတ်အတ်ဟုန်ခိဟုန်နီတိတ်ရဲတိတ်
ကျဲလတ်ဟုန်အစူးလတ် ပုတုတ်ဘိတ်ဖိတဖန် ကထိန်လိတ်သးဒီး ဆိန်ထွဲလိတ်သးယံ
ခိယံခိန့လီ. ကိတ်နံဒဲပမတ်တိတ်ပိတ်သကိတ်တနဲလတ်ပုတတ(၇၅၀၀)ဂ လအမုန်
ပိပ်မုန်ဒီးမတ်သုန်ညါနီဟ်အါထိန်ဘိတ်ယးသွံနီထံမုန်ခွါတစုဆုန်ခိန်တကးဒီးအ
ဝဲသုတ်တိတ်ခွဲတိတ်ယတ်တဖန်န့လီ. ပသုဟိန်ခိန်ဒိဘုန်မုန်နဲလတ်အမုန် ၁၆သိတ်ဟူးတိတ်
ဂဲ လတ်ပတုတ်ကွိတ်တစုဆုန်ခိန်တကးထိဒါပိပ်မုန် ခဲနီဖု လတ်ဟုန် တသုန် ညါနီ
ဟ်ဆုပုတတ ၁၀,၀၀၀ဂ လက်ကိတ်နံဒဲစုန်စုန်န့လီ. ပမအါထိန်စုန် ကိတ် တိတ်ဟုန်တိတ်
သုန်ညါနီဟ်ဆုကိတ်တဖန် လတ်ဟုန်တသုန်ညါနီဟ် လတ်ခွါဖိဒီး ပိပ်မုန်ဖိတဖန်
ဘိတ်ယးပိပ်မုန်တိတ်ခွဲတိတ်ယတ်, ဖိသုတ်တိတ်ခွဲတိတ်ယတ်ဒီးဟုန်တိတ်ဂုတ် ကျိဘိတ်ယးတိတ်
ဒီးနီတိတ်ဒိသအဒီးတိတ်တိတ်တြိအကျိအကျဲလဲန့လီ. ခဲအဲပဟုန်တသုန်ညါနီ
ဟ်ဆုပုကိတ်ဖိတနံ ၂,၂၅၀ဂန့လီ. တိတ်အဲမုန်ဒုပတ်ဟူးတိတ်ဂဲလတ်ပမညီနီအိတ်ဒီး
တိတ်မလိလတ်ဘိတ်ယးဒီးပတ်မအတကွိန်န့လီ. မုတ်အရုဒိန်လတ်ပတ်ဟုန်တဆိန်
ထွဲ မစာဒီးတိတ်ကတိတ်နီခဲတိတ်အဲခိဖျိပဒိန် ထိန်ဒီးမဆုန် ထိန်ပတ် ကရုကရိအယိ
န့လီ. တိတ်အဲဒုအိန်ထိန်တိတ်ဆိတ်လဲအဂုလတ်ပပုတတအပူလီဆိဒုတ်လတ်မ

စာပျာတူဘၣ်သွံၣ်ထံးမုန်ခါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ် အဂီၢ်လၢတၢ်ဒီသအဒီးတၢ်ခီဆၢ ကွၢ်ပျာနီၣ်တဂၤ,တၢ်ကရုကရိဒီးပဒိၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၅နံၣ်, အံၤမုန်လၢအမုၢ်ပျာကွၢ်ပျာဟုး လၢခိတၢ်တိၣ်ကျဲအံၤ အိၣ်ထီၣ်လၢဒဲ ကဝီၤခံဘၣ် အပူၤလၢအမုၢ် မဲၤရဲမိၢ်ဒီးမဲၤလးအူန့ၣ်လီၤ. တၢ်တိၣ်ကျဲအံၤဟ့ၣ်ဝဲ တၢ် ကဆဲကဆိအဘိၣ်ဆူအံၤမုန်တဖၣ်အအိၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်မၤလိလၢ တၢ် ကဒုးအိၣ်ဖျၢၣ်ဖိလၢ အပူၤဖျးန့ၣ်လီၤ. အံၤမုန်တဖၣ်မုၢ်ပျာအရူဒိၣ်လၢကညီတတၢ်အပူၤဒီးပျာလိၣ်နီၣ် ကီၢ်လၢပိၣ် မုၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အဂီၢ်လီၤ. ပတၢ်မၤစၢမၤစၢဘၣ်အံၤမုန်သ့ၣ် တဖၣ်လၢကဆဲး မၤ အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်, မိၢ်ဖိဆံးဒီးပိၣ်မုန်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်ဘိၣ်စ့ၢ်ကိး ဟ့ၣ်တၢ်ကဆဲကဆိအဘိၣ်ဆူမိၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဖျၢၣ်ဖိဆံး လၢအပၣ်လုၣ်ဒီးမိၢ်ဒီးဖိ ဆံးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ပစးထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲအံၤလၢဒဲ ကဝီၤ အပူၤဖဲ ၂၀၀၂နံၣ်, ဒီးလၢကီၢ်သုလုၤအပူၤဖဲ ၂၀၀၃နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပပတုၣ်ကွံာ်ပတၢ် တိၣ်ကျဲ လၢဒဲကဝီၤအပူၤဖဲ ၂၀၀၉နံၣ် ဘၣ်ဆၣ်ဆဲးမၤစၢဒီးတၢ် လၢကီၢ်သုလုၤ အပူၤ န့ၣ် လီၤ.

ကညီပိတ်မုန်ကရုတ်ကံစံးတၢ်အတၢ်ဟံၣ်ဖျါတဖၣ်
၂၀၀၄နံၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအဆိကတၢ်တဘျီ-ကညီပိတ်မုန်ကရုလီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါအဆိကတၢ်တဘျီ လၢ အမုၢ်“ တၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘျီ” လၢအမၤနီၣ်မၤဃါဝဲ ပ ယီၤ သး(SPDC)အသုတၢ် ဖီၣ် ဆူၣ်မၤတရီၤတပါတၢ်ဒ်အမုၢ် တၢ်လၢအကဲ ထီၣ်အသး အါ အါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီး အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.
၂၀၀၇နံၣ် ကညီပိတ်မုန်ကရုထုးထီၣ်ရဲလီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါအသိတဘျီလၢအမုၢ်“ ကီၢ်လၢအလီၤပျံၤ လီၤဖုးတဘျီ” ဘၣ်ဃးဒီးပယီၤသး(SPDC) တၢ်မၤဟးဂီၤပျာဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအဆဲး မၤအသးလၢကညီပိတ်မုန်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဖဲ ၂၀၁၀နံၣ်န့ၣ်ကညီပိတ်မုန်ကရုထုးထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါလၢအမုၢ်“ ဟးဝူၤဝီၤလၢဒီကန့ၣ်ကျါ” ဘၣ် ဃးသဝီသးပျံၤမုၢ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ပယီၤသးတဖၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအီၤန့ၣ်လီၤ.
ဖဲ ၂၀၁၅နံၣ်လၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၅သီအနံၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်တၢ်ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါပိၣ် မုၢ် အမုၢ်နံၤန့ၣ်. ကညီပိတ်မုန်ကရုထုးထီၣ်တၢ် ဟံၣ်ဖျါအသိတဘျီ လၢ အမုၢ်“ အံၤသုၣ်လၢတၢ်ပူၤ လီၢ်အဖီခိၣ်” တၢ်တိၣ်တၢ်တြၢအစၢဒီးသွံၣ်ထံးမုန်ခါတၢ်စုဆူၣ် ခိၣ်တကးတၢ်မုးတဖၣ်လၢကညီ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤစးထီၣ် ၂၀၁၁-၂၀၂၃နံၣ်
၂၀၂၀ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပိတ်မုန်အမုၢ်နံၤန့ၣ်ကညီပိတ်မုန်ကရုထုးထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါဘၣ်ဃးတၢ်သ့ၣ်ဒု သးဒု,တၢ်တူၢ်တၢ်လဲၤခိဖျိတၢ်န့ၣ်လၢကညီသးပျံၤမုၢ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ အခိၣ်တိမုၢ်ဝဲ “မၤသံယၤ လၢအဝဲသ့ၣ်အလီၢ်” န့ၣ်လီၤ.
၂၀၂၂နံၣ်ကညီပိတ်မုန်ကရုလီၤလံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါဖုၣ်ကိာ်ဘၣ်ဃး“ တၢ်ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ် တကးလၢပိတ်မုန်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ-တၢ်တၢ်တၢ်တဖၣ်လၢပိတ်မုန်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ခိဖျိ တၢ်သဘၣ်ဘၣ်အါထီၣ်လၢကီၢ်သုလုၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

ထံဘံဘံစံ(ТВС)- ထံဘံဘံစံမုန် ကရုအရုဒိန်လကညီပိတ်မုန်ကရုအတတ် အိန်မုအပူစးထိန်လက ၁၉၉၅နံ လံလံနံလီ. ထံဘံဘံစံမုန်ကရုသဘျကရု ခိန် သုန် တဖုလကအမတ်လကဘိကိဘိနဲလကကိဆာအပူဒီး ဟံးမုဒါလကအိန် အ တတ်ဘံဘံစံဘီးဆိန်ထွဲကဝိတပတ်ဆုအတတ်သုန်ထိန်ဆိလီနံလီ. ပဟဲစိန် ပကလုဒီးတတ်လိန်လပပူအတပူလကအဝဲသုန်ကဒိကနိဒီးမလွဲအဂီနံလီ.ပ အိန်ဒီးတတ်အာနီလီတူလိန်တတ်ဒီးထံဘံဘံစံအါဘျိဘိဆိန်ပစံးပတြကဘိအ ဝဲသုန်ဖိလစံလကဟုန်စိဟုန်ကမီးဒီးပကဲပူတတနံလီ.ပကတိနံခဲးတတ်ဒီးလီခဲ က တတ်အဝဲသုန် ညါအာနီ လီ လကဟုန် တတ်မလကဆုပိတ်မုန်ခိန်လကအမတ်ပူဆာ ပူကတိဖဲကညီပိတ်မုန်ကရုအပူလကဒဲ ကဝိနံလီ.တတ်အံမလကဘိကညီပိတ်မုန် ကရုခိန် နတ်တဖုန်အဟံဖိယိဖိဒီးသုဆဲးမလကလကပူတတအပူနံလီ.ထံဘံဘံစံ မလကစုန် ကီးကညီပိတ်မုန်ကရုတတ်တိကဲတဘျးခါလကတဘျးနံ အတိပူဒ်အမုန် တတ်မလကပခိန်နတ်တဖုန်.တတ်ဟုန်ပူတတကမလကလကအနီကစိမုန်တတ်အရုဒိန်လက ညီပိတ်မုန်တတ်ဒိန်ထိန်ထိအဂီနံလီ.ဒဲကဝိအကလကဟိန်ခိန်ချအံတတ်သုန်ထိန်ဆိ လီ အီလီဆိဒီးညီနတ်တတ်ပဆု အီလကဘိမုန်စုဖိန်ကရုတဖုန်မုတမုန်ထံဂုကိဂက မုန်သဘျကရုတဖုန်ဒီးတမုန်လကဘိကိဘိနဲအနီကစိပဆုဝဲဒ်ဘိ.ပသုန်ညါ ဘိ လကထံဘံဘံစံမလ တတ်အ ကျဲအံမလကထိန် ပတတ်တူတတ်နီခိန်တတ်ကဲဒီး တတ်က တဲကတိဟံသးလကတတ်မုန်တတ်ခုန်အဂီနံလီ.

ကညီပိတ်မုန်ကရုနဲပခိန်နီစံးဖိရုစုန်အံတတ်ဆုထိန်အမံပုန်ယုန် လက ၂၀၀၅နံ “ပိတ်မုန်၁၀၀၀ကလကတတ်မုန်တတ်ခုန်အဂီ” ပူဟူးဂဲဖိတဖုန်လကအဟဲလကထံ ကိ ၁၅၀ဘုန်ဒီးတတ်ဆုနံလီအမံလက (2005 Nobel Peace Prize) ၂၀၀၅နံနီဘိ တတ် မုန်တတ်ခုန်ခိန်ဖးနံလီ.ဖဲ ၂၀၀၇နံအပူအဝဲဒီးနံဘိဖုန်ထိန်ဟိန်စ ထာပူ ဟိန်ခိန်ဖိတတ်မလကပီ (Perdita Huston Human Rights Award) လကအဝဲအတတ်တိခိန်ရိန် ဖဲ မလကကညီပိတ်မုန်ဒ်သီးကဒီးနံဘိ ဂံခိန်ထံးတတ်ခွဲးတတ်ယတ်တဖုန် အဂီ နံ လီ. လကလီခဲကတတ်ပခိန်နီစံးဖိရုစုန်အံဘိတတ်ယုထာထိန်အီလကခုန်အဲယုန်-ကညီ ဒီးကလုန်စုဖိန်ကရုအနဲခိန်ခိန်ကျိဒီးအဝဲဘိဟံတုန်ကွံကညီပိတ်မုန်ကရုတတ်ဖဲး တတ်မလကလီ. အဝဲမုန်ပိတ်မုန်အဆိကတတ်တကလကနံဘိနဲခိန်ကျိအ လီဒီးမလ စက တိခိန်ရိန်မဲကရုနံဖဲတတ်ဆိတလဲဟဲနံလီသီသီဖဲ ၂၀၁၀နံအံနံ လီ. ဒ် ခုန် အဲယုန်-ကညီဒီးကလုန်စုဖိန်ကရုခိန်နတ်ကအသီးအဝဲမလကထိန်ပူတတတတ်ပု ယုန်မလကကိးတတ်ဒီးဂံခိန်ထံးကရုတတ်ပုယုန်မလကကိးတတ်ဒီးမလကထိန် တတ်ဆိန် ထွဲ မလကကညီဒီးကလုန်စုဖိန်ကရုနံလီ. အဝဲမလကဆိတလဲနံလဲလကတဲကညီ ကျိ လကခုန်အဲယုန်တတ်အိန်ဖျိပူဒီးလံလဲ လကတတ်ကွဲးအီတဖုန် နံလီ. အဝဲ ဘိ တတ် ယုထာထိန်အီလကတိခိန်ရိန်ခိန်နီဒိန်ထိခါစး (Senior delegation) လက က လုန် နုန်၂၁ဖုခါစးဖဲတတ်မုန်တတ်ခုန်အကျဲအသိးထိန်အသးနံလီ.





သရုပ်မုက်စုစုပုံလးအတက်လဲခီမျိုးကညီပိတ်မုက်ကရု

ယစးထီၣ်န့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိတ်မုက်ကရု စးထီၣ်ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကဒါ က့ၤအီၤဖဲၤၤၤၤန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိတ်မုက်ကရုခိၣ်န့ၣ်, ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲလီၤက ရုကရိထီၣ်ပိတ်မုက်ကရုလၢသ့ၣ်ပတီၢ်လၢထူဝါလုၢ်ဒီးပုၤလၢဟၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်စကီၤ လၢၢ်တီလၢအ မ့ၢ်ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်- တၢ်ကရုကရိဝဲၤကျိၤမုၢ်ဒါခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သီပိတ်မုက် ကရုအဆၢကတီၢ်တၢ်ယုထၢန့ၣ်တမ့ၢ်လၢတၢ်ဖးခူသ့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒုၣ်လၢတၢ်ဆုၣ်န့ၣ်မၤစၢန့ၣ်လီၤ. ပ ဒိၣ် စ ကီၤ လၢၢ် တီဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဟ်သးလၢမတၤ ကမ့ၢ်ပိတ်မုက်ကရုခိၣ်, ဒီးပုၤ ဆုၣ် န့ၣ် လီၤ လၢ ယၤဒီးသရုပ်မုက်မဲၢ်ကံၢ်ဖိ လၢအမ့ၢ်မၤသုးခိၣ်အါစဲး မၤစၢဒီး ပုၤအါ ဂၤဘၣ် သ့ၣ် ဘၣ် သးဝဲအယိဘၣ်တၢ်ဟ်ကံၢ်ဟ်ကျၢၤယၤလၢယၤကကဲထီၣ်ပိတ်မုက်ကရုခိၣ်လၢထူဝါလုၢ်သဝီ



န့ၣ် လီၤ. လၢယစးထီၣ် မၤကညီပိတ်မုက်ကရုတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မၤတမံၤလၢၢ်လၢမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ယဖိအပၢ် မ့ၢ် ပုၤ လၢ အ ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါယၤ, ဆီၣ် ထွဲမၤစၢယၤဒီးဖဲယလိၣ်အတၢ်မၤစၢ ဘျီ လၢလၢန့ၣ် မၤ စၢယၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်စးထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကညီပိတ်မုက်ကရုလၢအပူၤကွံၣ်ဒီးဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ် တၢ် လီၤ ဆီ အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ. မ့ၢ်ယၤန့ၣ်ယဖိအပၢ် ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါယၤထီၣ်ဘိဘၣ်ဆၣ် ပိတ်မုက် အါဂၤ, မိၢ်အါဂၤအဖိအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤ လၢကမၤပိတ်မုက်ကရုတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတအဲၣ်ဝဲ လၢတက့ၤလၢက မၤပိတ်မုက်ကရုန့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢပိတ်မုက်ကရုတၢ်ဖဲတၢ်မၤန့ၣ် အဘျုးတအိၣ်, အခီပညီတအိၣ်အယိတဟ့ၣ်အဖိအမၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကန့ၣ်လီၤမၤတၢ်ဒီး ကီၢ်ဒိၣ်မးလၢနကဖဲသကိးမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကတူၢ်လိၣ်ဝဲန့ၣ် နဘၣ်ကျဲးစး ကိၢ်မၢ်ကိၢ်နါ အိၣ်ဝဲ ဘၣ်ဆၣ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်လဲထီၣ်လဲထီၣ်အဖိခိၣ်ဒီး ပိတ်မုက်ကရု တၢ်

ကျဲးစးအဖီခိပ်ပထံင်ဘၣ်လၢပိပ်ခွါတဖၣ်အတၢ်ထံင်လၢ်ထီၣ်.အမဲၣ်ကပီၤထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဆီၣ်ထွဲဖိမၤလၢပိပ်မုဂ်ကရုတ်ဖံးတၢ်မၤအိၣ်အါထီၣ်ဝဲအယိမ့ၢ်တၢ်သးခုန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဆီၣ်ထွဲကညီပိပ်မုဂ်ကရုတ်ဖံးတၢ်မၤဒီးကရုမိၢ်ပျံၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်တနံၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဘုၣ်ဆီခံဘုၣ်.တဘျီလၢကညီပိပ်မုဂ်ကရုတ်ဒီးတဘျီလၢကရုမိၢ်ပျံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တဘျီန့ၣ်တၢ်တယးလီၤဖဲၤ၂၅ဘးန့ၣ်လီၤ.ပျံၣ်လၢဘုၣ်ဆီတဂ့ၤ.ဘုၣ်ဆီတဂ့ၤထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တုၤအခါဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲလၢစ့အိၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးနီၢ်နီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢကဘၣ်ဘုၣ်ဆီနီၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.တနံၣ်န့ၣ်ဟံၣ်တဖျါကဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်လၢ်ထာလၢ်ယဲၣ်ခဲးလၢတၢ်ကမၤစၢၤပျံၣ်လီၤဒုလီၤတီၤနီၢ်နီၢ်တဖၣ်အဟံၣ်ခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဟးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်လၢတၢ်ကဆွဲကဆီန့ၣ်လီၤ.ထီၣ်ဘိဖဲပိပ်မုဂ်ကရုတ်အိၣ်ဖျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်ယုၣ်ထီၣ်ပိပ်မုဂ်ကရုတ်လၢမၤစၢၤတၢ်.ကလဲၤကွဲးနီၣ်တၢ်ဒီးယၢန့ၣ်ယဘၣ်လဲၤကွဲးနီၣ်တၢ်ထီၣ်ဘိဒီးန့ၢ်ဟံၣ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကွဲးနီၣ်န့ၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ကန့ၣ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်.ကွဲးအိၣ်လဲၣ်အဂ့ၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်တဲန့ၢ်ဟံၣ်ပျံၣ်အယိပန့ၢ်ဟံၣ်ဒီးဖဲပကွဲးတၢ်မ့ၢ်တလီၤဘၣ်န့ၣ်ဘျီပျံၣ်တဘျီယီၤဒီးပန့ၢ်ဟံၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.သရၣ်မုဂ်ဖီရဲၣ်(ဂီၢ်ကွဲးမိၢ်)လၢအမ့ၢ်မၤပဒိၣ်အါသၢၣ်န့ၣ်.သရၣ်မုဂ်ကပီၤစ့ဘးသ့ၣ်စ့ၣ်.သရၣ်မုဂ်အ့ၣ်ဒါတြး.သရၣ်မုဂ်မုရၣ်တီသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤကွဲးနီၣ်ဘၣ်တၢ်ပျံၣ်ယီၤဒီးအိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤအါထီၣ်ကရုတ်အဂီၢ်သဝီတဖျါဘၣ်တဖျါအိၣ်ဒီးအကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး.တၢ်ဘုးတၢ်ထါဒီးတၢ်ဘုၣ်တၢ်ဖီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.သဝီတဖျါဒီးတဖျါန့ၣ်မၤတၢ်လီၤဆီ.မ့ၢ်ထူဝါလူၢ်သဝီန့ၣ်သ့ၣ်ဝဲတကီၤသၣ်ဒီးဆါက့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.လဲၤဟံးန့ၢ်တကီၤဖိလၢသ့ၣ်ထီၣ်.ဟံးက့ၤသ့ၣ်လီၤဘၣ်လဲၤလူန့ၢ်အထံထီၣ်ဘိတုၤအသၣ်န့ၣ်ဟးဆါတနီၤဒီးခိဖျိဆါတချုးတန့ၢ်ကိးဘျီဒီးပျံၣ်အါဂၤတဲတၢ်ဟံးထီၣ်အါမံၤအါမ့ၢ်အယိကစၢ်ပျံၣ်အိၣ်က့ၤလၢဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်လီၤန့ၢ်တခါဘၣ်ဆၣ်သးပျံၣ်နီၣ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဘုးတၢ်ထါတၢ်ကပၤန့ၣ်အဆါကတီၢ်လၢလီၢ်ခါၣ်သးန့ၣ်ပျံၣ်လၢဟံးမ့ၢ်ဒါမ့ၢ်ဝဲသရၣ်မုဂ်မိကိးလၢအမ့ၢ်မၤသးခိၣ်တြးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ထါဝဲထၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်လဲၤဆွဲဆူမၤန့ၢ်ဖျိ.ပိပ်မုဂ်ကရုတ်ဆါတၢ်ပျံၣ်အဖးဒီးပျံၣ်ထါတၢ်စုလီၢ်မ့ၢ်တဂ့ၤန့ၣ်လီၢ်ခါၣ်သးဟံးလီၤဆါတန့ၢ်ဒီးကစၢ်ဘၣ်ပျံၣ်က့ၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

တန့ၢ်တဘျီပဘၣ်ဖီဒုးအိၣ်ပျံၣ်သးဖိသံၣ်ဖိဒီးပျံၣ်ဆူပျံၣ်ဆါလၢအထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဖဲထူဝါလူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤသးလၢကရုၢ်ဒီးဖိအိၣ်တဘျီတကရုၢ်တဘျီတကရုၢ်န့ၣ်လီၤ.ဆါကတီၢ်မ့ၢ်ဘုးထီၣ်ဒီးပျံၣ်ဟးထါတၢ်သးအိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိယိဖိသ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤညါအါတဖျါမ့ၢ်တမ့ၢ်စ့ယဲၣ်ဘးဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢ်ဒ်အတၢ်သးအိၣ်အသိးဒီးဘၣ်တၢ်ဖီထီၣ်ဒၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီးလဲၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပျံၣ်ဆါန့ၣ်လီၤ.ပျံၣ်တနီၤနီၤဟ့ၣ်ဝဲတန့ၢ်ဒီးပျံၣ်တနီၤနီၤဟ့ၣ်ဝဲတမ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးအယိဘၣ်လဲၤခိဖျိတၢ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ.ထူဝါလူၢ်ပိပ်မုဂ်ကရုတ်မၤသကိးတၢ်ဘုးကတၢ်ဒီးယၢဒုၣ်န့ၣ်.လါဟ့ၣ်လူၢ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.ပသ့ၣ်နီၣ်တဘျီဘျီပထၢၣ်ဖျိတၢ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပထိးသၣ်.တကီၤသၣ်.တၢ်ဒီးတၢ်လၢ်လၢဟးထီၣ်လၢကိးပျံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ပိပ်ထီၣ်လီၢ်ပခံဒီးလဲၤဆွဲဆူဒုးအိၣ်သးဖိလၢအူမ့ၢ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဒီးတၢ်လၢ်န့ၣ်ပသးပျံၣ်နီၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.

ထူဝါလူၢ်ပိပ်မုဂ်ကရုတ်ခိၣ်န့ၢ်လၢမၤသကိးတၢ်လၢယသ့ၣ်နီၣ်ဒီးသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲသရၣ်

မုက်ဒွှင်ထူ . သရၢ်မုက်ကူလီအဲၣ် . သရၢ်မုက်ထံခုၣ်ဖီ . သရၢ်မုက်အဲမုက်ဖီမိၢ် . သရၢ်မုက်ထူလုၣ် . သရၢ်မုက်စတဲလုၣ်ထူ . သရၢ်မုက်ကူကူလီဒီးပုၤကိးဂၤမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ . ဝဲပတဲထီၣ်တုၤမဲၢ်ရၤ မိၢ်န့ၣ်ပိတ်မုက်ကရတတ်မၤပိတ်ထွဲအိၣ်အဖီခိၣ် . တၢ်မၤစၢၤလၢဟဲလီၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်မၤပိတ်မုက်ကရၢ်နီၤ လီၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်မုၢ်လၢတလၢဝဲလၢပုၤကိးဂၤအဂီၢ်အယီၤဘၣ်တၢ်နီၤလီၤဆိလၢပုၤနးဒိၣ်တက့ၢ် သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပုၤအဂၤတဖၣ်တဲအါတၢ်ဒီးဟံးဒွှင်ဟံးကမၣ်တ န်သိးအဝဲသ့ၣ်ကတူၢ်လိာ်ဝဲန့ၣ် နဘၣ် ကျဲးစး ကိၢ်မိာ်ကိၢ်နါ အိၣ်ဝဲ ဘၣ်ဆၣ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ တၢ်လဲၤ ထီၣ်လဲၤ ထီၣ်အဖီခိၣ်ဒီး ပိတ် မုက်ကရတတ်ကျဲးစးအဖီခိၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပိတ်ခွါတဖၣ် အတၢ်ထံၣ်လဲၤထီၣ် . အမဲၢ်ကပီၤထီၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ဆိၣ်ထွဲဖိမၤလၢပိတ်မုက်ကရတတ်ဖဲတၢ်မၤအိၣ်အါထီၣ်ဝဲ အယီၤမုၢ်တၢ်သးခုဒီးတၢ် သးမုၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ .

လၢသဝီပုၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးသုသၢဖျၢၣ်အတၢ်မၤလိဒီးမိၢ်လၢကွဲးကညီလံာ် တဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲထီၣ်ဝဲဒီးယနီၢ်ကစၢ်သိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်ဒုၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ . လၢသုးဖိ လဲၤတၢ်မိာ်ညါတဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဖီဆုၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မုၢ် . ဘၣ်ယဲးညၣ်အုၣ် . ကျီၣ်ညၣ်အုၣ် . ယဲၣ်ညၣ် ယုၤ . ကျီၣ်ညၣ်ယုၤဒီးဘၣ်လိစ့ၢ်ကိးမုၢ်ယုၤဒီးဆုၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ . သုးဖိမုၢ်လီၤလၢတၢ်မိာ်ညါဘၣ် တၢ်ဟဲက့ၤစိာ်က့ၤအီၤ . ဘၣ်ဘၢန့ၣ်အဖီကိၢ်ဒီးဘၣ်လဲၤဟံးလီၤအီၤဆူဒဲးဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ . တၢ်မုၢ်မၤလၢ ကပီၤမုၢ်န့ၣ်ဒိၣ်မုၢ်န့ၣ်ထီၣ်ဆၢကတီၢ် ပိတ်မုက်ကရဘၣ်လဲၤမၤစၢၤတၢ်ဒီး လၢသဝီပုၤမုၢ်ဂ့ၤ . လီၢ်ခါၣ် သးလီၢ်ကဝီၤပုၤမုၢ်ဂ့ၤဘၣ်မၤပုၤဂီၢ်တၢ်မၤဒ်အမုၢ် “သးခုယုၣ်ဒ်သိး . သးအုးယုၣ်ဒ်သိး” တၢ်သးခု အမုၢ်တၢ်သးအုးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

ကညီပိတ်မုက်ကရမုၢ်ကရၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်မးဒီးမုၢ်ကရၢ်လၢတဂ့ၢ်ကဒါက့ၤအလီၢ်ခံနီတဘျီ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ . စးထီၣ်တၢ်ကရၢ်ကရီၤလၢတၢ်တအိၣ်နီတမံၤ . လၢတၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဒီးခဲအံၤတုၤလၢတၢ်နီၤ လီၤ တၢ်အကတီၢ်လံန့ၣ်လီၤ . ထၢဖျိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ . တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးခဲအံၤနီၤလီၤ က့ၤ တၢ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤသ့ဝဲဆူပိတ်မုက်ကရတကးဘၣ်ဆူပုၤတတုၤသ့ဝဲအယီၤမုၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဖးဒိၣ် တခါန့ၣ်လီၤ . လၢအပူၤကွံာ်ပိတ်မုက်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်န့ၣ်နီၤလီၤသးစ့ၤဒီး အိၣ်ဒုၣ်လၢဟံၣ် ဘၣ်ဆၣ် ခဲ အံၤပထံၣ်ဘၣ်လၢ ပိတ်မုက်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်န့ၣ်နီၤလီၤသး အါထီၣ်ဒီးတအိၣ်လၢထဲဒုၣ်ဟံၣ်ဘၣ် . အိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢဘျီတကးဘၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢသနၢ်ကိးသနၢ်ဒဲး . လူၤထီၣ်စိတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီး ထီၣ်အသးဒီးပိတ်ခွါတဖၣ်သ့ဝဲအယီၤပစံး လၢမုၢ်ကညီပိတ်မုက်ကရအတၢ်မၤနၢၤတခါသ့ဝဲဒုၣ်န့ၣ် လီၤ . စးထီၣ်သးလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်ဟုသးတဖျီဒီးတုၤယီၤအဆၢကတီၢ်လၢတၢ်နီၤလီၤဟုသးအါထီၣ်အ ကတီၢ်န့ၣ်ပစံးသ့ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ .



လီၢ်ခၢ်သးကညီပိမ်မုန်ကရုတ်ခံစားတစ်
(၃၀.၁၀.၂၀၀၈)



လီၢ်ခၢ်သးကညီပိမ်မုန်ကရုတ်ခံစားတစ်
၂၇-၂၈.၁၀.၂၀၀၈



လီၤဆၢသးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်နံၤပဲၤထီၣ်(၂၅)ဝိတဝီၤ
တၢ်မၤလၢကတိၤကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်နံၤပဲၤထီၣ်(၂၅)ဝိတဝီၤ, ၂၀၁၀နံၣ်



တၢ်မၤလၢကတိၤကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်နံၤပဲၤထီၣ်(၂၅)ဝိတဝီၤ, ၂၀၁၀နံၣ်

ကညီပိ်မုၣ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတၢ်စိၤ



ကညီပိ်မုၣ်ကရၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒိသကိးတၢ်ဂီၤကညီပိ်မုၣ်ကရၢမုၢ်န့ၣ်ယီၣ်(၂၅)ဝိတဝီ



ကညီပိ်မုၣ်ကရၢထီၣ်ကမံးတံၢ်တနီၤဖဲကညီပိ်မုၣ်ကရၢထီၣ်ကမံးတံၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်(၂၀၁၃)န့ၣ်



လီၤခၢၣ်သးကညီပိ်မုၣ်ကရၢထီၣ်ကမံးတံၢ်



ပုဂံဝိဇ္ဇာယာဒီးဒိုင်မိန်ကရုတ်စံနီတဲသုတ်ဘဉ်တဲမလိလပုဟုတ်ဘဉ်သိန်လိအဂီ
မူ-ယူ, ၂၀၀၅ နံနီ



တဲကွဲးလံာ်ပတံ, တဲကွဲးလံာ်ဟ်ဖျါတဲမလိ
၂၀၀၅ နံနီ



Workshop on UNSC resolution 1325



ခိၣ်ဖျါထၢၣ်တၢ်မၤလိ, ၂၀၀၆နီၣ်



ကညီပိမုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤထံၣ်ရီၤကီၢ်သးတၢ်သ့ၣ်ညါ
(၁၆.၆.၂၀၀၇)



တၢ်ဟ့ၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲၤအးပှၤဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်မၤလိ
(၂၀၀၇)

ကညီပိ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲၤ



ကညီပိ်မုၢ်ကရၢစိၤလုၢ်(counselling training) .၂၀၀၇နံၣ်



တၢ်ဆးဒီးတၢ်ဒီးကံၣ်ဒီးဝုၤတၢ်မၤလိ
၂၀၀၈နံၣ်



ကညီပိာ်မုာ်ကရု(Emerging Leaders Program) တၢ်မၤလိ, ၂၀၁၉နံာ်



သရၢ်မုာ်စံးဖိရၢစ့ၢ်လဲၤလိၤဆူပျီၤပုၤလၢတၢ်နီၤဟ့ၢ်လိၤပုၤလိၤအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤစၢၤ.(၂၀၁၇)နံာ်



ကိုးပယိုးတန်ဆီတလဲဒီးကညီပိာ်မုာ်ကရုတန်ဆီတလဲ
(၂၀၁၀-၂၀၂၁)

ပယီသုးအံးဒုးကမကမဉ်ဘဉ်ပုအါမးဖဲအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ဘိးဘဉ်ရုလီၤတၢ်ဆီတလဲဖဲ ၂၀၁၀ခီဖျိပျၢ်ဖျးကွၢ်ဝဲဒီၣ်အိၣ်ဆါစူးကွၢ်လၢဟံၣ်တၢ်ဒုးယၢ်အလီၤယုၣ်ဒီးထံၣ်ရၢ်ကီၢ်သးပုယိၣ်ဖိအဂၤ ဒီးမၤလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ဝဲ ၂၀၀၈ တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တဘျါဆွဲဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဂံၢ်ခိၣ်ထံးဒီးကညီဖိအတၢ်ယုထီၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဒီးသအပတၢ်ဆဲးလၢဒီးတၢ်ကၤဘဉ်ပတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခံခီခံ က ယ တၢ်အၢၣ်လီၤလၢ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးစးထီၣ်အသးဖဲ ၂၀၁၂ န့ၣ် လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်ဒီးတၢ်သးဒုဒီးန့ၣ်လီၤ. ကညီပိၣ်မုၢ်ကရၢစ့ၢ်ကီးစးထီၣ်ဒီးအသးလၢတၢ်အိၣ်သးဖဲ ပညီန့ၢ်မၤတ့ၢ်ဝဲလၢအပူၤကွၢ်အနီၣ်လၢအဆံအသိးန့ၣ်လီၤ.

ကညီပိန်မုန်ကရုဏးထိန်ဟးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢ လိၣ်ဘၣ်တၢ်ကဘျါဆွဲအီၤ ဖဲသိးကကဲထီၣ်တၢ်မုန်တၢ်ခုၣ် လၢအယုၣ်အကၢကသ့အဂီၢ် ဒီးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပိန်မုန်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢအတၢ်ပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ကတိၤတၢ်မုန်တၢ် ခုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကညီကမ္ဗၢလၢသဝီပူၤဒီးဒဲးကဝီၤအပူၤတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဖဲသိးကကၢဘၣ်ပတၢ်အိၣ်မူလၢခါဆူမဲၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိန်မုန်ကရုဏးထိန်မၤ လၢပျဲတၢ်လိၣ်ဒဲးန့ၣ်အသိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပစးထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သူ ထီၣ်တၢ်မုန်တၢ် ခုၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤ (Creating Peace Project) ဒီးဟဆၢပူၤဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢပျီပူၤ ဒီးဟ့ၣ်တၢ်

သ့ၣ်ညါနီၣ်ဟံၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးတၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟဲကဲထီၣ်အသးသ့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရၢခိၣ်နီၣ်ကွဲၣ်ပုၤလၢဖဲလံးပံး ကီၢ်လၢအလဲၤခီဖျိတၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲၤလီၤကံၤလိာ်သးအံၤလၢအဖုးပၣ်ယုၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢဖဲဝုၣ်မ့ၢ်နီၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိာ်အံၤ ဟ့ၣ်အါထီၣ်ပုၤတၢ်သ့ၣ်ညါလၢ ပကကတၢ်န့ၣ်ခဲးတၢ်ဘၣ်ယး ကမျၢၢ်တၢ်ကွၢ်စူၣ်ကယၢ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအကျိၤအကျဲၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရၢကွဲးပတြီၣ်တၢ်အကျဲၤလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢအမူအဒါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်- ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢတခီ ဖုးအိၣ်ထီၣ်သးတၢ်ကွၢ်စူၣ်ကယၢ် တပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ. ပတုၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်ကွၢ်စူၣ်ကယၢ်လၢအသဘူၤ လၢတၢ်မၤအိၤလၢကမျၢၢ်ကဖုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလၢအကၢ်ကျၢၤဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. ပုၤသ့ပုၤဘၣ်လၢအဂၤတဖၣ်တခီဟ့ၣ်တၢ်မၤလိာ် ဆူ ခိၣ်နီၣ် တဖၣ်လၢကအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ကတၢ်န့ၣ်တၢ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး ခၢၣ်စးတဖုးဘၣ်တၢ်ဆူအိၤဆူအါရံၤလဲကလံးစိး လၢကမၤလိာ်ဘၣ်ယး (Good Friday Agreement) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မၤစၢဘၣ်ကညီပိပ်မုန်ကရၢလၢကကတဲာ်ကတီၤအသးလၢခါဆူမဲၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထံၤဂုၤကီၢ်ဂၤအကျိၣ်အစုလၢ အါထီၣ်အါထီၣ်သးအသးဆူ ကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီးထုးယံၤအသးဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲၤဒဲ ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်ဒီးထံၤဂုၤကီၢ်ဂၤမျၢၢ်သဘူၤ ကရၢ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး တၢ်တၢ်တၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢ ကယုၤအါထီၣ်ကျိၣ်စု လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပထံၣ်ဘၣ်လၢကွီၤ. ကသံၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢအဂၤတဖၣ်တၢ်မၤစၢလီၤအိၤမ့တမ့ၢ်ပတုၣ်ကွၢ်အသးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်ပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်မၤစၢတၢ်အိၣ်လၢအံၤတၢ်ထံၣ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပတုၣ်စ့ၢ်ကီၢ်ဖိသၣ်ဆံးကတီၤဆိကွီၢ်မုၢ်ဆါခိတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်မၤစၢလီၤတၢ်အိၣ်မိၢ်ပုၤလၢအမ့ၢ်ဟုးသးလၢတလၢၤၤၤကံၤလိဆူတလၢၤၤၤကံၤလိဆူပုၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤတဂၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟုးသး တလၢၤၤၤကံၤလိအံၤတလၢလီၣ် လၢပုၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤတဂၤ ကအိၣ်မူဘၣ်အဂီၢ်မုၢ်လၢတၢ်အိၣ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပိးအလီၤလၢဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲၤ ဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၤလၢအပူၤကွၢ် လၢတၢ်ကဘျီဂုၤထီၣ်က့ၤဟံၣ်ယီၤ (ဟံၣ်ထူၣ်,ဝၣ်ဒီးလၣ်တဖၣ်)တၢ်မၤစၢလီၤအိၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုန်ကရၢထံၣ်လၢပယီၤသးအံၤမၤအါထီၣ်အသးဒီးမၤလဲၢ်ထီၣ်အသးဒီး မၤဂုၤထီၣ်အသးကလၢတဖၣ်လၢကလုာ်ဖျိၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤဒီး လၢကီၢ်ဒီတဘျီ ဖဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၢ်နီၢ်တခီကီၢ်သုလုၤအံၤတအိၣ် ဘၣ်လၢဒိၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်ပဒိၣ်တၢ်ပအဖီလၢနီတဘျီဘၣ်. တဒ်သိးဒီးကီၢ်ပယီၤတၢ်လီၢ်အဂၤတဖၣ်ဘၣ်. ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်- ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤအံၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ (GAD) လၢအမ့ၢ် (ထွၤအိၣ်) တၢ်ပတၢ်ပြးဝဲၤကျိၤဒီး ထံဆၢကီၢ်ဆၢ ဂုၢ်ဝီတၢ်ပအဖီလၢ ဒီးဝဲၤကျိၤခံဘိလၢာ် ၁၀၀ မျး ကယၤအံၤမ့ၢ်ပုၤယီၤသးပဘၣ်အိၤန့ၣ်လီၤ.

“ဖဲပယီၤသးပတၢ်အခါ, ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ပုၤတၢ်မၤဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤပွဲၤက့ၤအ

လီၤဒီးလီၤခါၣ်သးကရု လာအစိကမီၤခိၣ်လာ ဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလာပယီၤသးန့ၣ် လီၤ. တၢ်ပၤတၢ်ပြဲးဝဲၤကျိၤထီၣ်ရီၤ (GAD) အံၤ ကၤဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲၣ်တၢ်စိတၢ် ကမီၤတုၤလီၤဆူတၢ်ပၤတၢ်ပြဲးဆံးဆံးဖိလၢထံၣ်ကီၢ်အနၢၣ်ထံးခဲလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ် ပၤတၢ်ပြဲးဝဲၤကျိၤအံၤအိၣ်လၢ ထံၣ်လီၢ်ကီၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤကျိၤခိၣ်အဖီလၢ, ဒီး ၂၀၀၈ တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ပၤဖျါဝဲအသိး မ့ၢ်ဝဲဒၣ်သးခိၣ်ကျိၢ်ဒီး တၢ်ဒီသၤဝဲၤ ကျိၢ် ဒီး ထံ ဆၢကီၢ်ဆၢဂ့ၢ်ဝီၤစ့ၢ်ကီၢ်ပုၤအခိၣ်မ့ၢ်သးခိၣ်ကျိၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤသးခိၣ် ကျိၢ်စိရီၤမ့ၢ်အိၣ်လဲၣ်အံၤကၤဘၣ် ပဒိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်တုၤ လီၤလၢကရုၢ်ဒီး သဝီပတီၢ်, ဖဲလၢ(NLD) မ့ၢ်ကဲထီၣ်ဒၣ်လဲၣ်ထံၣ်ကီၢ်ပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ”အုၣ်ယၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ကစီၣ်ဖျၢၣ်အါရံၤသီ, ၂၀၁၆န့ၣ်, တၢ်စိတၢ်ကမီၤခဲလၢန့ၣ်(GAD) တၢ်တၢ် တၢ်ဒီပဒိၣ်လၢအထီၣ်သီတဖၣ်”

ထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤပုၤတတၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ပၤသး ဘၣ်သးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီတဖၣ် အံၤ ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်လၢအဂုၤလၢတၢ်ဆိတလဲသးလၢကမ့ၢ်ပယီၤသးတဖၣ်တဖၣ်အံၤ ဆူဒိၣ်မိၣ်ကရုၣ်စံၣ်နီၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်ယုထၢဒီးဒိၣ်အိၣ်ဆါ စူးကွံၣ် ဘၣ်တၢ်ယု ထၢ အံၤဘၣ်ဆၢၣ် ပယီၤသးအိၣ်ဒီးဒီးတၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢထံၣ်ကီၢ်ဒီတဘျီအပူၤ ဒီး လၢကီၢ် ဆၢတဖၣ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ.

ဒဲကဝီၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်- ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢအံၤဖဲလၢအီၤကူၢ်, ၂၀၁၆ န့ၣ် န့ၣ်ပုၤနီၣ်ဂံၢ်လၢအအိၣ်လၢဒဲကဝီၤ ၉ဘျီအပူၤအိၣ်ဝဲ ၁၀၃,၀၀၀ ဂၤလီၤ စုၤဝဲတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ကမ့ၢ်သဘျူ ကရုလၢအမၤတၢ်လၢဒဲကဝီၤအပူၤတဖၣ်, တနီၤမၤတၢ်အ န့ၣ် ၂၀ ဘျီၣ်, သးကွံၣ်အကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢဆူကီၢ်ပယီၤပုၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်အဝဲၤဒီးဖဲဝဲတကူၢ်အ ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အစၢလၢအဟဲထီၣ်လၢ တၢ်ဒီၣ်တဲၣ်ကွံၣ်တၢ်မၤစၢတဖၣ်အံၤ ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ် ခဲဖိတဖၣ်ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲတကတီၢ်ယီၤတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအိၣ်စ့ၢ်ကီၢ်လၢတၢ်ကဆုၤက့ၤကဒါ က့ၤအဝဲသ့ၣ်ဆူကီၢ်ပယီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၀- ၂၀၁၁ န့ၣ်တၢ်ဆုၤက့ၤပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတၢ် ရဲၣ်တၢ်က့ၤတဖၣ် တၢ်စးထီၣ်မၤအီၤအိၣ်မး လၢကရုတဘျုးဖုန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအတီခိၣ် ရဲၣ်ခဲတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအံၤမ့ၢ်ပုၤမၤစၢတၢ်, ထံၣ်ဂုၤကီၢ်ဂၤကမ့ၢ်သဘျူ, ဘီမုၢ်စၢဖိၣ်ကရုဒီး ပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံးဂံၢ်ထံးဘါလၢ ကဒုးပၣ်ယုၣ်ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢပုၤတတၢ်ပုၤ, ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲခိၣ်နီၢ်ဒီးတၢ်ပၤတၢ်ဆုၤအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအသးအံၤ အိၣ်ဒၣ်တဆံးတ က့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယုလံ ၂၀၁၆န့ၣ်, (UNHCR) ဘီမုၢ်စၢဖိၣ်ကရုလၢပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ အ ဂီၢ်ဘိးဘၣ်ဒီသါ လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်တဲသကိးပုၤနီၣ်တဂၤလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ် “တၢ်က့ၤကဒါ က့ၤလၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်သးဆူၣ်လီၢ်ခါၣ်သး” (Voluntary Repatriation Centers” လၢဒဲကဝီၤ ခဲလၢန့ၣ်အပူၤ အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်လီၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်က့ၤပၤအီၤလၢဒဲ ကဝီၤတဘျီဘၣ် တဘျီစုၣ်စုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒဲကဝီၤကမံးတံၢ်, ကညီဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲကမံးတံၢ်တဖၣ်တၢ် တယုန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်တဒုးသ့ၣ်ညါအီၤတၢ်ဂ့ၢ်တချုးဒီးလၢတၢ်ဒီသါလီၤ



တၢ်အံၤဒၣ်လဲၣ်ဘၣ်. လီၤကၢ်ဒ်သီးတၢ်ဒဲအဝဲသ့ၣ်အမၤဒီးတၢ်ဟံၣ်ကွၢ်အီၤလၢတၢ်ချၢလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤဒီး တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်တုၤလီၤပာ်အီၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤလၢ အတအိၣ်ဒီး ပတၢ်သ့ၣ်ညါဆိတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သးဒိၣ်ဒီး တၢ်သးဘၣ်တံၢ်တံၢ် လၢယူၣ်အဲၣ်အ့ၣ်စံၣ်အၣ် (UNHCR) ရ့ၤလိာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒ်အံၤအယိၤလီၤ.

ကညီပိတ်မုက်ကရ၊ စးထီၣ်ပၣ်ယုာ်လၢတၢ်ဒုးန့ၢ်တၢ်လၢ ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိက
လုာ်ကပၣ်ယုာ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဖဲ ပမ့ၢ်အိၣ်ဒၣ်လဲၣ်ဒီးတၢ်
ဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်လၢပူၤဖျဲးဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပမၤ
တၢ်ယိၣ်သ့ၣ်ညါလၢဒဲကဝီၤဖိဘၣ်ယးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်
က့ၤ ကဒါက့ၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤစၢၤဘၣ်ကညီပိတ်မုက်ကရၢလၢ က ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်
လၢတၢ်ထံတဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢအကယၤလၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ (UNHCR)
က မျၢၢ်သဘျၢ ကရၢတဖၣ်ဒီးထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤချၢစးတဖၣ်အမဲၣ်ညါ န့ၣ်လီၤ. ပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်
ခဲ တဖၣ်တနၢ်န့ၢ်တၢ်ထံၣ်ဘၣ်ယးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအံၤဘၣ်. ကညီ ပိတ်မုက်ကရၢ ယုာ်ဒီး
ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢဒုးအိၣ်ထီၣ်ဆ့ကၤယုာ်လၢအကွဲးလၢ “ပနီၢ်ကစၢ် မ့ၢ်တပၣ်ယုာ်ဘၣ်ဒီး
တၢ်တဘၣ်တဲပဂ့ၢ်ဘၣ်” (Nothing about us Without us) ဒ်အမ့ၢ်ခဲၣ်ဖုတၢ်ပီးတၢ်လီတ
ခါန့ၣ်လီၤ.

မကဦးအသိတခါ,ပိဏ္ဍိတဖဉ်တၢ်တဖုးပဉ်ယုာ်အီလၢတၢ်အကျိအကျဲစးထီဉ် လၢတၢ် ဟံလီတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲးဦးတၢ်မတၢ်ဆၢတဲာ်လၢ တၢ်တၢ်ပိဉ်တဲသကိး ဘဉ်ဃးဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတၢ်က့ၤကဒါက့ၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မုဉ်တၢ်ခုဉ်အကျဲအပူၤဘဉ်.ပိဏ္ဍိတဖဉ်မ့ၢ်တပဉ်ယုာ်ဘဉ်ဦး ပုဂံၢ်ဝီဦးထံရံၢ်ကီၢ်သးတၢ်ဂံၢ်အါမးဘဉ်တၢ်က့ၢ် ကဟံ အီဦးတၢ်

ခွဲးတံယာ်လာတံကဒုးအိတ်ထိတ်တံမုက်တံခုတ်လာအယုတ်အကအံကလီၤစုၤဒိတ်ဒိတ်မုက်
မုက်န့ၣ်လီၤ.ပုၤဘၣ်ကိတ်ဘၣ်ခဲဖိလာအအါတတုၢ်ဘၣ်ပုၤဖျဲးလၢကကုၤကဒါကုၤဘၣ်.ကညီ
ပိတ်မုက်ကရုတ်စံး.ကညီဘၣ်ကိတ်ဘၣ်ခဲကမံးတံၢ်ခါစံး.ဒဲကဝီၤကမံးတံၢ်ဒီးဂံၢ်ခိတ်ထံး
ကရုတ်ဒုးအိတ်ထိတ်တံန့ၣ်ကျဲၤ လၢအပတ်လီၤအီၤလၢ ပအဲၣ်ဒီးထံၣ်တံကုၤကဒါကုၤဒဲလဲၣ်
န့ၣ်လီၤ.လံာ်တဘျီအံၤတံကိးအီၤလၢပုၤတံၢ်ခိတ်ရိၣ်ခဲဘၣ်ကိတ်ဘၣ်ခဲတံကုၤကဒါကုၤ
တံကတဲၣ်ကတီၤအလံာ်န့ၣ်ကျဲၤ. လံာ်အံၤပတ်ဖျါထီၣ်ပုၤဘၣ်ကိတ်ဘၣ်ခဲတံၢ်ခိတ်ရိၣ်ခဲတံ
ကုၤကဒါကုၤန့ၣ်လီၤ.မုက်ခိတ်ခါလၢအရုၤဒိတ်တခါလၢတံကတီၤန့ၣ်ခဲးတံၢ်ခိတ်ဖျါအပတ်ဖျါထီၣ်
ဆံ့ဆံ့ပုၤဘၣ်ကိတ်ဘၣ်ခဲဖိအတံထံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်ဒီးထံၣ်ဘၣ် တံမုက်တံခုတ်အတံလဲၤကျဲၤ လၢအကဲဘျုး
လၢပုၤတုၢ်ဘၣ်တံလၢတံသဘံဘၣ်လၢကိၢ်ပယီၤအံၤအယိကိးကဒဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပနာ်
လၢထဲဒဲတံမုက်တံခုတ်တံလဲၤကျဲၤ လၢပနာ်ယုတ်ထဲဒဲပဒိတ်ဒီးသုးဒီးပိတ်ခွါဒိတ် အံၤအက
တံကလီၤပျီဝဲန့ၣ်လီၤ. တံမုက်တံခုတ်ကယုတ်ကဲအဂီၢ်, ပုၤလၢအတုၢ်ဘၣ်တံသဘံ
ဘၣ်တဖၣ် အတံလဲၤခိတ်ဖျါဒီးတံတုၢ်ဘၣ်တဖၣ် တံကဘၣ်နာ်ဟူအီၤဒီးဘျါဆဲးအီၤန့ၣ်
လီၤ. ပိတ်မုက်ကဘၣ်ပနာ်ယုတ်လၢလၢပျဲပျဲ လၢတံဆၢတံကိးပတီၢ်ဒဲးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ
၂၀၁၆ နံၣ်အပူၤ အဲၣ်အဲၣ်လဲၤဒိတ်(NLD) ဒုးအိတ်ထိတ်ကုၤကမံးတံၢ် လၢတံမုက်တံခုတ်အ
တံလဲၤကျဲၤလၢအဘၣ်တံသ့ညါတုၢ်အီၤလၢ(MPC)လၢအအိတ်လၢပယီၤသုးပဒိတ်တံပၤအ
ဖိလၢန့ၣ်လီၤ.ကမံးတံၢ်အသိတဖုအံၤတံကိးအီၤလၢဒိကလုာ်တံကုၤယုတ်ဖျါဒီးဒီးတံ
မုက်တံခုတ်လီၤခါသး(National Reconciliation and Peace Centre-NRPC)ကိးဝဲပုၣ်လိာ်
၂၁ နံၣ်ယၢဖျိတ်တံမုက်တံခုတ်အတံအိတ်ဖျိတ်ဖးဒိတ်ဖဲ ၂၀၁၆ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဆဲးလီၤ
မံၤလၢထံကိၢ်ဒီးဘၣ်တံပတုာ်တံခဲးမုက်ဂုၤတဆဲးလီၤမံၤဘၣ်မုက်ဂုၤတံကွဲးအီၤဒီးပုၤလဲၤ
ထီၣ်တံအိတ်ဖျိတ်ဖးဒိတ်အါမးဘၣ်ဆၣ် တံတဲသကိးဒီးတံပတ်လီၤတံရဲၣ်တံကုၤ တ
အိတ်နီတခါဘၣ်. တံအါၣ်လီၤသးအိတ်လၢတံကဒုးပနာ်ယုတ်ပိတ်မုက်လၢတံ မုက်တံ ခုတ် အ
တံလဲၤကျဲၤအပတီၢ်တဖၣ်အပူၤဒီးပိတ်မုက်တံပနာ်ယုတ်တံ ၃၀ မျးကယၢ အံၤတံ အါၣ် လီၤ
တုၢ်လိာ်အီၤဘၣ်ဆၣ်.တံအါၣ်လီၤအံၤတံမၤလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်အီၤတအိတ်နီတဘျီဘၣ်.က
ရုၢ်ဘျုးဝဲလၢအမုာ်(Alliance for Gender Inclusion in the Peace Process -AGIPP)သိာ်မ့ၢ်
လၢမုာ်ခွါတံပနာ်ယုတ်လၢတံမုက်တံခုတ်တံလဲၤကျဲၤအံၤဘၣ်တံဒုးအိတ်ထိတ်အီၤအိတ်ဒီးအ
တံပညိာ်လၢကဒုးပနာ်ယုတ်အါထီၣ်ပိတ်မုက်လၢတံမုက်တံခုတ်အတံလဲၤကျဲၤအပူၤဒီးအဝဲ
သ့ၣ်တံပတ်ဖျါဒီးတံပတ်ထံနီၤဖးလၢပိတ်မုက်တံ ပတ်ယုတ်မၤသကိးတံဒီး မုက်ခွါတံပတ် ထံ
နီၤဖးမုက်တံပိတ်လီၤအကျဲဘျုးတခါလၢတံကသုၤအီၤလၢတံကတီၤန့ၣ်ခဲးတံၢ်အဂီၢ်န့ၣ်
လီၤ.

အဲၣ်အဲၣ်လဲၤဒိတ်(NLD) ပဒိတ်ထီၣ်သီအံၤဂုၤဒိတ်န့ၣ်ဒီးပဒိတ်လၢအပူၤကွံာ်တဖုန့ၣ်
လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပယီၤသုးအံၤတအိတ်လၢပဒိတ်ထီၣ်သီတဖုအံၤအတံပၤအဖိလၢဘၣ်.ဒဲညီ
န့ၣ်အသိးအဝဲသ့ၣ်တံခိတ်ခိတ်ဟံးမူဒါတအိတ်ပုၤအဖိခိတ်နီတဂၤဘၣ်.ပယီၤသုးတံသ့ဝဲ

မုန်ကျီဝဲကွက်တံလဲထီၣ်လဲထီတံမံအံၤ တံတုအါထီၣ်ကျဲမုန်ဒိၣ်တဖၣ်လၢ ပယီၤသုး တံန့ၣ်လီၤအဖီလၢ လၢကလုာ်ဖျါဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ ဖဲလၢ တံဒုးတံယၤ မုန်အိၣ်ဒၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ.တံမၤသကိးတံဒီးတံဆိကမိၣ်န့ၣ်တံလၢလီၤကဝီၤတံဘၣ်သးမ့တမ့တံသး လီၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီးတံမၤအကျိၤအကျဲလၢပုၤလီၤကဝီၤဖိကတီၣ်ထီၣ်အတံကဒုးကဒုၣ် အံၤတအိၣ်ဘၣ်.တံအိၣ်ကဘျဲးကဘျဲးတဖၣ်အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်ကွၢ်လၢတံအမဲၣ် ဖံးခိၣ်တခီအိၣ်ဖျါဒီးသိးတံအဲၣ်ဒီးမၤစၢၤတံလဲထီၣ်လဲထီမ့တမ့ၢ်ဟဲ ကွဲ န့ၣ်လီၤ လီၤ ခါၣ်သးပဒိၣ်ဆူတံလီၤလၢတံယၤထံးဘၣ်ဆၣ်နကထံၣ်ဘၣ်ပယီၤသုးတံအါထီၣ်အ ဂံၢ်ဘါ. တံဆိၣ်တံမၤနၢၤတဖၣ်ဒီးတံကၢၤယၢ်ဘၣ်တံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မုန်ကျဲတဘိလၢ တံဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ကွၢ်ကလုာ်ဖျါဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်ချ့ချ့လၢ အစး ထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တံသ ဘၣ်ဘၣ်လၢကလုာ်ဖျါဟီၣ်ကဝီၤလၢအဆိန့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်တံအံၤအမ့ၢ်တံလၢအဂ့ၤ ဒီးတံအဲၣ်ဒီးမၤစၢၤပုၤဘၣ်.ပထံၣ်အံၤအမ့ၢ်တံဟံးန့ၣ်ကွၢ်ပဟံၣ်ယီၤတဖၣ်ဒီးသဝီတ ဖၣ်ဒီးပတံဆဲးတံလၢတဖၣ်ဒီးသိးတံကဟံးန့ၣ်တံဘျဲးလၢပန့ဆၣ်တံအိၣ်ယၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်မၤတံလၢတံအိၣ်သးဒီးတကတီၢ်အံၤလၢတံဟ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါ ဘၣ်ယးတံဂ့ၢ်အံၤဆူကညီပိပ်မုန်တဖၣ်ဒီးပယီၤသုးအတံအိၣ်သးလၢပဟီၣ်ကဝီၤအ ပူၤန့ၣ်လီၤ.ပဒုးန့ၣ်စ့ၢ်ကိးတံလၢကမၤအါထီၣ်ပိပ်မုန်လၢပဒိၣ်အသီအပူၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

တံကတိၤန့ၣ်ခဲးတံဆူထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤကီၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖဲကတီၢ်အံၤခီဖျိမိၢ်သီတဘျဲးဂၤ ဒီးပဒိၣ်တဖၣ်တအဲၣ်ဒီးန့ၣ်ဟူတံဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်မ့တမ့တံကဲထီၣ်အသးအမ့ၢ်အတီ လၢကလုာ်ဖျါဟီၣ်ကဝီၤအပူၤဘၣ်.အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢတံမုၢ်တံခုၣ်ဒီးဒိၣ်မိၣ်က ရှၢ်အံၤအိၣ်ဒၣ်ဝဲအဘျဲးအံၤဘၣ်ဆၣ်တံမုၢ်တံတီလၢဟီၣ်ကဝီၤအပူၤလၢတံခိၣ်ထံးတ ခီထီၣ်လီၤအသးဒီးတံအံၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ဆဲးဟးဒီးဟ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါ နၢ် ဟံၢ်ဘၣ်ယးတံဂ့ၢ်အရ့ဒိၣ်လၢကညီပိပ်မုန်အဂီၢ်.လဲထီၣ်ဘီမုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရုတ်အိၣ်ဖျိၣ် ဖးဒိၣ်ဖဲ ၂၀၁၀ဒီး ၂၀၁၁ယုၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပိပ်မုန်စၢ်ဖျိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.သရၣ်မုၢ်ကညီဖီလဲၤ ဆူကီၢ်ခဲနဒါလၢတံထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဘၣ်ယး သွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါ တံစုဆူၣ်ခိၣ်တကး ဒီးတကးဒီးဘၣ်ဖဲ ၂၀၁၁န့ၣ်လဲၤဆူဝုၢ်ညါယီးလၢဘီမုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရုတ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးက တံဘၣ်ယးတံတၢ်တံပိပ်မုန်တံဘၣ်တံဘၢဖဲ ၂၀၁၄ဒီးပိပ်မုန်ဒီးသွံၣ်ထံးတံမၤဆါမၤ ပယွဲဖဲတံဒုးတယၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.တန့ၣ်ယီၤအဝဲန့ၣ်စ့ၢ်ကိးသရၣ်မုၢ်ဝါခုၣ်ဆံၣ်ဒီးသရၣ် မုၢ်နီၢ်ကညီဖီလဲၤထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တံအိၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်ယးသွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတံမၤပယွဲဖဲ ကီၢ်ယုၣ်ခုၣ်ဒီးထံၣ်လိာ်သးဒီးပဒိၣ်ဒီးဟ့ၣ်တံသ့ၣ်ညါဟံၢ်ဖဲတံလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၢ်ဝါခုၣ်ဆံၣ်ပုၤယုၣ်လၢတံရဲၣ်တံကျဲးဒီးတံဆိၣ်ထွဲဘီမုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရုတ် ခိၣ်မံးရှၢၣ်လၢတံယီထံသ့ၣ်ညါတံဖဲ ၂၀၁၉န့ၣ်.မၤစၢၤတံယီထံတံဂ့ၢ်တံကျဲးဘၣ်ယး တံမၤလီၤတူၢ်ပုၤစၢၤလၢရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ဒီးယုၣ်ကျဲလၢကဒုးပုၤယုၣ်ကီၢ်မုၢ်ထီၣ်ပုၤကညီ လၢကညီဖီလဲၤလၢအဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲထီၣ်စ့ၢ်ကိး ပုၤတူၢ်ဘၣ်တံဖိအတံဟ့ၣ် ခီဟ့ၣ်နီၤဖဲအံၤစံးဒိၣ်မိ(East Timor)ဒီးမၤလိန့ၢ်တံဂဲၤလိာ်ဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တံဖိတံတံဒုး

နီကွတ်တဖန်န့လီ. အဝဲထံလိာ်စွာ်ကီးအသးဒီး အံင်စံင်မိထံဂုကီဂုစံင် ညီကွီခိင်ကျါဒီး ကိတ်တိခိင်တဲပးဘဉ်သးတၢ်တၢ်လၢတၢ်ဘဉ်ကွါဆၢင်မဲာ်အီ တဖန်န့လီ.အဝဲလဲစွာ်ကီးဆူကီခဲနဒ်ဒီးယုင်ခုင်လၢကတိန့ခဲးတၢ်လၢတၢ်မၤအါ ထီၣ်တၢ်ခိကီဆၢတၢ်မၤစၢလၢတကဆၢစ့ ခဲလၢဆူကီပယီအပူန့လီ. မ့ၢ်တၢ်လဲ လၢအမၤနၢတၢ်န့လီ.သရၣ်မုက်တၢ်မျါစီလဲသကိးတၢ်ဒီးထံၣ်ဘဉ်စံင်ဆူကီ ယုင် ခုင်ဖဲၣ်ၣ်န့ဒ်ဒီးကတိန့ခဲးတၢ်လၢအံတူထံၣ်ဒဲကဝီတၢ်လိာ်ဘဉ်တၢ်မၤစၢအဂီ န့လီ.ပဒိနီခိ်စံးဖိရၢစ့ မ့ၢ်ပုကတိတၢ်ခိင်သ့တကဆူ ကီနီၣ်ဝုပုမၤစၢတၢ်လၢ အမၤစၢတၢ်မုက်တၢ်ခုင်တၢ်လဲကျဲန့လီ. အဝဲပညီဘဉ်သးတၢ်ဆိတလဲဒီးတၢ်တၢ် လၢကီပယီအပူန့လီ.

တၢ်ကတိန့ခဲးတၢ်ဖဲ တၢ်မၤထံကီဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အါလီအ ဆၢကတီအံမ့ၢ်တၢ်လၢအလီသးအန့ဒီးလၢဆၢကတီဒိၣ်မးန့လီ.တကတီယီမိာ် သီအါမးယုာ်ဒီးပုဟံးတၢ်ကစီၣ်ဖိတဖန်,ပဒိပပုတဖန်ယုန့စွာ်ကီးကညီပိပ်မုက်က ရုအတၢ်ထံၣ်အယိ,တၢ်ဟးထီၣ်ကုလီအံၤစ့လီထီၣ်ဝဲန့လီ.ကညီပိပ်မုက်ကရုမၤ စၢတၢ်လဲကတိန့ခဲးတၢ်လၢထံချါကီချါ ဒီးပညီအါထီၣ်တၢ်ကတိန့ခဲးတၢ်ဖဲ အဝဲ အိၣ်အလီဒီးထံၣ်လိာ်တမ့ၢ်တပျီလၢအဟဲဟးသ့တဖန်န့လီ.

ပဒိနီခိ်ဒါဒါ လၢအမ့ၢ်ကညီပိပ်မုက်ကရုပဆၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤ, ဘဉ်တၢ်ယုထၢ ထီၣ်အီလၢ ခုင်အဲၣ်ယုာ်-ကညီ ဒီကလုာ်စၢဖျိကရု နီပဆၢတၢ်ကမံးတံာ် တဂၤန့ လီ.အဝဲမ့ၢ်ကညီပိပ်မုက်ခံကတဂၤလၢဒီးန့ဘဉ်လီလၢထီ,လၢခုင်အဲၣ်ယုာ်အပူ,ဖဲပ ဒိနီခိ်စံးဖိ ရၢစ့ဝံးအလီခံန့လီ. အဝဲတိခိ်ရိၣ်မဲဝဲ ဖိကုကယာ် လၢအမၤလီ တံာ်လၢ ခုင်အဲၣ်ယုာ် ခိၣ်နီအံၤမၤပိာ်ထွဲဝဲအဝဲသ့ဖိလစံာ်တဖန်ဒီးတၢ်ပာ်လုာ်ပာ်ပူ တဖန်န့လီ.ဖဲအဝဲမၤတၢ်ခံဘျီတဘျီအဝဲတိခိ်ရိၣ်မဲခုင်အဲၣ်ယုာ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ် ပိာ်မုက်တၢ်ပာ် ယုာ်မၤသကိးတၢ်လၢခုင်အဲၣ်ယုာ်တၢ်တိခိ်ရိၣ်မဲအပူအါထီၣ်န့လီ. ဖဲဆၢကတီအံၤန့ထံဂုကီဂုတၢ်ဆိသနံးလဲဆူကီပယီပူဒိၣ်ထီၣ်ဒီးလီဆိဒ် တၢ်ဖဲဝုတကူအပူန့လီ. ဖဲကီပယီပိာ်မုက်စၢဖျိ(WLB)တၢ်အိၣ်ဖျိဖးဒိၣ်အပူ တၢ်တၢ်ပိာ်တဲသကိး အိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်မုာ်ဘဉ်သးတၢ်ဂုအံၤန့လီ. ကညီပိပ်မုက်ကရု ဘဉ်ယိၣ်တၢ်ဒိၣ်မးဒီး အဲၣ်ဒီးလၢကီပယီပိာ်မုက်စၢဖျိ ကအိၣ်ဒီးသးသဒုဒီးတၢ် ပ လီပဒိသးဒီးကပာ်ဝဲအးဖဲဝုကံာ်မဲအပူတဖျါဖဲတၢ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲအးလၢဝုတကူ အပူဒ်လဲာ်န့လီ.တၢ်အံၤကမၤစၢဘဉ်ပုမၤတၢ်ဖိလၢကသုးကွံာ်အသးချု သးဒဲးဖဲ တၢ်ဂုကီမ့ၢ်ဟဲဟဲထီၣ်အါန့လီ.ကညီပိပ်မုက်ကရုကွဲန့ပုလၢအါတန့ဘဉ်ဒီး လၢခံ ကီပယီပိာ်မုက်စၢဖျိအံၤ လဲသးအသးဒီး ပုမၤတၢ်ဖိလဲာ်ဒီး မၤတၢ်လၢ ကီ ပယီအပူန့လီ.ကီပယီပိာ်မုက်စၢဖျိရဲၣ် ကျဲတၢ်မၤလၢကပီအမူးဖးဒိၣ်တနီၤဒ် အမ့ၢ်-၂၀၁၉န့လၢအမ့ၢ်ပိာ်မုက်တၢ်ပာ်ဖျိထီၣ်သးလၢတၢ်မုက်တၢ်ခုင်အဂီဒီးဟီၣ်ခိၣ် ဒီဘဉ်တၢ်မုက်တၢ်ခုင်အမ့ၢ်နံးဖဲဝုတကူအပူလၢကမၤအါထီအဝဲသ့တၢ်သ့ညါ

ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ထိုးထိုင်လံာ်ခုံးယုဝဲ ၂၀၁၆ နံၣ်ဖဲတၢ်မၤလၢကပီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ် ပိပ်မုန်အမုၢ်နံၤတၢ်ဂ့ၢ်တနီၤဘၣ်ယးပိပ်မုန်အမူၤဒါလၢပဒိၣ်လၢအထီၣ်သီတဖုအပူၤ ဖဲ ၂၀၁၄ နံၣ်န့ၣ် (GAD) ဖဲမုၢ်ပုၤတၢ်လၢကီၢ်ပယီၤကစၢ်ခိၣ်အပူၤ. ကရုၢ်ခိၣ်ဒီး သဝီ သးပျၢ်(၁၅.၉၇၂)ဂၤအကျါပိပ်မုန်အိၣ်(၁၇)ဂၤဒီးကီၢ်ဆၣ်၃၃၀ အခိၣ်န့ၣ်ပိပ်မုန်တ အိၣ်နီတဂၤဘၣ်.

ပၣ်လံာ်မၤတၢ်ယုထၢလၢတၢ်မၤအိၣ်ဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်အံၤပိပ်မုန်လၢန့ၢ်ဘၣ်လီၤလၢအံၤ အါထီၣ်ဝဲခံးဘၣ်ဆၣ်နီၣ်ဂံၢ်အံၤဆံးစ့ၤဝဲဒိၣ်မးဒီးန့ၣ်လီၤ.ခဲအံၤဘျီၣ်ဒိၣ်ခါစးပိပ် မုန်၆၄ဂၤဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အိၣ်လၢဘျီၣ်ဒိၣ်ထးခိၣ်ဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်လၢခိၣ်ခါလၢအပူၤ န့ၣ်လီၤ.ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အံၤစ့ၤန့ၢ်၁၀ မျးကယၤလၢလီၤဆၣ်နီၤ၆၄၀ ဖျၢၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၁၂ န့ၣ်ပိပ်မုန်ခါစးစ့ၤန့ၢ်၅ မျးကယၤဒီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တြီၢ်မၤတံာ်တၢ်လၢပိပ်မုန်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲာ်အိၣ်လၢတၢ်ဂဲၤလိာ် လၢပုၤတၢ်ဒီးထံၣ်ဂီၢ်သးတၢ်တုၤသးထံၣ်သးအဂီၢ်တဖၣ်မုၢ်ဝဲ.

- တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ပၣ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်တဘၣ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤပိပ်မုန်ဘၣ်. ဘၣ် ဆၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါထီၣ် အခိၣ်ပညီတအိၣ်ဖျိဖျါဖျါဘၣ်. မ့တမ့ၢ်တၢ်အ ကျိၤ အ ကျဲ လၢကဖီၣ်ယံးတၢ်အံၤတအိၣ်ဘၣ်. ပဒိၣ်အဝဲအးတအိၣ်လၢပိပ်မုန်ကလဲၤတီၣ် ဖျါထီၣ်အတၢ်တုၤဘၣ်ဒီးယုန့ၢ်တၢ်ယဲၣ်လီၤဘျါဆဲးဘၣ်. သဲးတအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ ကမၤလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤပိပ်မုန်အံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- သဲးဘၣ်ယးဟံၣ်ပုၤယီၤပုၤတၢ်သ့တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢကပတုာ်တၢ်လၢကမၤ ဖျၢၣ်အမၤအံၤတ အိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ယုန့ၢ်စံာ်ညီၣ်ကွၢ်ကလုာ်လၢကပတုာ်မ့တမ့ၢ် ကၤယာ်သကးပတုာ်လၢမၤဖျၢၣ်တၢ်အံၤတအိၣ်ဘၣ်.
- ပိပ်မုန်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကၤဘၣ်အမိၢ်ပျၢ်ဘၣ်ယးကဟံးဖိဆံးယံာ်လဲၣ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢကသံၣ်ဟုးစၢ်ဖိအံၤတအိၣ်လၢတၢ်ကန့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ညီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ် မၤလီၤတဲာ်ဖိအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအတဖိးသဲးဘၣ်အယီၤလီၤ.
- တၢ်တုၤတၢ်ဖျိသဲးလၢတၢ်အၢၣ်လီၤတုၤလိာ်အိၣ်သီသီအံၤ ပတုာ်ပိပ်မုန်လၢကယု ထၢပုၤလၢကဖျိသးဒီးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်အုၣ်ကိးတအိၣ်လၢမိၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်လၢလဲ န့ၣ်ဘၣ်.
- ၂၀၁၂ နံၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အလံာ်သဲးအံၤဟ့ၣ်ပိပ်ခွါဒ်အမ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢဟီၣ် ခိၣ်အလံာ်ဒီးတဟ့ၣ်အခွဲးလၢမၤဒီးတၢ်အိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်အလံာ်တပူၤယီၤဘၣ်. ပိပ်ခွါလၢအအိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်အလံာ်အံၤအခိၣ်ပညီမုၢ်ဝဲကမ့ၢ်တၢ်ကိလၢပိပ်မုန်က ဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ဟံးလိာ်လၢကမၤတၢ်အဂီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တၢ်ပၣ်အိၣ်ဖဲပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ စံာ်အဂီၢ်ဒီးတမ့ၢ်ဖဲပုၤထူစံာ်ဖိအသးဘၣ်.

တော်ဟ်ဖျိပ်လိာ်သးအခိၣ်ထံးတခါ တၢ်ပိၣ်ဘၣ်ဃးကိာ်ပယီု ထံကိာ်ဒီတဘျီတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲလၢကဘျါဆွဲ မုၣ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီုဒီး တၢ်မၤဟးဂီၤပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်ဖဲတၢ်သဘၣ်ဘျီအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပဲၣ်ထံၣ်နီၤဖးစ့ၢ်ကိး ၂၀၁၃န့ၣ် ပယီုပဒိၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအမ့ၢ် “ထံကိာ်တၢ်ကူၣ်တရံးတၢ်ရဲၣ်ကျဲလၢတၢ်စိာ်ကဖိ ထီၣ်ပိၣ်မုၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.” အဝဲသ့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲအံၤတဖုးပၣ်ယုာ်စုကဝဲတၢ် သဘၣ်ဘျီ, သးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ, ဒီးသဲးစးတက့ၢ်လၢအဘျးစဲဒီးတၢ်တုၤသးထံးလၢ ကိာ်ပယီုပုၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပဲၣ်ထံၣ်နီၤဖးစ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်မုၣ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲ, တၢ် သူသ့ၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒ်အမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဖုးတၢ်ယၢ်အစုကဝဲအသးဒီးပိၣ်မုၣ် အမူဒါလၢကိာ်ပယီုတတၢ်အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ထံၣ်တၢ်ပနီၣ်လၢတၢ်ကွၢ် စုၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢပယီုပုၤဆုၢ်တဖုးဒီးဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ် ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဆူကမ့ၢ်အအိၣ်ဒီးကတိၤထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ကကၢယၢ်တၢ်ပုၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တစိာ်အတီၢ်ပုၤ, ဒ်ကရၢအဂၤတဖုးအသး, ဖဲပယီုသးဂုၢ်ဟံးန့ၢ် တၢ်စိတၢ်ကမိၤတံၤအလီၢ်ခံ, အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်မၤန့ၢ်ဆူၣ်အီၤလၢကယုာ်ဖျိးကွံာ်န့ၣ်လီၤ. အ ဝဲသ့ၣ်ဟဲကွၢ်စိာ်တၢ်လၢအအိၣ်လၢဝဲဒးအပူၤတဖုးတန့ၢ်ဘၣ်လၢအအါန့ၣ်လီၤ. ကညီ ပိပ်မုၣ်ကရုတ်လဲၤကျဲလၢလီၤဆိတဘိန့ၣ်လီၤ. ပဟ်ဒံးပလီၢ်ခါသးဖဲကိာ်ဆၢ, ဘၣ်ဆၣ်ပ အိးထီၣ်ပဝဲဒးဒီးမၤအါထီၣ်ပတၢ်တိာ်ကျဲလၢကိာ်သူလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၅န့ၣ် ကညီပိပ်မုၣ်ကရုတ်ပုၤမၤတၢ်လၢကတီၢ်ယံာ်တဖုးမၤတၢ်ကွၢ်ကဒါကွၢ် က ညီပိပ်မုၣ်ကရုတ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်မၤလီၤမၤသ့ၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တ ကးတၢ်တိာ်ကျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်ဖျါအံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲကညီပိပ်မုၣ်ကရုတ်ကျဲ, တၢ်ဟူးတၢ် ဂဲဒီးတၢ်တိာ်ကျဲတဖုးဟဲအိၣ်ထီၣ်အသးယံာ်ထဲလဲၣ်လံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တိာ်ကျဲအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အါဆူကညီပိပ်မုၣ်ကရုတ်အကရၢဖိလၢက ဟ့ၣ်တၢ်ပုၤဖျဲး, တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူဖိသ့ၣ်လၢလီၤဒုလီၤတီၤဒီးပုၤတုၤဘၣ် တၢ်ဖိလၢသ့ၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖုးအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တိာ်ကျဲခံခါလၢာ်မၤ ဂုၤထီၣ်တၢ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးမၤဒီးမၤအါထီၣ်ပိၣ်မုၣ်တၢ်န့ၢ်စိန့ၢ်ကမိၤ ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢအပူၤဒီးတၢ်မၤန့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုၣ်ကရုတ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တၢ်တိာ်ကျဲ အံၤမၤန့ၢ်တၢ်ဒုးသ့ထီၣ် ဘၣ်ထီၣ်ပိၣ်မုၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤလၢကအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကမၤလဲၤထီၣ် လဲၤထီတၢ်အကံၢ်အစိဒီးတၢ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲပုၤတတၢ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤ ထီတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲတဖုးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တိာ်ကျဲပုၤမၤတၢ်ဖိလီၢ်လံၤတဖုးအိၣ်ဒီးအတၢ်စံးပတြၢဘၣ်ကညီပိပ်မုၣ်ကရုတ် တၢ်တိာ်ကျဲတဖုးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျိၣ်အမ့ၢ်တၢ်အုၣ်သးလၢတၢ်ဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံးဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖုးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂုၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ အါဒီးအတၢ်မၤတၢ်ဟဲဒိဘၣ်လၢကိာ်ပယီုပုၤအဂီၢ်လီၤ. တၢ်သမံထံပုၤမၤတၢ်ဖိလီၢ်လံၤဒီး

ပျာထိုင်တံမလိမိတဖန် လာတံတိက်ကျဲခံခါလက်အံပတ်ဖျါထိုင်တံတိက်ကျဲအတံဒုး
သ့ ထိုင်ဘဉ်ထိုင်ပျာအတံဟဲဒိဘဉ်တဖန်, လီဆီ ဒဉ် တံလာ တံဟ့ဉ်စိဟ့ဉ် ကမိပျာ
ထိုင်တံမလိမိတဖန်လာကတတံထိုင်တံ, က တံ နှံ ခဲးတံဒီးကတံရဲဉ်ကျဲတံလာ
ကနှံဘဉ်တံဆိုင်ထွဲမၤစၤလၢအဂ့ၤဒိဉ်ထိုင်ဒီးတံအစၤလၢပျာတတကဂ့ၤဒိဉ်ထိုင်အဂီၢ်
န့ဉ်လီၤ.

“တံကွၢ်ဒါကွၢ်APHEDA ANCP တံဆိုင်ထွဲမၤစၤတံကွၢ်ဘဉ်ကွၢ်သ့တံဘဉ်လၢကီၢ်ကွၢ်တဲဉ်
ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢ, ၂၀၁၅လၢတံမၤတံပိထံသ့ဉ်ညါကရုၢ်နီဉ်ဂံၢ်ၤ.”

**၂၀၁၆နံဉ်မုန်နံဉ်လၢတံညီနုၢ်မၤအသးဖဲတံအိဉ်သးကတီၢ်အံန့ဉ်လီၤ. ကွၢ် ဖဲ အံ တံ
အဒိလၢကညီပိပ်မုန်ကရုမၤဝဲဖဲနံဉ်အဝဲန့ဉ်တက့ၢ်.**

- တံတံဉ်ပိဉ်တဲသကိးဘဉ်ယး တံကွၢ်တရံးတံမၤရဲဉ်ကျဲခိဉ်သ့ဉ်၅သီယုဉ်ဒီး
တံ ကွၢ်ကဒါကွၢ်ကညီပိပ်မုန်ကရုမၤဘျဲခိဉ်သ့ဉ်ဒ်သိးတံကဟ့ဉ်ကွၢ်လၢတံ
ဘျီ ဘဉ်မၤပျဲအံကအိဉ်ကတီၢ်သးလၢ တံကအာဉ်လီၤတူၢ်လိာ်အီၤလၢ ကညီပိပ်
မုန်ကရုမၤအိဉ်ဖျိဉ်ဖးဒိဉ်ပျာအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.
- လီၢ်ခါဉ်သးပၤဆုတံကမံးတံ မၤစၤတံကွၢ်ကဒါကွၢ်ကီၢ်သုလုၤသဲစးတဖန်,
အိး ထိုင်ကျဲ လၢတံဘျီ ဘဉ် ကုသဲစးလၢခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်- ကညီဒီးကလုာ်စၢဖျိဉ် က
ရၢ အပူၤန့ဉ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန်ကရုမၤဘဉ်တံကွၢ်မုန်အီၤလၢခုဉ်အဲဉ်ယုဉ် လၢက
တံခိဉ်ရိဉ်တဲဒီးဟ့ဉ်ကွၢ်တံကွဲးပတြိဉ်သဲစးအသိဘဉ်ယးဟံဉ်ပူၤယီၤပူၤ တံစု
ဆုဉ်ခိဉ်တကးန့ဉ်လီၤ.
- ကညီပိပ်မုန်ကရုမၤဝဲတံယုန့ဉ်တံဟ့ဉ်ကွၢ်လၢကီၢ်သုလုၤအပူၤ လၢတံဒုးအိဉ်
ထိုင်တံအတီပတီၢ်လၢတံမၤအကျဲဘဉ်ယးဒီး သ့ဉ်ထံးမုန်ခါတံစုဆုဉ် ခိဉ်တ
ကးတံမုးတဖန်လၢတတပတီၢ်န့ဉ်လီၤ.
- ပမၤတံဟ့ဉ်တံသ့ဉ်ညါနုၢ်ဟံလၢပပျာတတပူၤခဲဉ်ဖု လၢပပညိဉ်အီၤ တံဂ့ၢ် ဘဉ်
ယးတံမၤဂ့ၤဒိဉ်ထိုင်တံနုၢ်ဟံဒီးတံသ့ခီဆၢကွၢ်တံဘဉ်ယးဟံဉ်ပူၤယီၤပူၤတံစု
ဆုဉ်ခိဉ်တကးလၢပပျာတတပူၤန့ဉ်လီၤ. ပျာမၤတံဖိလၢမၤစၤဟံဉ်ပူၤယီၤပူၤတံစု
ဆုဉ်ခိဉ်တကးလၢအဟဲလၢ “ဒဲလံ” လၢကီၢ်အိးစတြိလယာ် မၤသ ကိးတံဒီး ပျာ
လၢ တံဟ့ဉ်ခိဟ့ဉ်နီၤအတံ နုၢ်ဟံဒီးတံဖဲတံမၤဒီး မၤလိန့ဉ်တံလၢ ပအိဉ်န့ဉ်
လီၤ. တံအစၤလၢအဝဲသ့ဉ်တံဟ့ဉ်ထိုင်အံအပိ, ကညီပိပ်မုန်ကရုမၤသ့တံ
ဘဉ် လၢတံကဆိဉ်ထွဲပိပ်မုန် လၢအ တူၢ်ဘဉ် ဟံဉ်ပူၤယီၤပူၤတံစုဆုဉ်ခိဉ်တ ကး
အံဂ့ၤဒိဉ်ထိုင်ဝဲန့ဉ်လီၤ.
- လၢအံတူၢ်ထဉ်ဒဲကဝီၤအပူၤ, ထံဉ်ဘဉ်စံဉ်ရဲဉ်ကျဲလၢ ကပတုဉ်တံဆိဉ်ထွဲမၤစၤ

တၢ်အိၣ်ဖဲလၢအီၣ်ကူၣ် ၂၀၁၇န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢမၤစၢၤပၤတၢ်လၢအံၤတူၢ် ထၣ်လၢကဘၣ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဆီတလဲအံၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပၤ၅၀မျးကယၤရဲၣ် ကျဲၤလၢကကွၢ်အိၣ်လၢကစၢ်သဝီဖဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပၤအိၣ်တၢ် တဖၣ်ကဆဲးအိၣ်ဒီးဖဲအံၤတူၢ်ထၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်ကူၣ် (UNHCR/COERR) လၢတၢ်ကွၢ်ကဒါ က့ၤ တၢ်ဆၢခီ ဖိ သၣ်အကျိၤအကျဲလၢဒဲကဝီတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ရၢၣ်သၢဘၣ်အပၤန့ၣ်လီၤ.'
- ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢသကိးတၢ်ဘူးဘူးဒီးမံၤတီၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်, ကညီကိၣ်ဖိပုၤ ဘူး ဖဲဒီးကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢလၢတၢ်ကွဲးပၤတြီၢ်တၢ်ဒီသဒၢတၢ်ဆၢခီအကျဲလၢကညီ ကီၢ်ဖဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢလၢဒဲကဝီအပူၤဒီးကီၢ်သူလုၤအပူၤ လဲၤအိၣ်သကိးဟံၣ်ဖိယီ ဖိ ဒီး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ,ဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၣ်လၢကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကဆဲကဆီ, တၢ် ကွၢ် ထွဲဖိ သၣ်ဒီးတၢ်သုတတၢ်ကျိၣ်တၢ်စုတဂ့ၤ ဒီး တၢ်န့ၢ်ဟံၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သု အလုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.ပဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလိလိဆူပုၤဆိးက့ၤ,ပၤသးပုၤ,ဖိသၣ်ဒီးပၤ လီၤဒုလီၤတီၢ်နးနးလၢပပၤတတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယုအါထီၣ်ကျိၣ်စုဒီးတၢ်အိၣ်ယၢအတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤလၢအသီလီၤဆီဒၣ်တၢ်,တၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢကျိၣ်စုတအိၣ်လၢတဖၣ်လၢအမ့ၢ် ကူၣ်သုပိညါလီၤဆီ,ဖိသၣ်ဆဲးကတီၤဆီကိၣ်န့ၣ်လီၤ.ပၤတတၢ်လၢဒဲကဝီအပူၤယု အါထီၣ်စုန့ၢ်တနီၤလၢတၢ်တိၢ်ကျဲၤခဲလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လီၢ်ခါသးကညီပိပ်မုၣ် ကရၢမၤလီၤတၢ်လၢ ကိၣ်သရၣ်လၢတၢ်တိၢ်ကျဲၤခဲလၢအပူၤကဒီးန့ၢ် ဘၣ်တၢ် မၤ စၢၤလၢဒီတနံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ခဲၣ်ဖဲအံၤတၢ်မၤအီၤလၢကညီကျိၣ်ဒီးကိၤလၢဝါကျိၣ်ခဲ ခါလၢဒီးတၢ်ဆဲးကျိးကညီဖိလဲၤဆူကီၢ်သၢဘၣ်တဘျီဒီးတံၤသကိးကီၢ် ချၢတ ဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.ပၤအါန့ၢ်ဒီး၁၀၀ဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်မၤစၢၤကိၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢဒဲကဝီပူၤဒီးလၢကီၢ်သူလုၤပူၤအံၤကညီပိပ်မုၣ်ကရၢမၤစၢၤပိပ်မုၣ်ဒီးအဟံၣ် ဖိ ယီ ဖိတဖၣ်လၢပုၤဂံၢ်ဝီဒီးတၢ်တီတၢ်တြီၢ်တၢ်မူးတဖၣ်, ကတီၤန့ၢ်ခဲး တၢ်လၢ ပဒိၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤကိးပတီၢ်ဒီးတၢ်အစၢ ကဟဲ ထီၣ်လၢ အဂ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ် လၢပူၤတူၢ် ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကိးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်သး ဂံၢ်ဘါ န့ၣ် လီၤ.

ဖဲ၂၀၁၇နံၣ်.တၢ်မၤသံလီၤတူၢ်ပုၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ဖိအစၢလၢပယီၤသုးအိၣ်ထီၣ်သး
န့ၣ်လီၤ.ကလုာ်န့ၣ်ဟံၣ်ဆၢတၢ်တဖၣ်တထံၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်လၢအဘျးစးဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂဲၤ
လိာ်ဘၣ်.ကညီပိန်မုန်ထံၣ်တၢ်လီၤဆီ ဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤတဘျီ လၢအ
အိၣ်ဖျါဖဲအံၤတနီၤဒ်အမ့ၢ်.

“ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်သအုးသပျီၤလၢပယီၤသုးဒုးအိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒါပပုၤကလုာ်လၢ တဘျီ နံၣ်
န့ၣ်လီၤ.လၢအပုၤကွၢ်တနံၣ်ပဆးထံၣ်ဘၣ်ဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ဒုးဝဲကမ္ဘၢတဖၣ်လၢယီၤ
ဒိၣ်ကီၢ်စံၣ်ဒီးကွၢ်ကီၢ်စံၣ်ဒီးခဲအံၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဝီၤတ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်မၤဟးဂီၤပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်နးနး လၢပ
တဲတသ့ဘၣ်အံၤဆးမၤဒီးအသးဒီးပုၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်တိအါန့ၣ်ဒီး၂၀၀,၀၀၀ဂၤဘၣ်တၢ်မၤ
န့ၢ်ဆူၣ်အီၤလၢကလုာ်ထီၣ်ကွၢ်လၢအသးသမူအပုၤဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆါမၤပယုၤဒီး
တၢ်မၤသံအတံၤသကိး ဒီးအဟံၣ်ဖိယီဖိ ဖျါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမ္ဘၢလၢအအိၣ် လၢ ရၢၣ်ချၢ
ကီၢ်စံၣ်အဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဖိၣ်န့ၢ်မၤသံအီၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဂၢ်သ့ၣ်ဂၢ်စီၢ်ဒီးတၢ်မၤန့ၢ်ဆူၣ်အ
ဝဲသ့ၣ်လၢကလုာ်ထီၣ်ကွၢ်ခိၣ်ဖိပယီၤသုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တဲလၢ
ပ တၢ်မံၤမိၢ်အသီအံၤဒီး ကဘၣ်ပတုာ်ကွၢ်သးတဘျီယီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ ပုၤ
ကိးဂၤဒဲးကဟူးဂဲၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါအသးန့ၣ်လီၤ.

ပယုၤထီၣ်လၢဘျီဒိၣ်ထးခိၣ်ဒီးဘျီဒိၣ်လၢခါတဖၣ်ဒီး ထံကီၢ်ပုၤဟ့ၣ်
ကွၢ်တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပုၤလၢအမ့ၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဆါစူးကွၢ်အံၤဒီးကလုာ်န့ၣ်ချၢစးတဖၣ်ခဲ
လၢ် လၢ ကထီၣ်ပယီၤသုးတၢ်မၤဆါပုၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ဖိ တဖၣ်အံၤ န့ၣ်လီၤ. ပဆိၣ်ထွဲရၢၣ်
ချၢပုၤဟ့ၣ်ကွၢ်တၢ်ခိၣ်မံးရၢၣ်(Rakhine Advisory Commission)လၢပယီၤပဒိၣ်အ
နီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ယုၤထာဝံဒီး ဘၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢ ဘီမုၢ်စၢ်ဖျါကရၢ နဲၣ်ရဲၣ်ခိၣ်ကျိာ်
လီၢ်လံၤ ခိၣ်ဖိအါန့ၣ်. တၢ်က မၤကတၢ်ကွၢ်တၢ်မၤဃးထီၣ် တၢ်ဒီးန့ၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ အလံာ်
အုၣ်သးဒီးတၢ်မၤဃးလၢတၢ်ဟးထီၣ်ဟးလီၤ လၢပုၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပ
ဒိၣ်အံၤကဘၣ်ဟူးဂဲၤမၤတၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးမိၢ်စိရိၤအံၤတၢ်တဘျီဟ့ၣ်အခွဲးလၢ
က မၤအၢတၢ်လၢတၢ်တဟံးဂ့ၢ်ဝီအီၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဆၢကတီၢ်တုၤယီၤလံလၢ ပက အၢၣ် လီၤ
တူၢ်လိာ်လၢကလုာ်န့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးပဒိၣ်တၢ်ပတၢ်ဆၢသယုၤလၢဟ့ၣ်ပုၤခဲလၢ်အခွဲး
လၢ အပၣ်ဃုာ်ဒီး ရိၣ်ဟ့ၣ်ကွၢ်လၢကအိၣ်တပုၤယီၤလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ရၤ
လီၤအီၤဖဲလၢစးပထုဘၢၣ်၁၈သီ,၂၀၁၇နံၣ်

ခိၣ်ဖိလၢလံာ်ရၤလီၤတဘျီအံၤအယီၤကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံၣ်အံၤပၢ်သီပုၤဒီး
တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးပုၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံၣ်ပလီၢ်သးအါထီၣ် လၢပတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ
အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ပဖိၣ်ဂၢ်ကျၢယၢ်ပတၢ်ပၢ်သးအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကတိၣ်ဝဲအံၤအပူၤတချုးဒီးလၢပယီၤသုးကျဲးစးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီး ဘၣ်ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်ဒီးဘၣ်အံၤ. ဟ့ၣ် ကညီပိပ်မုက်ကရၢအခွဲးလၢကမၤလဲၣ်ထီၣ်ဒီးဟ့ၣ် တၢ် မၤလိအါထီၣ်ဆူၣ်ကညီပိပ်မုက်လၢကီၢ်သူလုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တိၣ်ကျဲၤတဘျုးခါလၢအ စးထီၣ်အသးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤ ပမၤလဲၣ်ထီၣ်အီၤလၢကီၢ်သူလုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ. ဟံၣ်အိၣ်ကဒုဒီးပိပ်မုက်တၢ်ဒိသတၢ်တိၣ်ကျဲၤအံၤတၢ်မၤအါလဲၣ်ထီၣ်အီၤလၢကီၢ်သူလုၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်ကတၢ်စံးဆၢတဘျီယီၤ(ARM/SOP) အံၤတၢ် ကွဲး ပတြီၢ်အီၤလၢကီၢ်သူလုၤအဂီၢ် ယုၣ်ဒီး တၢ်ဒိသဖိသၣ်ဒီး တၢ်ဆုၢ်ခိဖိသၣ် အကျိၤအ ကျဲၤဒီးတၢ်တိၣ်ကျဲၤခါလၢအံၤအံၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပမၤအီၤလၢ ဒဲကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုက်ကရၢဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူၣ်ပိပ်မုက်တဖၣ် လၢကီၢ်ရၢၣ်ကိး ဘၣ် ဒီးလၢကီၢ်သူလုၤအပူၤဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဒိသပိပ်မုက်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ မုၣ်ခွါ အဖိခိၣ် တၢ်သူတၢ်စု ဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီး ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်သိၣ်လိၣ်ဘၣ်ယး တၢ်မုၣ်တၢ်ခုၣ် တၢ်လဲၤ ကျဲၤ ဒီးဖဲရၢၣ်ကိးစၢၤဖျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ပိပ်မုက်တၢ်ဂဲၤ လိၣ်လၢပူၤတူၢ်ဘၣ် တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤအံၤစးထီၣ်အသးဖဲ ၂၀၁၆ နံၣ်လၢကီၢ်သူ လုၤ အပူၤဒီးအိၣ်အါထီၣ်ကယီၤကယီၤလၢကီၢ်ရၢၣ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိပ်မုက်အိၣ် မူတၢ် ဒီးခိဖျိ တူၢ် ဘၣ် တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ် တၢ်ကွဲး န့ၣ်အီၤလၢကပၣ်ယုၣ် လၢတၢ်သူၣ် ထီၣ် တၢ်ဂဲၤလိၣ်. တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ တၢ်လဲၤ ခိဖျိ. နီၢ်ကစၢ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲလီၤသးတၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်ပၣ်ပနီၣ်သဝီသးပျၢ်မုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုက်ကရၢမၤလဲၣ် ထီၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်ဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤပူၤတတဖိသၣ်ဆံး က တီၤဆိကွီၤလၢကီၢ်သူလုၤအပူၤ. ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်လၢကညီပိပ်မုက်ကရၢဒီးလီၢ် ကဝီၤတတတဖၣ်ဒီးမၤထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢဖိသၣ်ဆံး တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဆူၣ်ကွီၤသရၣ်အကယၤတဖၣ် ဘၣ်ယးလံာ် ညိၣ် သိၣ်ဒိၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢအဆိၣ်ထွဲပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ. ကျိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤ ထီၣ်လၢပဖိပလံာ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်တၢ်မၤလိအါထီၣ်လၢကီၢ်သူလုၤအပူၤ ကညီပိပ် မုက်ကရၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်လၢပတၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢအမ့ၢ်တၢ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကံၢ် အစိအပူၤဒီးစးထီၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲဆံးကိၣ်ဖိဆူၣ်ပိပ်မုက်ခိၣ်န့ၣ်လၢကီၢ်ရၢၣ်ကိးကိၢ်ဆၣ် လၢအမၤတၢ်ပျဲဆၢပျဲကတီၢ်လၢဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်တၢ်မၤဖဲန့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်နီၢ်မ့ၣ်ဖိ မ့ၢ်ကညီပိပ်မုက်ကရၢခိၣ်န့ၣ်စးထီၣ်လၢ ၁၉၈၅ နံၣ် ဖဲတၢ်က့ၤစး ထီၣ်က့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲလီၢ်လၢအထီၣ်ကတၢ်လၢကညီပိပ်မုက်ကရၢအပူၤမ့ၢ်ဝဲပဆုၢ်တၢ် ကမံးတံာ်ဒီးဟံးမူဒါလၢတၢ်ကရၢကရိဝဲၤကျိၤခိၣ်. တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ကရၢကရိထီၣ်ပိပ်မုက် လၢ ပပူၤတတအပူၤဒီးလၢဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤစ့ၢ်ကိး တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပိပ်မုက် စၢ ဖျိၣ် အပူၤဒီးန့ၣ်သယဲၤတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၇ နံၣ် အဝဲဘၣ်တၢ်ယုၤထၢ ထီၣ်အီၤ လၢ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒိကလုာ် စၢဖျိၣ် ကရၢ စံၣ်ညိၣ်ကွီၢ်ခိၣ်ကျိၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိအ တၢ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိလၢကညီပိပ်မုက်ကရၢအယီၤအဝဲဟံးကိးန့ၣ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကိး

ပိပ်မုန်လတ်တီတံတြာဝဲကျိအပူန့လီ. ပပကဖာလာဘဉ်ပသးလာခွဲအဲ ယုဉ် - ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရစံဉ်ညီဉ်ကွီဉ်သဂလုာ်မုန်ပိပ်မုန်လတ်အမုန်တုာ်ကညီပိပ်မုန် ကရခိဉ်နီန့လီ. ပဒိဉ်နီမုဉ်ဖိခဲအံမုန်စံဉ်ညီဉ်ကွီဉ်ခိဉ်ကျိ, တီခိဉ်ရိဉ်မဲတံ မလ အရုဒိဉ်ဒီးမအါထီဉ်မဂုထီဉ် ခုဉ်အဲယုဉ်တံတီတံတြာသန့န့လီ. အဝဲမလီ တံ လာ ကီရုဉ်ကိးဘုဉ်ဒီးအပူစံဉ်ညီဉ်ကွီဉ်အံကဘဉ်အိဉ်ဒီးပိပ်မုန်န့လီ. အဝဲယု ထီဉ်စုာ်ကိးလာပိပ်မုန်ကဘဉ်ပဉ်ယုဉ်လတ်စံဉ်ညီဉ်ကွီဉ်ကမံးတံလတ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် အံ န့လီ. ပုလအသိဉ်လိတုာ်ဝဲလတ်အမုန်ပဒိဉ်နီလွဲထုစုအံစုာ်ကိးကဲထီဉ်ဝဲဒုဉ်ခုဉ်အဲ ယုဉ်- ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရ, သဲစးဝဲကျိခိဉ်န့လီ.

လတ်ဆာကတီအံအပူ ကညီပိပ်မုန်ကရမဆူဉ် ထီဉ်အသး ဘဉ်ဆဉ် ပ တံကျဲးစးလာကီသုလုအပူအံတလဲအသးဂုဂုဒီးပတုာ်ဘဉ်လတ်ပတံကတိန့ခဲး တံအံတမဒိဉ်ထီဉ်ပိပ်မုန်အကလုာ်လတ်ပဉ်ယုဉ်မသကိးတံလတ်သုဉ်ထီဉ် တံ မုဉ်တံခုဉ်လတ်ပယီအပူဘဉ်.

တံဂုဘဉ်ယးဒီးကမျါအတံပဉ်ယုဉ်မသကိးတံလတ်မုဉ်တံခုဉ်အတံ လဲကျဲအံဒုးသးအန့ထီဉ် ကညီပိပ်မုန်ကရဒီးဂံခိဉ်ထံးကရ အကတဖဉ်အသး ဒိဉ် မး န့လီ. ကညီပိပ်မုန်ကရတုာ်ဘဉ်လတ်ပလိဉ်ဘဉ်ကညီပိ တဖဉ် ပာ် ဖိဉ်ထီဉ် အက လုာ်လတ်ဂုတဖဉ်န့လီ. ကညီပိပ်မုန်ကရ, ခုစဲဉ်ဒီးဂံခိဉ်ထံးကရတဖဉ်မသကိး တံ ဒီးဒုးအိဉ် ထီဉ်ကညီတံမုဉ်တံခုဉ်တံဆိဉ်ထွဲမစာ ပုဉ်ဘျးစဲန့လီ. (KPSN) အံ ဘဉ်တံဒုးအိဉ်ထီဉ်အံဖဲ ၂၀၁၄န့လီ. ကညီပိပ်မုန်ကရခိဉ်နီလတ်အမုန်နီဝါခုဉ် ဆံအံ ခဲအံအဝဲမုဉ်ပုန့တံတဂု လတ်ပုဉ်ဘျးစဲအံဒီး ဆဲးကတိန့ခဲးဒီးတံလတ် ကပညိဉ်တံကဲထီဉ်အသးလာကီသုလုအပူဒီးကီပယီအပူန့လီ. (KPSN) ထုးထီဉ်တံပာ်ဖျါ လတ်ပညိဉ်ဝဲဘဉ်ယးဒီး တံဂုလတ် အဒုးအိဉ်ထီဉ် တံသဘဉ် သ ဘုဉ် လတ်ပညိဉ်ဝဲဘဉ်ယးဒီးအမုဉ် (Gambling away our land.) တံတကျိဉ်စု လတ်ပလီ အိဉ်ကုပဟိဉ်ခိဉ်, တံပဲဉ်ထံနီဖးဘဉ်ယးရှဉ်ကိကိဉ် “ဝုသီ” တံတိဉ်ကျဲ, လတ်ပ အိဉ်ဖျါဒီးတံမတံတကျိဉ်တစု, ခုစဲဉ်နီဉ်လတ်အဒိဉ်အမုဉ်လတ်ကညီပုထုလတ်လီ လတ် ကီဉ်တံဒီးကီ ပ ယီကီဆဲးဒီးအိဉ်ဘျးဒီးမုးဝတံဒီးမံဆိးလတ်ကံလိ ဒီး တံ မသကိးတံဒီးတရုးပုဉ်လီ ကျိဉ်စုဒီးသုးခိးကီဆဲးတဖဉ်န့လီ. ဖဲ ၂၀၁၈န့ (KPSN) ရုလီတံပာ်ဖျါလတ်ပညိဉ်ယးဒီးတံမုဉ်တံခုဉ်အတံလီပျီအံဒီး ဟုဉ်ပလီ လတ် ခါဆူညါတံသဘဉ်ဘုဉ်ကအိဉ်ထီဉ်န့လီ. (KPSN) ကဲထီဉ်တံကတိန့ခဲးတံတံပိး တံ လီ လတ်အရုဒိဉ် တဖုလတ်ကညီပုဉ်ဒီးကညီပိပ်မုန်ကရနတ်လတ်မအံမုဉ်တံလတ် အရုဒိဉ်န့လီ.

လတ်ကျဲးစးဒီးမဆူဉ်ထီဉ်ကညီပိပ်မုန်အစိကမိဒီးအကလုာ်တဖဉ်အဂီ ဖဲ ၂၀၁၂န့, ပစးထီဉ်ကိးကညီပိပ်မုန်ကျိဉ်လီ (Karen women's seminar) လတ်အအိဉ် ဒီးတံပညိဉ် လတ်ပကဒုးအိဉ်ထီဉ် ကညီပိပ်မုဉ် ပုဉ်ဘျးစဲ လတ်အသီ လတ်ပဉ်ယုဉ် ကညီ

ပိပ်မုန်လၢအတမ့ၢ် ကညီပိပ်မုန်ကရုဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးကိး ကညီပိပ်မုန် လၢအဟဲ လၢအကံၢ်ထံးလၢ် တၢ်သိးဘၣ်တဖၣ် လၢကဟဲဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ အတၢ်လဲၤခိဖျိ ဒီးမၤစၢ လိာ်သးယၢ်ခိယၢ်ခိန့ၣ်လီၤ. ကညီပိပ်မုန် တၢ်ကူၣ်လိာ် အဆိကတၢ် တဘျီဘၣ် တၢ်မၤ အီၤ ဖဲလၢနီၣ်ဝုဘၣ်, ၂၀၂၁န့ၣ်ဒီးကညီပိပ်မုန်အါန့ၣ်၅၀ဟဲ ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၣ် လိာ်ခံဘျီတဘျီဖဲ ၂၀၁၇ဒီးပိပ်မုန်အါန့ၣ်၁၀၀၀ဟဲထီၣ်ဝဲဒီးသၢဘျီတဘျီ တၢ်မၤ အီၤ ဖဲ ၂၀၁၈ ဒီး တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးပိပ်မုန်ပုၣ်ဘျးဖဲ(KGWN) န့ၣ်လီၤ. ပုၣ်ဘျးဖဲ အံၤပုၣ်ယုာ်ဒီးပိပ်မုန်ခၢၣ်စးလၢကရု, ကရုဒီးနီၢ်တဂၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပိပ်မုန်လၢအပုၣ် ယုာ်လၢပုၣ်ဘျးဖဲအံၤ ဟဲဝဲဒၣ်လၢအဂ့ၢ်ထံးလၢ်အကလုာ်ကလုာ် လၢအမၤတၢ်လၢပုၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်, မုၢ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိး, ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တီတၢ်တြၢ်, တၢ်အိၣ် ဆူၣ် အိၣ် ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ခိၣ်ယၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးပိပ်မုန်ပုၣ်ဘျးဖဲ(KGWN)အံၤ မၤလီၤတၢ်လၢပိပ်မုန်ကပုၣ်ယုာ် လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအမ့ၢ် အတီအပူၤ, ဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢပိပ်မုန် တၢ်ဂဲလိာ်အဂီၢ်ဒီး မၤစၢပိပ်မုန်လၢတၢ်အိၣ်သးကဂ့ၢ်ထီၣ်ဒီး ပုၤတတဒီတဖုတၢ်အိၣ် သးကဂ့ၢ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးပိပ်မုန်ပုၣ်ဘျးဖဲ(KGWN) လွံၢ်ဘျီတဘျီ တၢ်ကူၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲလၢ အိးကထိဘၣ်(၂၀၁၉)န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၣ်လိာ်တ ဘျီ အံၤပိပ်မုန်ဟဲထီၣ်ဝဲ ၂၂၅၇ဒီးခၢၣ်စးဝဲ တၢ်ကရုကရိၣ်ဒုဖုလၢအဟဲလၢ လိာ်ကဝီၤ, သ ဝီသးပုၤဒီးပုၤနီၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢခံသီအတီၢ်ပူၤ တၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးဘၣ်ယး တၢ်ဂ့ၢ် အရူဒိၣ်လၢပိပ်မုန်တၢ်ပုၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်တၢ်လၢတၢ်တုၣ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်လဲၤကျဲအပူၤ, တၢ် ပဲၣ်ထံးနီၤဖးကီၢ်ပယီၤ တကီၢ်ခါထံးရူၢ်ကီၢ်သးတၢ်အိၣ်သး, ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲး ယၢ်တ ဖၣ်တၢ်အိၣ်သး, တၢ်တၢ်လၢတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်, ယိာ်လိာ် တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကရုဒီးကီၢ်သုလုၤသဲစးလၢတၢ်ဒီ သအပိပ်မုန်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တၢ်ပိၣ် စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအရူဒိၣ် ဖဲဆၢကတီၢ်န့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် ပဒိၣ်တၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဟံးမူဒါဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီတၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်မံးရၢၣ်ဆူကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤထီၣ်တၢ်အိၣ် ဖျိၣ် အၢၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢ အဖီလၢ်တဖၣ်အံၤလၢ တၢ်ကဘၣ်ဘျီဆဲး အီၤလၢတ အိၣ် ဒီးမုၢ် ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိးလၢကညီပိပ်မုန်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၢ်အီၤဒ်အမ့ၢ်.

- ၁) တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကျဲလၢအသီလၢဆိၣ်ထွဲပိပ်မုန်တၢ်ဂဲလိာ်, မုၢ်လၢခဲအံၤ တၢ် မုၢ်တၢ်ခုၣ် အကျိၤ အကျဲအံၤ ကတၢ်လံးဒီးသံလံးန့ၣ်လီၤ. ပယုထီၣ်လၢ တၢ်မုၢ် တၢ် ခုၣ်အကျဲလၢအသီ လၢကအုၣ်ကီၤန့ၣ်ပိပ်မုန် တၢ် ပုၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်လၢ တ အိၣ်လၢ ၂၀၀၈သုးကွဲးတၢ်ဘျီခိၣ်သ့ၣ်အဖီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၂) ထံးဂုၤကီၢ်ဂုၤပုၤတတကဘၣ်ပတုာ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘျီလီၤကျိၣ်စ့လၢကီၢ်ပယီၤအ ပူၤဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဆဲးအိၣ်ဒီးလၢကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ၃) တၢ်ကမၤလီၤမၤကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကလီၤလီၤဟီၣ်ဒီးတၢ်တသ့အီၤဒ်ဘၣ် (Vacant, Fellow

and virgin-VFV)တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်သဲးလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲၤ၂၀၀၈ တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့အပူၤဒီးဘျၢဆုၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢထံကီၢ်ဒီတဘျီလၢတၢ်တီတၢ်တြၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

- ၄) တၢ်မၤယံးထီၣ်တၢ်ဒီသအံၤပိၣ်မုက်သဲးတဖၣ်ဒီးတၢ်ဘျၢတဖၣ် အံၤတၢ် ကမၤဖျါထီၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤလၢထံကီၢ်ဒီတဘျီပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၅) ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတၢ်ဂ့ၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်မၤဆိအီၤဒီးပုၤမၤစၢတၢ်ဒီးပဒိၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးဆီၣ်ထွဲတၢ်ခိၣ်ကီၢ်ဆၢတၢ်မၤစၢန့ၣ်လီၤ.
- ၆) တၢ်ကဘၣ်မၤလီၤမၤကွံၣ်၂၀၀၈တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ဒီးကွဲးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့အသီလၢကပံၣ်ပနီၣ်ဖဲဒရၢၣ်ကီၢ်စၢဖျိန့ၣ်လီၤ.
- ၇) တၢ်ကပတုၣ်ကွံၣ်တၢ်တိၢ်ကျဲၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢကလုၢ်န့ၣ်အတၢ်လီၤခဲလၢၣ်
- ၈) တၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်အကျိၤအကျဲအသီလၢကလဲၤခိၣ်ကွံၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အကျဲခဲအံၤလၢအပတုၣ်ယၢ်အသး
- ၉) ပယီၤပဒိၣ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်အတၢ်ယုၣ်ထၢလၢအကဟဲတဖၣ်ကဘၣ်မၤလီၤတံၢ်လၢပိၣ်မုက်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤအီၤဒီးတၢ်ဒုးပၣ်ယုၣ်ဂီၢ်ယုၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤတၢ်ကျဲၤလိၣ်လီၤခံကတၢ်ဝံၤခိၣ်ဝံးတၢ်ဆါဟဲၤဖျါထီၣ်ဖဲလၢမးရှး ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်ပုၤကိးဂၤအသိးကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ဒီအသးဒီးန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ကတိၤန့ၣ်ခဲတၢ်လၢပုၤလၢအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အလီၤတဖၣ်,ပုၤတတၢ်လၢအနးတဖၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်မၤစၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်နဲၣ် ကျဲဒီးကျိၤကျဲ လၢပ ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ခိၣ်န့ၣ်ကမၤပိၣ်ထွဲဝဲ ဒ်သိးပဆဲးမၤတၢ်လၢတၢ်ပုၤဖျဲးအပူၤကသ့အဂီၢ်ဒီးပသူလီၤယဲၤတၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ရၤလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲလၢတၢ်ကဟးအိၣ်သကိးဟံၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးပပုၤမၤတၢ်ဖိကပလီၢ်အသးဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးဒီးမၤစၢဘၣ်ပုၤလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လၢတၢ်ဒီသအံၤခိၣ် ဝံး၁၉တၢ် ဆါလၢကညီကျိၣ်ဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤလၢဒဲကဝီၤအပူၤဒီးကီၢ်သူလုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်, မၤသကိးတၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်လၢကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်ရၢၣ်.ဒဲကဝီၤဒီးလၢလီၢ်ခၢၣ်သးပတီၢ်,အါတက့ၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်ကလံၤကျိၤဒီးတနီၤလၢကရၢၢ်ဆံးလၢကတၢ်ပိၣ်တဲသကိးဘၣ်ယးတၢ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိပ်မုက်ကရုတ်ကျဲၤတၢ်ဆဲးတၢ်ကကးဘၢနီၤဒု, ဘိၣ်ထီၣ်တၢ်ကဆွဲကဆီအဘိၣ် ဒီးတၢ်အိၣ်အဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ဟ့ၣ်လီၤ အီၤဆူပုၤတတၢ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်နးတၢ်ကျိၤအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်တဲလၢကတၢ်ကတိၤအဂၤတဖျါတခီ,ကညီပိပ်မုက်က

ရု ခိဆာခိဝံးတံဆါအံလီကံးသိး ဒီးဂံဂီအူတံအိဝံးအ တီန့န့လီ။ ပယုသုဂ် ညါတံ၊ ပထာဖိဂ်တံအိဝံယာတဖ်၊ ပထံဂ်လိဝံးဒီးပုတတ၊ ပဒီသအပိတ်မုက်ဒီးဖိသုဂ် တဖ်၊ ပဟုဂ်တံမ၊ စာဒီးပတကိန့ခဲးတံလုပုလု အလိဂ် ဘဂ်တံမ၊ စာ တဖ်န့န့ လီ။ ဒ်ကညီပိတ်မုက်ကရုမုတ်လုခိဝံးတံဆါအံအသိး ဆဲးမ၊ စာဂံခိဝံးတံလိဂ် ဒီးပယုသုးအံဟ်ဖျါထီဂ်ဒီးအတံသုကမုဂ်တံစိတံက မိအသိတဘျီထီဘိမ၊ ဝဲ အသိးန့န့လီ။

ကညီပိတ်မုက်ကရုမုတ်ကံးစုးကံးတံဒီး(Progressive Voice -PV) လုအ ပူ ကွံ အမံမုတ် (Burma Partnership) လုထံဂုကီဂုတံကတိန့ခဲးတံဒီးတံက တိန့ခဲးတံ လုတံဟ်ဆါကရုကရုအကျါန့န့လီ။ အဝဲသုဂ်မုတ်ဒီးဟီဂ် ကဝိတဘျုးဖုလုဟီဂ် ခိဂ်ချာဒီးမုတ်အရုဒိဂ်လုကီယီဒိဂ်မိဂ်ကရုစံဒီးတံန့ဘဂ်ကလုဂ်ပိတ်မုက် အံ တံကနီဟူအံအဂီန့န့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရုဟုဂ်ထီဂ်ကလုလုတံလုအဟဲဒိဘဂ် အံတဖ်န့န့လီ။ အဝဲသုဂ်မ၊ စာပုလုပကတဲသကံးတံဒီးကတိန့ခဲးတံလုအဂ်စံ ယုဒီးဘိမုတ်ဖျါကရု၊ အယုဂ်န့န့လီ။ ပမုသကံးတံဒီးအဝဲသုဂ်လုတံပတုဂ်ကွံစု ကဝဲ၊ ကဘိယုသိဒီးတြိယာပုနီတဂုဒီးပုလုအမုတ်ဒီးပယုသုးလုဒီးသဲးစးဝဲ တဖ်၊ ပုဘဂ်ကီဘဂ်ခဲးတံယုဂ်၊ တံခိကီဆါတံမ၊ စာလုကီ ကျီလီကဝိကျဲ အဂီန့န့လီ။

ကညီပိတ်မုက်ကရုဘဂ် တံသုဂ်ညါပံပနီပု လုပတံကတိန့ခဲးတံလု ထံ ဂုကီဂုဒီးဝဲ ၂၀၁၈နံပဒိဂ်န့ဘဂ်ပိတ်မုက်လုအမုတ်လုတံဆိတလဲ အဂီလုကီအ ဝဲရကုမိသီဝဲအး လုဝဲတကျဲအအိဂ် ဒီးဒီးန့ဘဂ်ဟီဂ်ခိဒီးဘုဂ်ပိတ်မုက်တံသုဂ် ငှု သးငှုတံလုကပီ ဝဲ ၂၀၁၉နံလုကီအဝဲရကု ထံဂုကီဂုဝဲကျဲအအိဂ်န့န့လီ။ ဒ် တံခဲ လုကီပယုပုကစးထီဂ်ဆိတလဲအသိး၊ တံဆိတလဲ လုကညီပိတ် မုက် က ရုအိဂ်ဖျါဆွဲဝဲဒ်န့န့လီ။

ဝဲတံမုတ်ပတုဂ်တံခဲးအဆါကတီဒီးလုအ ပူ ကွံဝဲလုဒ်ကဝိပုအဆါက တီ ကညီပိတ်မုက်ကရုအံဆိတလဲအသးလု တဘျီခါထဲဒ်ပိတ်မုက် သးပုတဖ် တီခိဂ် ရိဂ် ဝဲအံဒီးခဲအံပိတ်မုက်လုသးနံပုလုလိဝံးအါထီဂ်န့န့ လီ။ ကညီပိတ်မုက်က ရု ခိဂ် နီဒီးပုမုတ်ဖိလုဆါကတီခဲအံအါတကွံမုတ်ပိတ်မုက်သးစါတဖ်န့န့လီ။ တံအံ ဟ် ဖျါ ထီဂ် ကညီပိတ်မုက်ကရုတံအိးထီဂ်သးဒီးတံဟုဂ်ဂံဟုဂ်ဘါပိတ်မုက်သး စါဒီးတ က တီယံတံဆိတလဲ ပုတတအတံသုဂ်ညါနီဟ် ဘဂ်ယးပိတ်မုက် အတံပံယုဂ်ဒီးအ တံဟုဂ်ထီဂ်တံန့န့လီ။ ကညီပိတ်မုက်ကရုအံထီဘိအဂံဆုဂ်ဝဲဘဂ်ဆဂ် တံဆိတလဲ အံဟဲစိန့ပုတံအယုဂ်အကဒီးတံဂံဆုဂ်ဘါဆုဂ်န့န့လီ။

[illegible]

သိပ်ကြုံကြုံနဲ့လီ၊ လာတာနဲ့အယိဒ်သီးယဒီးစးကဖျိအဂီယဘဉ်ဂုာ်ကျးစး
ယဲသပျာ်ပျာ်နဲ့လီ၊

ဖဲယသးနံာ်အိဉ်၁၅နံာ် မ့တမ့၁၆နံာ်အဆာကတီၢ် ယမလိဘဉ်ယးဒီးပျာ
ဟီဉ်ခိဉ်ဖိခွဲးယာ်သုဉ်တဖဉ်ဒီး တာ်ခွဲးတာ်ယာ်သုဉ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တာ်ခွဲးတာ်ယာ်တ
ဖဉ်လာတအိဉ်ဒီးပပျာကလုာ်ကညီတဖဉ်ဘဉ်နဲ့လီ၊ ယသုဉ်ညါလာယအဲဉ်ဒီးမာ်တာ်
လာယပျာကညီတတအဂီၢ်နဲ့လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်ဖဲန့ဉ်အခါယသးစးဒီးဒိဉ်မးန့ဉ်လီ၊ဖဲန့ဉ်
အခါယတာ်ဆိကမိဉ်လာတာ်မာ်လာပျာတတအဂီၢ်န့ဉ်အခိပညီမ့ၢ်တာ်မနုၤလဲဉ်န့ဉ်တ
အိဉ်လီၤတာ်လီၤဆဲးဘဉ်၊ ထဲဒဉ်ယသုဉ်ညါလာယသးအိဉ်မာ်စာန့ဉ်လီ၊

ဖဲယဖျိထီဉ်တီးဒိဉ်တုာ်အဆာကတီၢ်ယမုာ်ဂံၢ်စံးဖိရုစုဉ်တဲယ “ယအဲဉ်ဒီး လာ
န ကဟဲမာ်စာလာကညီပိပ်မုက်ကရု” ဒီးယသုဉ်ပိာ်သးဝးဒိဉ်မး လာယက မာ်တာ် အ
ဂီၢ် နဲ့လီ၊ဖဲလာယမ့ၢ်အိဉ်ကတီၢ်ယသးလံအခါအဝဲတဲယတလိဉ်ဟဲမာ်တာ် ဒီး ဘဉ်၊
ကိ အိဉ်ဝဲတဖျါလပကြးထီဉ် အီးဒီးကိဉ်န့ဉ်ယကဘဉ်ထီဉ်အိဉ်ခံနံာ်န့ဉ် လီ၊ အဝဲ
အဲဉ်ဒီးလာယမလိဘဉ်ယးဒီး တာ်တိခိဉ်ရိဉ်မဲဒီးတာ်ဟဆုရဲဉ်ကျဲတာ်တိာ်ကျဲဒီးမာ်
လိ အါထီဉ်ကိလၢဝါကျိဉ် နဲ့လီ၊ ဖဲယအိဉ်ဒီးလာကိအ ဆာကတီၢ်ယ မုာ်ဂံၢ် ကွဲးလံာ်
ဆုယအိဉ်ဒီးဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါယထီဉ်ဒီးသီးယကကျးစးမလိတာ်အဂီၢ်နဲ့လီ၊ အဝဲ
တဲယလာအအိဉ်ခိးယထီဉ်လံာ်လာယကမသကိးတာ်ဒီးကညီပိပ်မုက်ကရုနဲ့လီ၊ လာ
ခံဖဲယဖျိထီဉ်ကိဝံအလီၢ်ခံ ယလဲၤမာ်လာကညီပိပ်မုက်ကရုဒီးယမုာ်ဂံၢ်စံးဖိရုစုဉ်
နဲ့လီ၊ အဝဲမ့ၢ်ခိဉ်န့ဉ် လာအတီၢ်ဒီး ဆိဉ်ထွဲမာ်စာတကန့ဉ် လီ၊ ယဒီးန့ဉ် ဘဉ် မူဒါ
လာယကဘဉ်ကွဲးတာ်ဟံဖျါတခါဒီးယဘဉ်ဂုာ်ကျးစးသပျာ်ပျာ်နဲ့လီ၊ဖဲယဒုးနဲဉ်ယ
တာ်ဟံဖျါဆုအအိဉ်အခါအဝဲဘဉ်မာ်ဘဉ်က့ၤဝဲအါမးဒီးတဲဝဲတာ်အံၤတမ့ၢ်ဘဉ်၊တာ်အံၤ
တဘဉ်ဘဉ် နမာ်ဂုၤဒိဉ်ထီဉ်အိဉ်သုးဒီးနဲ့လီ၊ တဘျီတခိဉ် ယသးဒိဉ်ထီဉ်ဒိဉ်မးဘဉ်
ဆဉ်ဖဲအဝဲတဲဘဉ်ယာ်တာ်ဘဉ်မနုၤအရုဒိဉ်လဲဉ်ဒီးတဲသကိးနံၤသကိးဝဲတာ်ဒီးပျာနဲ့
လီ၊ ယဂုာ်ကျးစးအါထီဉ်လာယတာ်မအပျာနဲ့လီ၊ အဝဲသိဉ်လိမယုၤလာတာ်အါ
မးခိဖျိဟ့ဉ်ယာ်တာ်ဆိဉ်သနံးတဖဉ်အယိနဲ့လီ၊ ယကိလၢဝါကျိဉ်တဂ့ၤအါအါဘဉ်
ဒီးတာ်လာယတသုဉ်ညါအိဉ်ဝဲအါမးဘဉ်ဆဉ် အဝဲဟ့ဉ်ယာ်တာ်မသုဉ်တဖဉ်ဒီးတဲယ
လာယကဘဉ်ဂုာ်ကျးစးမအိဉ်နဲ့လီ၊ ဖဲန့ဉ်အဆာကတီၢ်ပတအိဉ်ဒီးတာ်နဲဉ် ကျဲသုဉ်
တဖဉ်ဘဉ်၊ပဝဲကိးဂပဂုာ်ကျးစးမာ်တာ်တခိခိဒီးမလိန့ဉ်လာတာ်လဲၤခိဖျိအဖိခိဉ်
နဲ့လီ၊လာတာ်န့ဉ်အယိလၢခံပဒုးအိဉ်ထီဉ်က့ၤတာ်ကွဲးလံာ်ပတံၤလံာ်ဟံဖျါဒီးတာ်က
တံာ်ကတီၢ်သးတာ်နဲဉ်ကျဲတဖဉ်လာတာ်ထီဉ်တာ်အိဉ်ဖျိဒီးတာ်တဲန့ဉ်ခဲးတာ်တဖဉ်အဂီၢ်
ဒ်သီးကကဲထီဉ်တာ်မာ်စာလာပျာလၢခံတစိတဖဉ်အဂီၢ်နဲ့လီ၊

ပျာလာဟ့ဉ်ယာ်တာ်သုဉ်ညါအိဉ်ကတီၢ်တက ထီဉ်ယဆိကမိဉ်မ့ၢ်ဒဉ်ယဖု
နဲ့လီ၊အဝဲမ့ၢ်သုးရိဉ်မဲခိဉ်ကျိာ်တက ဘဉ်ဆဉ် ထီ ဘိ အဝဲဆိဉ်ထွဲမာ်စာဝဲ ပိာ်မုဉ်သုဉ်

တဖန်အမတ်လၢပူတတဒီးတၢ်ဟံအာတၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့တဖန်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢယလဲၤ အိၣ်သကိးအိၣ်တၢ်တၢ်လၢအံၤအံၤသံကွၢ်ယၤယမၤတၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢယၤ န့ၣ်လီၤ. အဲဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပတၢ်တၢ်ဘၣ်လၢပမၤတၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလၢအရ့ဒိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဘျုးဂ့ၤတၢ်ဘၣ်လၢယမ့ၢ်သးစၢ်တကၤလၢဟူးဂဲၤဖဲမၤတၢ်ဖဲလၢပဒိၣ်မၤဂၢၢ်လၢမၤကဲထီၣ်ဘၣ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒီးကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢန့ၣ်ခိၣ်ကျိၢ်တကၤအခါန့ၣ်လီၤ. အဲမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်တကၤလၢ ထီၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ဆၢကတၢ်လၢ ကထံၣ်လိာ်သးဒီးသးစၢ်သ့ၣ်လၢအန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢ ပူတတဒီးပူတဖန်န့ၣ်လီၤ. အဲကစံးဆၢပတၢ်သံကွၢ်သံဒီးတဖန်ဒီးဟ့ၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢဆူမ့ၢ်ဆူမ့ၢ်ဂီၤတၢ်သံကွၢ်တဖန်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘျီဘၣ်ဖဲလၢယလီၤမၤလိသ့သးလၢကီၢ်အဲၣ်ရဲကၤအကတၢ်ယကိးအိၣ်လၢလိတဲစိန့ၣ်လီၤ. ယကိးအိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တခါမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကစီၣ်ဟူထီၣ်သၢလီၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒီးကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ မၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်ဒီးပယီၤသးဝံၤ ဟ့ၣ်အယၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲယန့ၣ်ဟူတၢ်ကစီၣ်န့ၣ်ယဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤတၢ်ဒိၣ်မးဒီးလၢခံကတၢ်ယကိးအိၣ်လၢလိတဲစိန့ၣ်လီၤ. အဲစံးဆၢယတၢ်သံကွၢ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ. အဲတပၢ်လီၤလိတဲစိဒီး ပတုၢ်ကွၢ်ယၤနီၣ်တစဲးဘၣ်. ယဆၢမ့ၢ်လၢပူသးစၢ်လၢအန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢခ့ၣ်ခါဆၢကတၢ်ခဲအံၤကအိၣ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖန်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်စူသးစူလၢကစံးဆၢကတၢ်သံကွၢ်တဖန်ဒီးမၤတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျါဆူအပူၤဒ်သိးဒီးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤယမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိန်မုန်ကရုတ်အိၣ်အါန့ၣ်အနံၣ်၂၀လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ယပၢ်ကဖၤလၢယသးဒိၣ်မးလၢတၢ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢပမၤအိၣ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဒ်ပမ့ၢ်ပိန်မုန်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပမၤတၢ်ဆူဒိၣ်မးဒ်သိးတၢ်ပတုၢ်ဝဲဘၣ်ယးဒီး တၢ်မၤန့ၣ်ဆူဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိသ့ၣ်တဖန်ကက့ၤကဒါက့ၤဆူကီၢ်ပယီၤဖဲလၢအိၣ်ဆါစူးကွၢ်အိၣ်ဝဲလၢပဒိၣ်အဲၣ်ဝဲဒၣ်အဲၣ်ဒီးအဆၢကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတုၢ်ဘၣ်နီၢ်ကီၢ်လၢ တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခ့ၣ်အံၤပနၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ, ပတၢ်ဘၣ်ပသးတမ့ၢ်ဘၣ်. ပစူးကါဝဲတၢ်ပိးတၢ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖန်အါမးဒ်သိးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိသ့ၣ်တဖန်အကလုာ်ကသိၣ်ထီၣ်ဒီးကဒုးတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီပိန်မုန်ကရုတ်က့ၤကဒါက့ၤဖိလစံၣ်, တၢ်ဘျုးတၢ်ပၢ်သးဒီးတၢ်ပနီၣ်တဖန်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢပမၤလီၤ ပျီၢ်ကွၢ်ပယီၤသးတၢ်လီၤအိၣ်လၢပဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. ပစူးကါဝဲတၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤဆူဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အဆၢကတၢ်လၢအဲၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်အဲၣ်သ့ၣ်အတၢ်ပၢ်သးသ့ၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. ပမၤတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဆူဒဲကဝီၤဖိလၢအိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူသ့ၣ်တဖန်လၢတၢ်မၤန့ၣ်လၢအဲၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဒီးလိာ်ဘၣ်ဝဲဖဲတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဆၢကတၢ်န့ၣ်လဲၣ်. ပသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖန်လၢတၢ်ကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်အဂီၢ်ဒီးပဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖန်တၢ်ပၢ်သးဘၣ်ယးဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်တၢ်ဆၢကတၢ်အါမးခိၣ်ဖျိပထၢဖျိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖန်ဒီးပဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤကဒါက့ၤဆူဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖိသ့ၣ်တဖန်

အအိန် လာကမတော်ဆာတော်လာအနီကစာဒပ်ဝဲ, ကကုဒါ, ကအိန်ဇါအဂုနန့်လီ. ပုတအိန်တုဝဲအါအါဘန် ဒီးပုလအိန်တုသုတ်တဖန် ကဘန်ယုကဒီး အသီတဘျီ နန့်လီ. အဝဲအံ့မုတ်လာအဟဲဒိဘန်လာပပုတတအကျါနန့်လီ.

တၢ်ဂုန်ကျဲးစးအဖီခိန်တၢ်ဂုန်အကါဒိန်အသီတခါလာတၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လာယဟ်ကဖါလာယသးလာကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ဘန်ယးသွံၣ်ထံးဒီးနီၣ်ခိတ်စုဆုၣ်ခိန်တကးတၢ်အကျါအကျဲ လာအဟုၣ်ကုတၢ်စံးဆာတဘျီယီ(ARM) အဆိကတၢ်လာဒဲ ကဝီ ဒီးကီၢ်သူလုနန့်လီ. ပဟံးတၢ်ဆာကတီၢ် ကအိန်လာအနံၣ်၁၀ ယု ယု ပတီခိန်ရိၣ်မဲဒီး ကတီၢ်န့ၣ်မဲတၢ်လာ တၢ်အကတီၢ်အဖီခိန် ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘန်တၢ်အာၣ်လီတုၢ်လိာ်လာ(ARM)အတၢ်လဲၤကျဲအံ့နန့်လီ.

ယတၢ်ကျဲးစးအဒိန်အမုၢ်အဂတခါလာယဟ်ကဖါလာယသးလာကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ဖံးတၢ်မအဂီၢ်အံ့မုၢ်ဝဲ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် “တၢ်အစာလာအဟုၣ်ကုတၢ်စံးဆာတဘျီယီလာအဘန်ယးဒီးသွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆုၣ်ခိန်တကး” အဆိကတၢ်လာဒဲ ကဝီပုလအဂီၢ်ဒီးလၢခံလၢကီၢ်သူလုပုလအဂီၢ်နန့်လီ. ပဟံးန့ၣ်တၢ်ဆာကတီၢ်ကတီၢ်တၢ်(၁၀)နံၣ်, တီခိန်ရိၣ်မဲတၢ်ကွဲးလံာ်အံ့ဒီးကတီၢ်န့ၣ်မဲတၢ်လာတၢ်ကွဲးလံာ် အံ့ကဒီးန့ၣ်ဘန်တၢ်အာၣ်လီတုၢ်လိာ်အီၤအဂီၢ်နန့်လီ. မုၢ်တၢ်လာအရူဒိန်မုၢ်လာပိပ်မုန်လာတုၢ်ဘန်တၢ်စုဆုၣ်ခိန် တကးတဖန် တသုၣ်ညါလာကဘန်လဲၤယုန့ၣ်တၢ်မစၢဖဲလဲၣ်ဘန်နန့်ဘန်. ပကျိၣ်စုတအိန်လာအိၣ်လိၣ်လာပကမတၢ် အံ့လာဒဲ ကဝီကိးဘုၣ်ဒဲးအပူဘန်. မ့မုၢ်ထံဂုကီၢ်ဂကမုၢ်သဘျီ ကရုတခီ မဒိကထြာတၢ်မလာအဒ်သိးဒီးကညီပိပ်မုန်ကရုတ်ဒီးဘန်ကီဘန်ခဲဒဲ ကဝီကမံးတံာ်လာအဝဲသုၣ်တၢ်ဟုၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမစၢအပူနန့်လီ. ပလိၣ်ဘန်လံာ် တၢ်အာၣ်လီဒီးတၢ်မအကျါအကျဲနန့်လီ. ထံဂုကီၢ်ဂကမုၢ်သဘျီ ကရု လီ ဆီဒဲ တၢ်လာ ဘီမုၢ်စုဖျိၣ်ကရုလာ ဘန်ကီဘန်ခဲအဂီၢ် (UNHCR) မကီၢ်မကဲတၢ်ဒီး ပလံာ်အံ့ ဘူးကဝံလံဒီးအဝဲသုၣ်တဲဝဲလာတတုၢ်လိာ်ဝဲဘန်နန့်လီ. အဝဲသုၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်မအကျါအကျဲလာအိၣ်တုၢ်ပာ်ဒီးအဲၣ်ဒီးသးဝဲလာတၢ်လီၢ်ကိးတီၤဒဲးနန့်လီ. အဝဲသုၣ် တဆိကမိၣ်န့ၣ်ယုၣ်လီၢ် ကဝီတၢ်အိၣ်သးဘန်. ပဘန်ဟီၣ်ဘန်ယု, ဘန်အိၣ်ဒီးတၢ်သုၣ်ဒိၣ်သးဖျိးလာတၢ်မဒိတကတီၢ်အံ့အပူနန့်လီ. ဘန်ဆၣ် ပသုပတၢ်စိတၢ်ကမီၤသုၣ်နန့်လီ. ပကိးန့ၣ်ယုၣ်ပိပ်မုန်လာဒဲ ကဝီပုလလာတၢ်ကွဲးလံာ်တဘျီအံ့ဒိတဘီကျဲနန့်လီ. အဝဲသုၣ်ဒုးတၢ်လာတၢ်လာအလိၣ်လာအဲ ကဝီတဖန်အဂီၢ်နန့်လီ. မတၢ်တဂမးကဒုးအိၣ် ထီၣ်တၢ်မစၢဒီးကလုာ်လာအသီ ယု ဒဲးအံ့တန့ၣ်ဝဲဒဲဘန်. တၢ်မဒ် အံ့တကလုာ်အံ့ ထီၣ်ဘီ မုၢ်တၢ်လာကညီပိပ်မုန်ကရုတ်မဲဒီး ထံဂုကီၢ်ဂကမုၢ်သဘျီ ကရုဟဲပြုဒီး ပုတန့ၣ်ဘန်.

**ပယီၤသုးအတၢ်ကျဲးစးဟံးန့ၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီးကညီပိတ်မုက်ကရအတၢ်ခီဆါ
(၂၀၂၁-၂၀၂၄)န့ၣ်**

ဖဲလါဖျါတြုၤအါရံၤ, ၂၀၂၁န့ၣ်န့ၣ်ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၣ်တၢ်စိတၢ်က မိၤ လၢအဲၣ်အဲၣ်လံၤဒ်(NLD) အအိၣ်ကျဲးစး ထၢန့ၣ်လီၤက့ၤအသး လၢကန့ၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ အ ကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ထံၣ်လၢ ကိၢ်ပယီၤအဖီခိၣ် ဆိတလဲ အသး ဒ်ဒ်ဒ်မုၢ်မုၢ် ဒီးသ့ၣ်ညါပၣ်ပနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဘျုးမံၤလၢကညီပိတ်မုက်ကရဒီးပုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်ပၣ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိၢ်ပယီၤပုၤထံဖိကိၢ်ဖိသ့ၣ် တ ဖၣ် ယုၣ် ဒီး ပုၤအိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤခၢၣ်သးတဖၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒုးဆၢ တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢက တီၢ် အိၣ် လၢပျဲၤဝဲလၢတဘျုးန့ၣ်အတီၢ်ပုၤ လၢအမုၢ်အခုၣ် လၢဂံၢ်ခိၣ်ထံး ကရၢအါမးဒ် ထီၣ် ထီထီၣ်ဒီးမၤဆူၣ်ထီၣ်အဂံၢ်အဘါန့ၣ်ပပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢတဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ်အသးဒီးဂ့ၢ်လိာ် လၢ ကမၤတၢ်လၢသုးပဒိၣ်လၢအတဖိးသဲးဘၣ်အံၤ, တၢ်ဟ့ၣ်ကမုၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ စၢ တ ဖၣ်ကးတံၢ်အသးဒီး ပုၤလၢ အကတထီၣ်ဟးလၢကျဲၣ်ခိၣ်မၤပဒိၣ် ပုၤမၤတၢ်ဖိ တၢ်တ ဒိက န့ၣ်ပဒိၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိတ်မုက်ဒီးကညီပိတ်မုက်ကရခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ပၣ် ယုၣ်စ့ၢ် ကိးလၢတၢ်ကျဲးစးအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤတၢ်မၤအၢၣ်အီၤနးနးကျဲၣ်ကျဲၣ်ဒီးပုၤအါမးလဲၤ ဂ့ၢ်ဆူကညီဒီးကလုာ်ဒုၣ်ပတၢ်ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပုၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကမုၢ်တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ် အံၤ တၢ်မ့ၢ်မၤအၢၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၢ အဝဲသ့ၣ်ဆဲးထီၣ်ဒါတၢ် ဒီးတၢ်သိး လိာ် အ သး ဒီး က မုၢ် တၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်လၢအကဲထီၣ်တ့ၢ်အသးလၢအပူၤကွံာ်(၇၅)န့ၣ်အ တၢ်ဂဲၤ လိာ် အဆၢ က တီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

တကတီၢ်ပီၤ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ လၢကိၢ်သူလုၤအပူၤ ဒီးလၢကိၢ်ပယီၤဒိတဘျုးအပူၤ အိၣ်နးနးကလဲာ် လၢပပုၤတတၢ်အပူၤ, ဒီး အဝဲ သ့ၣ်လီၤဘျဲးလီၤတီၤဒိၣ်မး လၢတၢ်သဘံၣ် ဘၣ် တဖၣ်အံၤအယိၤလီၤ. ကိၢ်ပယီၤဒိတဘျုးအပူၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ် ဝဲအါန့ၣ်ၣ်ကကွဲာ် ဒီးလၢကညီကိၢ်စဲၣ်အပူၤ, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်အါန့ၣ်တကကွဲာ်ဘျဲးန့ၣ်လီၤ. ၆၂၀၂၁န့ၣ် အ ပူၤ, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢထံကိၢ်ဒိတဘျုး အိၣ်အါထီၣ်လၢကိၢ်သူလုၤဒိတဘျုး အပူၤန့ၣ် လီၤ. ပယီၤသုးမိၤစိရိၤကိးလီၤအသးလၢ"State Administration Council" (SAC)ထံကိၢ်တၢ် ပၤ တၢ်ပြးကိၣ်ကး မၤအါထီၣ်ကဘီယုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်ဒီး ခးလီၤတၢ်လၢကျိးဒိၣ်ပညိၣ်ဝဲ လၢ ကမုၢ်တၢ်လီၤတဖၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိ ဘၣ်ထံးအါတက့ၢ်လၢကမုၢ်တဖၣ်လၢ အမ့ၢ်, ပိာ်မုၢ်, ပိာ်ခွါဒီးဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတတၢ်နီၤနီၤ ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး လၢသၢန့ၣ် ဘျဲးအတီၢ်ပုၤလံၤလံၤဒီးတနီၤဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတဘျုးဘျီလံၤဒီးအဂၤတနီၤတခါဘၣ် ယုၢ် မ့ၢ်ဟးဖျိးသီသီဖိအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟံၤဆၢတၢ်ဖိတဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဘၣ်ကွဲာ်ဆၢၣ် မဲာ်ဒီးပယီၤသုး အတၢ်ထီၣ်ဒုးအီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်မဲာ်ဖဲခိၣ်ဘၣ်ဆၢ အဝဲသ့ၣ်ဆဲးဟံးန့ၣ်ကၤယၢ် အတၢ် လီၤ ဒ်ဝဲဒီး လၢတၢ်လီၤတဘျုးတီၤ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်အါထီၣ်ဘၣ် က့ၤအတၢ် လီၤ လၢ ပယီၤသုးက လၢတဖၣ်ဆိလီၤတၢ်လီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးသူအါထီၣ်ကလံၤသုးတၢ်ဒုးလၢကဆိၣ်

ထွဲဒီးမၤစၢအဝဲသ့တံဆုအါထီၣ်သုးမုၢ်ဒိၣ်, တံပီးတံလီၤဒီးတံအိၣ်တဖၣ်ဒီးလၢကထီၣ်ဒုးမၤအၢၣ်ပုၤကမုၢ်ဒီးသုးခံဖုလၢလိာ်န့ၣ်လီၤ. လၢတံစုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးတံလုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးတံအိၣ်သးအံၤတံလိာ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၤအူလၢတံဟ်ဖျါထီၣ်ဆူကညီပိတ်မုက်ကရအအိၣ်မ့ၢ်တံအိၣ်တကူတလၢဘၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တံသ့ၣ်တံဖျိး, တံဘုၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတံထၢဖျိၣ်ဟ်ဖျိၣ်တံအိၣ်အံၤတလဲၤအသးဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်ခိဖျိတံဒုးတံယၤအယိန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢတံတလၢတလီၣ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ်, တံအိၣ်, ထံနီၢ်, တံသ့ၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဒုး, လီၢ်မံလီၢ်ဂဲၤ, တံကူၣ်တံသိးလၢအကလၢ, တံကဆဲကဆီ, ထံအံၤ, ကသံကသီၣ်တဖၣ်ဒီးအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအကထီၣ်တဖၣ်, လၢညီန့ၢ်အကစၢ်ဒ်ဝဲကွၢ်ထွဲလီၤအသးသ့အံၤ, ပုၤအိၣ်ပုၤအိၣ်တံမ့ၢ်ဂ့ၢ်သ့အိၣ်တံလၢအလိၣ်ဘၣ်ဝဲတသ့လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. သးသမူအါမးအိၣ်လၢတံဘၣ်ယိၣ်အပူၤဒီးလီၤဆီဒ်တံပုၤလီၤဒုလီၤတံလၢပုၤတတအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်တံချၢတံမၤစၢတနီၤအတံဆိၣ်ထွဲအယိအဝဲသ့တဖၣ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့အိၣ်ခိးလၢကက့ၤကဒါက့ၤဆူအသဝီဒီးအဟံၣ်ယိဖဲပယိသုးဖိတဖၣ်ဒီးကဘီယုၤမ့ၢ်တဟဲလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိတ်မုက်ကရမၤတံဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲၣ်လၢကမၤစၢဂ့ၢ်ဂီၤအူတံဆိၣ်ထွဲမၤစၢအံၤလၢတံမၤသကိးတံဒီးပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပုၤတတဖၣ်ဒီးဘျးစဲလိာ်သးဒီးပုၤတတကရၢတဖၣ်ဒီးတံလီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တံလဲၤအိၣ်သကိး, သံကွၢ်သမံသမိးတံဒီး IDPs (ပုၤလုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိး) သ့ၣ်တဖၣ်

ပုၤတနီၤအိၣ်ဆိးတံဝဲဝဲ IDPs ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အတံဖံးတံမၤတအိၣ်န့ၢ်ဝဲခံန့ၣ်လံဒီးကွီသ့ၣ်တဖၣ်တအိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢအဖိအလံကဖံးလိမၤလိဘၣ်တံအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့အိၣ်တံလီၢ်န့ၣ်ကသံၣ်ကသီတအိၣ်ဒီးတံဆါဟံၣ်, ကသံၣ်အးတအိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢကဒုးအိၣ်ဖျိၣ်ဖိသ့ၣ်ဒ်မိၢ်လုၢ်ပာ်လုၢ်မၤတံဝဲအသိးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်တံလၢအဖိအဂီၢ်လၢကဘၣ်မၤလိတံဒီးယုဝဲတံကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွီဖိလၢအဘၣ်မၤလိတံလၢတံထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တံဆုအဝဲသ့တံလီၢ်လၢအပူၤဖျိးလၢကမၤလိဘၣ်တံအဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့အမိၢ်အပာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်တံဒိၣ်မးခိဖျိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်ယံၤဒီးအဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. တဘျီတခိၣ်ဖိသ့ၣ်လၢအနီၢ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤမၤလိတံဖဲကွီလၢဘၣ်တံသ့ၣ်ထီၣ်အီၤတစီတလီၢ်ခိဖျိသရၣ်သရၣ်မုၢ်အိၣ်ကဒုဖဲတံလီၢ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢကွီတအိၣ်ဘၣ်အယိန့ၣ်ကီခဲဝဲဒ်ဒိၣ်မးလၢဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဘျီအိၣ်ဘျီဒီတနံၤကျၢဖဲတံသ့ၣ်ထီၣ်ဆံးဆံးဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်သရၣ်သရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တပျဲအဝဲသ့ကဂဲၤလိာ်ကွဲဟးထီၣ်လၢတံချၢဒ်လၢအပူၤကွံၣ်အသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

“ဆၢကတီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤတုၤဖဲတံအိၣ်သ့ၣ်အလီၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတံအိၣ်ကဒုလီၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်မိၢ်လၢသ့ၣ်ကုသးပုၢ်ဒီးမုၢ်ကမဲသ့ၣ်တဖၣ်ကီခဲဝဲလၢ

အဝဲသုဂ်ဂီၢ်ဒိၣ်မး လၢကသုဂ်ထီၣ်အဝဲသုဂ်အတၢ်သုဂ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ဘၣ်ယုဝဲ တၢ်မၤစၢၤသုဂ်တဖၣ် လၢပုၤအဂၤသုဂ်တဖၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိတ်မုက်တနီၤနီၤ သုဂ် ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ကဒုလီၤလၢအနီၤကစၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသုဂ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤ လၢပုၤကျိၤစၢၤအိၣ်ဝဲသုဂ်တဖၣ်ဒ်သိးကသုဂ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ကဒုလီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသုဂ်အ တၢ်သုဂ်ထီၣ်ခိၣ်ဒုးန့ၣ် သုဝဲလၢမ့တမ့ၢ်သုဝဲ(ပၣ်တူ)တၢ်ကံးညၢ လၢထံန့ၣ်တန့ၢ်ဘၣ်, တၢ်ဝဲအံၤဂ့ၤဝဲလၢ တၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ် ဒီးညီစ့ၢ်ကိးလၢ အဝဲသုဂ်မ့ၢ်ဘၣ်ယုၢ်စိၣ်ဆူ တၢ် လီၤအဂၤတတီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ခါဆၢကတီၢ် တၢ်ကိၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးလၢအဝဲ သုဂ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဲပုၤကညီဖိသုဂ်တဖၣ်ညီန့ၣ်ပမၤစၢၤလိၣ်ပသးတဂၤဒီးတဂၤန့ၣ်လီၤ. လီၤလီၤဆီဆီ လၢခိၣ်န့ၣ်လၢ အိၣ်ဖဲလီၤကဝီၤဖဲန့ၣ်သုဂ်တဖၣ် ကရုကရိထီၣ်အသးဒီး မၤ စၢၤဝဲပုၤသုဂ်ကုသးပုၤ, မုၣ်ကမဲဖိၣ်ယဲဒီးပုၤက့ၢ်ဂီၤတလၢပုၤသုဂ်တဖၣ်ဒ်တၢ်သုအိၣ်ဒီးအ ဝဲသုဂ်အသိးန့ၣ်လီၤ.”

“ယဘၣ်သကၢ်ဒီးပိတ်မုက်လၢအအိၣ်ဖျၢၣ်အဖိန့ၣ်သၢသီတဂၤဒီးဘၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကွံာ် ဝဲလၢအဒုသဝီခီဖျိပယီၤသုးသုဂ်တဖၣ်မၤတၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤတၢ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်အ ယီၤ. အဝဲဟံၣ်ဖိယီၤဖိသုဂ်တဖၣ်ဘၣ်ဟဲယုၢ်အိၣ်ဝဲလၢ IDP တၢ်လီၤတပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ. လၢယ ကိၢ် အဝဲမ့ၢ်ပိတ်မုက်တဂၤလၢအဒုဒီးဆူၣ်ဒိၣ်မးတဂၤလီၤ. ယဆိကမိၣ်မ့တမ့ၢ်လၢ အဝဲယုၢ် ထီၣ်ကွံာ်ဘၣ်န့ၣ်, အိၣ်ဒီးအဖိန့ၣ်တမ့ၢ်လၢကအိၣ်မူဘၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

“ပအဲၣ်ဒီးက့ၢ်အိၣ်လၢပဒုသဝီ, ပအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်, ပတလိၣ်ဘၣ် လၢ SAC သုးသုဂ်တဖၣ်ဟဲအိၣ်လၢပ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲဘၣ်. အဝဲသုဂ်မ့တဟဲအိၣ်ဘၣ် န့ၣ် တၢ် ဒုးတၢ်ယၤသုဂ်တဖၣ်လုၤတက့ၤတကဲထီၣ်ဘၣ်. ပကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ပက က့ၢ် အိၣ် ဘၣ်က့ၤလၢပဟံၣ်ပယီၤအခါဖဲလဲၣ်. တၢ်အိၣ်သးသုဂ် တဖၣ်ကဂ့ၤထီၣ် အခါ ဖဲ လဲၣ်. တၢ်လီၤဖဲအံၤမ့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဘၢဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်ပဟံၣ်ပယီၤဘၣ် , ဒီးပကဖံးအိၣ် မၤ အိၣ်ဒီးမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပသးတန့ၢ်ဘၣ်. ပဝဲလၢပအိၣ်ဖဲအံၤသုဂ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိ တကူတလၢနီၤတဂၤဘၣ်. ပတအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဖဲအံၤဖးယံာ်ဖးထီၣ်လၢဘၣ်.”

“တၢ်အိၣ်မူလၢ IDP တၢ်လီၤသုဂ်တဖၣ်ပုၤလုၢ်ကွံာ်မးဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီ, တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤသုဂ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ကညီပိတ်မုက်သုဂ်တဖၣ် ကရုကရိ ထီၣ်သးဒ်သိးကမၤစၢၤဒီးကဟုကယၢ်ဘၣ်လီၤကဝီၤဖိ လၢအိၣ်ဖဲန့ၣ်သုဂ်တဖၣ်ဒီးဟံၣ် ဖိယီၤဖိတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိတ်ခွါသုဂ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ်ဒၣ်လဲၣ်သုးန့ၢ်ကဟံးထီၣ် သ ကိးမူဒါလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢမုၢ်န့ၢ်ဆါ လၢလီၤကဝီၤဖဲန့ၣ်အဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်ထံၣ်တၢ်လီၤ ဆီ မ့တမ့ၢ်မ့ထံၣ် SAC သုးသုဂ်တဖၣ်ဒ်သိးကဟ့ၣ်ပလီၤဝဲပုၤအိၣ်ဖဲတၢ်လီၤဖဲန့ၣ်သုဂ်တဖၣ် န့ၣ် လီၤ. အဝဲသုဂ်တဖၣ် လၢတၢ်ကသုဂ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၤ အပီးလီၤသုဂ်တဖၣ် မ့ၢ် ဂ့ၤ, လဲၤယုအိၣ်ယုၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်လဲၤဝဲဒၣ်ဆူပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ် မဲၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအမ့ၢ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိတ်မုက်သုဂ်တဖၣ်ဖဲလၢအဝဲသုဂ်မ့ၢ်က့ၤလၢအစံာ်ဒဲမ့ တမ့ၢ်အဒုသဝီ လၢကက့ၤဟံးအိၣ်တၢ်အိၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်ပီးတၢ်လီၤသုဂ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်



အိဉ်မူတနံ၊ကီတနံ၊ကီန့ဉ်လီဘဉ်ယိဉ်ဒိဉ်မးလံပုကိးကဒီးအကီန့ဉ်လီ။”

ပိပ်မုဉ်တကီဆုကဆီဒီးတါအိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ချ တကီတိက့၊ ဘဉ်တါဒုးအိဉ်ထီဉ် အီးဝဲ(၂၀၂၀)နံဉ်န့ဉ်လီ။ ပဟုဉ်တကီဆုကဆီဘိဉ် ဆုပိပ်မုဉ်ဒီးပိပ် မုဉ်သးစါလံ ဘဉ် ယုဉ် မုဉ်ဟးဖိုးလံတါဘဉ်သဘဉ်ဘုဉ်အယိတဖဉ်န့ဉ်လီ။ တကီဆုကဆီကဆီ အဘိဉ် ပူ ပဉ်ယုဉ်ဒီးတါကံးညဉ်လံတါကုသုကဒါကုအီးသုလံသ့ဉ်ဟဲအကီ၊ ခိထးလံတါ သုအီးလံတါဘုအကီ၊ချါသိ၊ဖျိဉ်ခံဖိဒီးတါဂုတါကီဘဉ်ထွဲတါအိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ချ အဂုာ် သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ။

ဝဲ ၂၀၂၁ KWO စးထီဉ်အတါတိစာမစာပုကမိဖျိအတါဟုဉ်နီလီန့ဉ်လီ။ ပူ ဘဉ် ကီဘဉ်ဝဲ၊ ပူယုဉ်မုဉ်ဟးဖိုး သုဉ်တဖဉ်အနီဉ်ကိအါထီဉ်ဝဲသးစးယဉ်ယဉ်ဒီး ပူကညီ နီဉ်ကိအိဉ်ဝဲ၃၄၇,၀၀၀၀လံလံအီကုဉ်၊ ၂၀၂၂အဘဉ်ကဝီအပူဒီးတုလံလံဝဲပထု ဘဉ်၂၀၂၄န့ဉ်ပူကညီအနီဉ်ကိအါထီဉ်တုလံ၊ အကကွဲန့ဉ်ဘဉ်တါသုဉ်ညါအီးမိဖျိ KHRG, KWO န့ဉ်လီ။ အဝဲသုဉ်ဟုဉ်မစာပူဘဉ်ကီဘဉ်ဝဲလံ ၃၈၈,၀၀၀လံ(၁၈)လံ အ တါပူဒီးဝဲ လံ January, 2023 အပူအဝဲသုဉ်ဟုဉ်မစာဒီးမဘျးမဖျိဉ်ပူယုဉ်အိဉ် ကဒုသုဉ်တဖဉ်ဘူးထီဉ်လံ၉၄၀,၀၀၀၀လံန့ဉ်လီ။ ကညီတါတိစာမစာအတါကရုကရိ (Karen relief organizations) ရုလီအတါမစာဆုတါလီ လံ ပူလိဉ် ဘဉ် တါမ စာအ အိဉ်န့ဉ်လီ။ တါလံအတါတါဒီးကရုအိဉ်ကတါလံ ၂၀၂၄အတါပူမုဉ်ဝဲတါတိစာမ စာ လံအဟဲမိဖျိလံထံ ဂကီလံလံစာဒီး ပူအါဂန့ဉ် အဆးဆိဉ်ထွဲမ စာပူလံအ အိဉ် လံ ဝုတမိ၊ မိဖျိတါ ကဲထီဉ်အသးသုဉ်တဖဉ်, ဒီးပူလံဘဉ်တါဒုးယဉ်အီးလံ (SAC) အတါဟတါပြးအဖိလံ, လံတါန့ဉ်အယိတါ မစာသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီဆုတါသဘဉ် သ

ဘုရ်အိန်အလီတသုဘုရ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤစၢၤလၢအိန်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘုရ်တၢ်မၤစၢၤခီဖျိ (UN) ဒီးဆူ (SAC) ဒီးထံဆၢကီၢ်ဆၢတခီတၢ်မၤစၢၤတအိန်ဝဲလၢဘၣ်. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ, ပုၤဘုရ်ကီၢ်ဘုရ်ခဲအါထီၣ်ဒီးကညီတၢ်ကရုတ်ကရိသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်အိန်တၢ်အီၣ်န့ၣ်က့ၤသၢလၢတဘျီလၢပုၤနီၢ်တၢ်ကရုတ်န့ၣ်လီၤ.

KWO မၤဘုရ်လီၢ်ဘုရ်စးတၢ်တၢ်မၤ လၢကီၢ်သုလုၤအပူၤဒ်သီးကဟူးကရဲၤ လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဖဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးပတၢ်ဖံးတၢ်မၤခဲလၢၣ် လၢဘုရ်ကီၢ်ဘုရ်ခဲကဝီၤအပူၤ လဲၤတရံးဒ်ခီဖျိပိပ်မုက်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအသးန့ၣ်လီၤ. ပမၤန့ၣ်ဒီးပဒုးအါထီၣ်ပစုလၢအကကွဲၢ် လၢယိၤစ့ဒ်သီးပကမၤစၢၤပုၤဘုရ်ကီၢ်ဘုရ်ခဲ လၢဆၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိၣ်ဝဲအံၤ ဖဲအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၣ်တၢ်မၤလၢပုၤအဂၤအိန်ဒီးဘုရ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရုတ်ကရိလၢအိန်သ့ၣ်လီၤတၢ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိန်ထီၣ်တၢ်ဘုရ်ထွဲ, တၢ်မၤသကိး ဒ်သီးအဂံၢ်အဘါကဆူၣ်ထီၣ် ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (KERT)မ့ၢ်ဝဲကရုတ်ကရိလၢအမၤစၢၤတၢ်လၢကလံၤထံး(BERT)တခီမ့ၢ်ဝဲကရုတ်လၢအမၤစၢၤတၢ်လၢကလံၤဖိးတကပၤ,တၢ်ကရုတ်ကရိအိန်သ့ၣ်လၢ KWO မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, KPSN, KDHV, CIDKP, KTWG, KESAN, KHRG, ဒီး MTC န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤသကိးတပူၤယီၤအပူၤ,ပဟးဆွဲးတၢ်မၤလၢတမံၤယီၤ,ပပတ်တအာပနီၢ်လၢတၢ်လၢက မၤလီၤဖးပုၤ,ပဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်ပသးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပယုအါထီၣ်ကျိၣ်စုတၢ်န့ၣ်ဘျုးလၢပပုၤတဝါအတၢ်လိာ်ဘုရ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကရုတ်လၢအိန်လၢဝုၢ်ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်,ကီၢ်ဆၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်မၤစၢၤပုၤဘုရ်ကီၢ်ဘုရ်ခဲဖဲအိန်အလီၢ်ခီဖျိအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါအတၢ်အိန်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီတၢ်ကရုတ်ကရိဒီးပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိန်ထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ်,ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ, (BERT) အတၢ်မၤသကိးအဖီလၢဒီး(KERT) န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘုရ်တၢ်ဒ်အယုထီၣ်ဝဲအသီးဒီးအဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤက့ၤဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်လိာ်ဘုရ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်န့ၣ်ဘျုးလၢပဒီးန့ၣ်ဘုရ်လၢကရုတ်သ့ၣ်တဖၣ်အိန်တခီမ့ၢ်ဝဲပပုၤကလုာ်သ့ၣ်ညါဘုရ်ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးပသ့ၣ်ညါလိာ်ဘုရ်ပသးဒီးပုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အဝဲအံၤအိန်ထီၣ်တၢ်အသးလၢအနံၣ်(၄၀)အတီၢ်ပုၤလံၤန့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ဆၢဆၢဘုရ်သ့ၣ်ထီၣ်ကွဲၢ်လၢဝုၢ်တကူၣ်အပူၤဖဲပုၤထီၣ်ဒါပဒိၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အံၤတၢ်မၤဖျၢၣ်အီၤဒီးဆိၣ်သနံးအီၤအခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိန်လၢကီၢ်အမဲၣ်ရကၤဒီးသု အတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢသ့ၣ်ထီၣ်ပိပ်မုက်အကလုာ်ဒီးကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်လၢပုၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲလဲၤထီၣ်ဘံၣ်ဘၢကီၢ်ကးတၢ်အိန်ဖျိၣ်တၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်ဖျိဖျိဖျါဖျါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သဘံၣ်ဘုရ်အပူၤသ့ၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးဒ်ပုၤကတိၤတၢ်တဂၤအသီးလီၤ.အဝဲရၢလီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဘုရ်ယးပယီၤသုးအတၢ်သုတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်ထကးထီၣ်ပိပ်မုက်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤဆူဝုၢ်ညါယီၤလၢတၢ်ကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်လၢဘီမုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရၢ. အကရၢဖိတဖၣ်,တၢ်ကရုတ်ကရိတဖၣ်ဒီး ပုၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်အိန် ဒီးကျဲးစးယုမၤအါထီၣ်စုလၢ တၢ်မၤစၢၤပုၤကုၤကညီတၢ်ဆိၣ်ထွဲၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်ထီၣ်ဒါတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲလဲၤခၢၣ်

စးစွဲကီးတၢ်လၢပဂီၢ်လၢဘီၣ်မုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢတၢ်တဲသကိးလၢဘီၣ်မုၢ်စၢ်ဖျိၣ်ကရၢအပူၤဒ်ဟီၣ်ကဝီၤကတိၤတၢ်တၢ်အသိးလၢဘၣ်ထွဲဒီးပယီၤသးတၢ်ဂ့ၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတ်ကမီၤဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်အဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဆၢဆၢကဲ ထီၣ်စွဲကီး ခၢၣ် စး လၢပဂီၢ်ဖဲထံးကိၢ်တၢ်ကူၣ်လိာ်ကိၣ်ကးလၢအမ့ၢ်ကရၢတဘျုးဖုတ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးလၢကမၤသကိးတၢ်တပူၤလီၤဒီးပုၤဟံၢ်ဆၢထီၣ်ဒါပယီၤသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ၂၀၂၄န့ၣ်လၢန့ၣ်, ပယီၤသးမိၤစရိၤ ကြိဆၢသးဒီး ပၤက့ၤတၢ်ထဲ၂၁% လၢထံးလီၢ်ကိၢ်ပူၤ ဖဲပုၤထီၣ်ဒါဆၢက့ၤအဝဲသ့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဖဲ(KNLA)ဒီးပုၤမၤသကိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆိၣ်ဖျိးကွံာ်ပယီၤသးလၢ(၁၃၈)ဖျၢၣ်လၢကိၢ်သူလၢစးထီၣ်လၢ(၂၀၂၁)အတၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးအယီၤန့ၣ်လီၤ. လၢ(KNU)အတၢ်ပၤအဖီလၢ တၢ်မၤသကိးဒီးပုၤဖီၣ်စုကဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ် က့ၤ တပူၤလီၤအံၤမ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တဘျီလၢအန့ၣ်(၄၀)အတၢ်ပုၤအံၤ န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်န့ၢ်က့ၤတၢ်မုၢ်လၢလၢအမ့ၢ်ဝဲတီၢ်လၢပခါဆူၣ်ညါအဂီၢ်ဒီးပတၢ်သဘျုးန့ၣ်လီၤ.KWO စွဲကီးဟူးဂဲၤလၢခါဆူၣ်ညါလၢပပုၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤစၢၤမၤသကိးတၢ်ဒီး(KNU) ဒီးကညီပုၤတတဖီသ့ၣ်တဖၣ်လၢကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်သဘျုး. ကတိၤစၢၤမၤစၢၤကွံာ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဘါဆူၣ်လၢကဖံးသကိးမၤသကိးဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢပတၢ်စံၣ်စိတ်စိတ်တယံာ်ဒီးဘၣ်အပူၤအံၤန့ၣ်, ပအိၣ်ဒီးတၢ်တီခိၣ် ရိၣ် မဲတၢ်မၤလိလၢပတီၢ်ထီၣ်ခါန့ၣ်လီၤ.ဖဲ၂၀၀၈-၂၀၁၀ပအိးထီၣ်တနံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခံၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်တၢ်တၢ်မၤလိ(Emerging Leaders Program -ELP)န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူၣ်ပိာ်မုၢ်သးစၢ်တနံၣ်၁၆၈ ဒီးခဲလၢၣ်၃၂၈လၢခံၣ် အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ် အံၤဟဲလၢကညီဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢခၢၣ်စးဒီး အါတက့ၢ်ဟဲလၢကညီပိာ်မုၢ် ကရၢခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ. ပကဆဲးပၢ်တၢ်မၤလိဒီးအံၤအသိးပမၤအီၤတန့ၢ်ဒီးတထီၣ်ဘးဘၣ်. ဖဲ၂၀၀၄န့ၣ်ပအိးထီၣ် ပတီၢ်ထီၣ်ရၢၢ်ကိၢ်သးတၢ်မၤလိခံၣ်ဒီးပိာ်မုၢ်သးစၢ်၄၀၈ဟဲထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိအံၤကဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်န့ၢ်လၢအပျဲဒီးတၢ်သးဆူၣ်, ပုၤလၢကတီၤထီၣ်တၢ်လၢပိာ်မုၢ်ခၢၣ်စး, ဖိသ့ၣ်ဒီးပုၤတတအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပနၢ်လၢတၢ်သၢလါတၢ်မၤလိအံၤကအိၣ်ယံာ်အိၣ်ကျဲၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ၂၀၀၄န့ၣ်အံၤပတူၢ်လိာ်အၢၣ်လီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးမုၢ်ခွါတုၤသိးဖိလစံၣ်လၢအဟံၢ်ဖျါထီၣ် ပတၢ်အၢၣ်လီၤသးလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်တုၤသိးထဲသိး ဆူၣ်ပိာ်မုၢ်ဒီး မၤတၢ်လၢ ပိာ်မုၢ်ဂ့ၢ်ဝီလၢအကၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟဲကဲထီၣ်အသးလၢဒ်ပအဲၣ်ဒီးကဲထီၣ်တၢ်ဟံၢ်အသိးဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်စွဲကီးလၢပဟဲဒိၣ်ထီၣ်ထဲလဲၣ်ဒီးမၤလိ န့ၢ်တၢ်ထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပသ့ၣ်ညါ လၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤတၢ်သ့ထဲလဲၣ်ဒီး သိၣ်လိလီၤပသးလၢ ကလဲၤ ထီၣ်လဲၤထီၣ်, ကတီၤန့ၢ်ခဲတၢ်, ပဆူၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်, တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ဒီးဘျီဆ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိးပပုၤတတခဲလၢအဂံၢ်ဆူၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖျိပတၢ်ကျဲးစးအံၤအယီၤလီၤ.

ကညီပိတ်မုက်ကရုတ်စံစိတ်ထီၣ်ဒ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးမုၢ်ခွါတုၤသိးကရၢလၢအဂံၢ်ဆူၣ်တဖု

ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်

အသီးနှံလီးပဆဲးမစားခံခွင့်အပ်ယူ- ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်လား
 ကိတ်သုလားတတ်သဘူ အကိတ်ဘန်ဆန်ပမုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်လားတတ်လားပကစာအကိတ်၊
 တတ်လားပတတ်မအကိတ်စိတ်မတတ်လားကဆိတ်လဲခွင့်အပ်ယူ- ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်
 လား ကမုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ် အကလုတ်တဖန်တတ်ဟူအိတ်စိတ် တတ်ပတ်ကဲအိတ် လီးဆိတ်တတ်
 ဖဲပသုန် ထိတ်ကိတ်သုလားပခိတ်အသိနှံလီး ပစး ထိတ်တတ်အခိတ်ထံး လားကမစားတတ်အ
 ကိတ် နှံ လီး ခဲအံ ပမတတ်လားတတ်မစားခံခွင့်ရိတ်ခဲလားတတ်ဆိတ်လဲလား ကရုတ် ထိတ်
 နှံလီး

စးထိတ်လား ၂၀၁၁, (KWO) ကညီပိပ်မုန်ကရုတ်စုံစိတ်စိတ်အိတ်စိတ်ပျားနုဘျားနု
 ဖိတ် (၁၄၅,၀၀၀)ဂရမ်၊ စိတ်ပျားလားအအိတ်ပိတ်မုန်စိတ်စိတ်ဖိတ်တဖန်နှံလီး ပဟုတ်တတ်မလိ
 ဆုခိတ်နုစိတ်ပျားမတတ်ဖိတ်အိတ်၅၉,၀၀၀ဂရမ်၂,၀၀၀နုရိတ်အတိတ်ပျားနှံလီးပပိတ်မုန်
 သးစာခိတ်နုတတ်မလိကိတ်အိတ်စိတ်ပျားသးစာဖိတ်ထိတ်ကိတ်အိတ်၅၃၂ဂရမ်နှံလီး

ဝဲကျိပ်ပျားနုဘျားနုဖိတ်တဖန်

ဝဲကျိပ်	၂၀၁၀ - ၂၀၁၁	၂၀၁၅ - ၂၀၁၆	၂၀၂၁	၂၀၂၂	၂၀၂၃	၂၀၂၄	ခဲလား
တတ်ကရုတ်စုံ စိတ် တတ်ဟုတ် တတ်သုန်ညါ	၂,၃၂၅	၃၇,၂၃၀	၁၁,၈၃၉	၄၁,၀၁၃	၃၁,၄၄၃	၂၇,၁၇၆	၃၈,၄၁၂
တတ်ကုတ်ဘန် ကုတ်သု	၆,၇၀၄	၉,၅၂၆	၁၉,၂၂၄	၂၁,၈၇၇	၂၂,၀၃၅	၂၆,၂၉၂	၁၇,၂၇၀
ပျားဂိတ်	၆၁၄	၁,၇၂၀	၁၉,၁၀၂	၃၄၃,၅၇၄	၇၅,၇၄၁	၈၆,၅၃၆	၆၂၈,၆၈၁
တတ်အိတ်ဆုန် အိတ်ချ	၆,၀၀၀	၂၇,၃၄၀	၁၀၀,၈၀၇	၁၇,၈၈၄	၁၁,၃၆၃	၈,၂၆၄	၄၂၃,၈၃၃
ခဲလား	၁၅,၆၄၃	၇၅,၈၁၆	၁၅၀,၉၇၂	၄၂၄,၃၄၈	၁၄၀,၅၈၂	၁၄၈,၂၆၈	၁,၄၆၃,၆၃၀

ခါဆူညါကညီပိန်မုန်ကရဲဖဲတၢ်မုန်တၢ်ရဲၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအဆၢကတီၢ်

ခါဆူညါကညီပိာ်မုာ်ကရုကဆဲးမုာ်ဒဲးကရုလၢအဂံၢ်ဆူၣ်တဖုလၢကတိၤန့ၣ်ဒဲးတၢ်လၢမုာ်ခါတၢ်တုၤသးထဲသး, ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖုဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ်ဖဲဟ့ၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်ဖဲတၢ်မၤမိၢ်ပှၤမုာ်ဒဲးဒၣ်တၢ်ဒ်အလီၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပမၤတၢ်လၢကမၤလီၤပျီၢ်ပယီၤသုးမိၤစိရိၤလၢအဆီၣ်တံၢ်မၤနၤပှၤတတၢ်ဒီးပမၤတၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကညီတတၢ်လၢအတူၢ်လိာ်မုာ်ခါတၢ်တုၤသးထဲသး, ဖဲပိာ်မုာ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တုၤသးထဲသး, တၢ်ခွဲးဂ့ၤယၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဲန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်မၤမိၢ်ပှၤခဲခါတခါအံၤပကဆဲးမၤအီၤဖဲကီၢ်ပယီၤမုာ်ဒဲးမိၣ်ကရုၣ်စံၣ်ထံကီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်နီၢ်နီၢ်လၢပထံၣ်လီၤကီၢ်ပူၤလံးဒီးပကဆိၣ်သနံးလၢပိာ်မုၢ်ကဟံးန့ၢ်တၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲအလီၤလၢထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးအပျဲၤစိးဒီးလၢပဒိၣ်တၢ်ပတၢ်ပြးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးထံၣ်ပိာ်မုၢ်ခိၣ်နၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးကမျၢၢ်တၢ်ပတၢ်ဆုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ကဘၣ်ပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤပဒိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်သျှၣ်ထီၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးထံၣ်ပိာ်မုၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်တုၤသိးထဲသိးလၢတၢ်န့ၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၢ်မုၢ်ခွါတၢ်အိၣ်သးလၢပဒိၣ်တၢ်မၤမဲလၢာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပနာ်လၢပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်နီၢ်နီၢ်လံးဒီးကညီပိာ်မုၢ်ကရၢကမ့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢဖုအကလုာ်ဒီးတၢ်လီၤလၢတၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပိာ်မုၢ်ခိၣ်နၢ်, တၢ်လီၤကရၢကရိလၢသဝီပူၤဒီးကွၢ်စူၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအရ့ဒိၣ်လၢပိာ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးတၢ်ယၤမ့ၢ်ဆဲးအိၣ်ဒီးဒီး,ပကဆဲးပညိၣ်ဒီးလၢတၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ပိာ်မုၢ်ဒီးပိာ်မုၢ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲန့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဃးပှၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၤလၢကီၢ်ကီၢ်တၢ်တၢ်အပူၤဒီးတၢ်ကဒိသအကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢကီၢ်ကီၢ်တၢ်တၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပကဆဲးမၤတၢ်လၢတၢ်ဒုးကျၢၢ်ဘၢတၢ်ကျၢၢ်ဘၣ်ကျၢၢ်သ့လၢအပၣ်ယုာ်ဖိသၣ်ဆဲးကတီၤဆိကီၢ်ဒီးကျၢၢ်သ့ပီညါလီၤဆိန့ၣ်လီၤ.တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢကဒိသအပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ,ကျိၣ်ဒီးပိာ်မုၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဒိသအကညီဖိလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကီၢ်တၢ်တၢ်အပူၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ၤဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိာ်မုၢ်ကရၢကဆဲးဒီးသအပှၤတၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၤလၢတၢ်ဘျါဆဲးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်,တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ကညီပိၢ်မုၢ်ကရၢကဆဲးဟ့ၣ်လီၤဒံးသးလၢကတီၣ်ထီၣ်ပယီၤသးလၢတၢ်ကဟံးဂ့ၢ်ဝီအီၤလၢအတၢ်မၤအယီၤဒီးမၤတၢ်လၢကီၢ်ပယီၤ.ကအိၣ်ဃူအိၣ်ဖိးလၢပှၤထူလံၤဖိ.ကလုာ်ဇူၣ်ဒီးပှၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်တၢ်ကပီၤလၢခါဆူညါအဂီၢ်ဖဲပုၤကိးဂၤဒဲးမ့ၢ်အိၣ်တပူၤယီၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီပိန်မုန်ကရုတ်ခံနိတိ

Current Donors	Past Donors
1. American Jewish World Service (AJWS) 2. Union Aid Abroad (APHEDA)	1. Adventist Development and Relief Agency (ADRA) 2. Planet Wheeler Foundation
3. Burma Relief Centre (BRC)	3. Terres Des Hommes (TDH-TH)
4. Chippin' Away	4. Save the Children - Thailand
5. DanChurchAid	5. Open Society
6. David and Kerry Rickards (DAK)	6. BKKee Foundation
7. Enfants du Mekong International Refugee Committee (IRC)	7. Norwegian Baptist Women's Union
8. Foundation for a Just Society (FJS) 9. Fund for Global Human Rights (FGHR)	8. Right To Play (RTP) 9. Rural Indigenous Sustainable Education (RISE)
10. Global Women's Strike (GWS)	10. Geneva Call
11. Global Whole Being Fund (GWBF)	11. Refugee Council of Australia
12. Hundreds of Individual Donors	12. Safer World
13. International Rescue Committee (IRC) 14. Inter Pares 15. Karen Community Members across the world 16. Luff Foundation	13. Burma Campaign UK (Advance Myanmar) 14. University New South Wales 15. NPO Peace Japan Postal Group Union 16. Phan Foundation 17. Karen Peach Support Network (KPSN)
17. Mae Tao Clinic (MTC) Inter Pares	18. Emerging Democracies Initiative 19. Migrant Assistance Program (MAP)
18. Partners Asia 19. Refugee Empowerment International (Japan) 20. The Border Consortium (TBC)	20. National Endowment for Democracy (NED) 21. Canada Fund
21. Unitarian Universalists Service Committee (UUSC)	22. Friends Without Borders
22. Women's League Of Burma (WLB)	23. World Education Consortium (WEC)
	24. Women's Education for Advancement and Empowerment (WEAVE)
	25. Global Fund for Women
	26. Suwannamit Foundation
	27. Open Society Foundation (OSF) 28. Vivcourt Australia
	29. Asia Justice and Rights (AJAR)
	30. Asia Pacific Network Of Refugee APNOR
	31. Australia Communities Foundation (ACF)
	32. European Union (EU)

ကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ်စိ



ကညီပိာ်မုာ်တၢ်ထံာ်လိာ်အိာ်သကိး(၂)ဘျီတဘျီ(၂-၃-၂၀၁၇)



ကညီပိာ်မုာ်တၢ်ထံာ်လိာ်အိာ်သကိး(၃)ဘျီတဘျီ



တၢ်မၤလၢကပိၤကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ် (၂၈) ဝိတံး



လီၤခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ် (၆) ဘျီတဘျီ
လီၤခၢၣ်သးပၤဆၢတၢ်ကမံးတံာ်တဖၣ်

ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲၤ



ကညီပိပ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တနီၤဖဲလီၤခၢၣ်သးထီၣ်ဘိကမံးတံၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ကတီၢ်(၂၀၁၇)



လီၤခၢၣ်သးကညီပိပ်မုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်ခိကရဲး(၇)ဘျီတဘျီ(၂၀၁၇)



ကညီပိပ်မုၣ်သးစၢ်ကွီၣ်ပိတနီၤဖဲကညီပိပ်မုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်ခိကရဲး(၇)ဘျီတဘျီ



လိာ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ်စိ(၆)ဘျီတဘျီ



လိာ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ်စိ(၇)ဘျီတဘျီ



လိာ်ခၢၣ်သးထီဘိကမံးတၢ်တဖၣ်

ကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်စံာ်စိတၢ်စိ



တၢ်မလၢကပီၤကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်နံၤပျဲၤထီၣ်(၃၈)ဝိတဝီ(အံၤတူၢ်ထံၣ်)



လိာ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်ခီၣ်ကရဲး(၈)ဘျီတဘျီ



တၢ်မလၢကပီၤကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်နံၤပျဲၤထီၣ်(၃၈)ဝိတဝီ



သရန်မုန်ကညီပိလဲကတိတ်လၢပုဟ်ခိန်ဖိခွဲးယာ်ခိစၢ်ဖၢၣ်ကွၢ်နံၣ်ဘၣ်.စံးစဲလၢ်ကီၢ်
ဒီးကတိဖျါထီၣ်ကညီပိန်မုန်ကရုတ်စံနီတဲစိလၢအမုၢ်တၢ်မၤပိၤဖးထီၣ်တၢ်ဘျၢၣ်တၢ်ဘျၢၣ်



သရန်မုန်ကညီပိလုၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤစၢ်ဖိခိန်မုန်ကရုတ်စံနီတဲစိ Commission on the Status of
Women in 2005 လၢဝၢ်ညးယီၤ

ကညီပိပ်မုၢ်ကရၢတၢ်စံၣ်စိၣ်တၢ်စိ

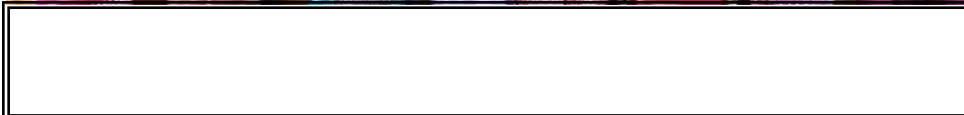


သရၣ်မုၢ်ကညီပိပ်မုၢ်န့ၢ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပိပ်မုၢ်တၢ်သ့ၣ်သးသ့တၢ်လၢကပီၤဖဲ(Washington, D.C ,USA)
၂၀၁၉န့ၣ်.ဒီသကိးတၢ်ဂီၤဒီးထံၣ်လၢကီၢ်ကဲၤကွၢ်ခိၣ်ဖိဖံၣ်ယီၣ်Pompeo ဒီး First Lady Melania Trump



ကညီပိပ်မုၢ်ကရၢဝဲၤဒီးဖိတဖၣ်ဒီးကညီကလုာ်တၢ်ယုထီၣ်(၄)ထံၣ်

ကညီပိဏ်မုဉ်ကရုတၢ်စံဉ်စိတၢ်စိ





လဲတော်အိန်ဖိုင်လဲ(UK) ဘာ်ဃးဟိန်ခိန်ဒီဘုတ်တဲမကတဲကွံင်မုန်ခွါ
သွံင်ထံးတဲစုဆူင်ခိန်တကးလဲတဲသဘံင်သဘုင်ဟိန်ကဝီ(လဲယူ.၂၀၁၉နံင်)



ကညီပိန်မုန်သးစံင်လဲကတီလဲကနုင်လီဆူတဲကရုကရိတ်ဖံးတဲမယူတဖု



လိၤခၢၣ်သးကညီပိမုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖးဒိၣ်(၈)ဘျီတဘျီ



ကညီပိမုၣ်ခိၣ်နၢ်တနီၤလိၤခၢၣ်သးကညီပိမုၣ်ကရၢထီၣ်ဘိကမံးတၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဆၢကတီၢ်

